

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

РЕКТОР СумДПУ імені А. С. МАКАРЕНКА

_____ проф. Ю. О. ЛЯННОЙ

« ____ » _____ 20 ____ р.

ІНФОРМАЦІЯ

ПРО НАУКОВУ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

**СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

ЗА 2018 РІК

ЗМІСТ

ДОДАТОК 1	3
I. Узагальнена інформація щодо наукової та науково-технічної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка	3
II. Результати наукової та науково-технічної діяльності	5
III. Розробки, які впроваджено у 2018 році за межами СумДПУ імені А. С. Макаренка	10
IV. Список наукових праць, опублікованих та прийнятих редакцією до друку у 2018 році у зарубіжних виданнях, що мають імпакт-фактор	56
V. Відомості про науково-дослідну роботу та інноваційну діяльність студентів, молодих учених	61
VI. Наукові підрозділи, напрями їх діяльності, робота з замовниками	65
VII. Наукове та науково-технічне співробітництво із закордонними організаціями	81
VIII. Відомості щодо поліпшення рівня інформаційного забезпечення наукової діяльності, доступу до електронних колекцій наукової періодики та баз даних провідних наукових видавництв світу, про патентно-ліцензійну діяльність	91
IX. Інформація про науково-дослідні роботи, що виконуються на кафедрах у межах робочого часу викладачів	99
X. Розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень та розробок	124
XI. Заключна частина	125
ДОДАТОК 2. Показники наукової та науково-технічної діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка за 2015–2018 рр.	127

**Інформація про наукову та науково-технічну діяльність
СумДПУ імені А. С. Макаренка за 2018 рік**

I. Узагальнена інформація щодо наукової та науково-технічної діяльності

а) Коротка довідка про заклад вищої освіти або наукову установу:

СумДПУ є закладом вищої освіти, який здійснює підготовку бакалаврів, магістрів, докторів філософії та докторів наук. Станом на 01.01.2019 р. в університеті навчається 3729 студентів, у тому числі 327 – іноземних, (2360 – денної форми навчання та 1369 – заочної форми навчання). До складу університету входить 4 навчально-наукових інститути та 3 факультети. У СумДПУ готують бакалаврів за 13 галузями знань і 38 спеціальностями, магістрів – за 12 галузями знань і 37 спеціальностями, докторів філософії – за 5 галузями знань і за 9 спеціальностями, докторів наук – за 1 спеціальністю. Наукову діяльність здійснюють: 8 ресурсних центрів і центрів трансферу технологій, 1 центр колективного користування, 4 навчально-наукові центри, 2 міжвідомчі, 1 міжуніверситетська, 1 студентська та 24 університетські науково-дослідні лабораторії.

б) Науково-педагогічні кадри:

Станом на 01.01.2019 р. в СумДПУ працювало 406 викладачів, із них 47 докторів наук, 225 кандидати наук. З 1992 р. в СумДПУ діє аспірантура за 10 спеціальностями. З 2016 року проліцензовано 8 спеціальностей. Підготовка аспірантів ведеться за державним замовленням – 68 аспірантів (2015 р. – 38, 2016 р. – 50, 2017 р. – 61) та на комерційній основі – 33 аспіранти (2015 р. – 12, 2016 р. – 14, 2017 р. – 26). В аспірантурі університету навчається 12 іноземних громадян. У 2018 р. на навчання до аспірантури вступило 6 іноземців (2016 р. – 4, 2017 р. – 4).

У 2014 році в СумДПУ відкрито докторантуру за спеціальністю 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки». У 2018 році – за спеціальностями 011 Освітні, педагогічні науки; 014 Середня освіта; 015 Професійна освіта; 025 Музичне мистецтво; 091 Біологія. Станом на сьогодні навчається 2 докторанти (1 – за спеціальністю 13.00.01, 1 – за спеціальністю 015).

У 2018 р. викладачами університету захищено 15 кандидатських дисертацій (2015 р. – 3 докторських та 25 кандидатських, 2016 р. – 1 докторська та 12 кандидатських, 2017 р. – 4 докторські та 4 кандидатські).

в) Кількість виконаних робіт та обсяги їх фінансування:

У 2018 р. науковцями СумДПУ успішно реалізовано річні завдання однієї держбюджетної науково-дослідної теми, що виконувались на замовлення МОН України з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, визначених Кабінетом Міністрів України:

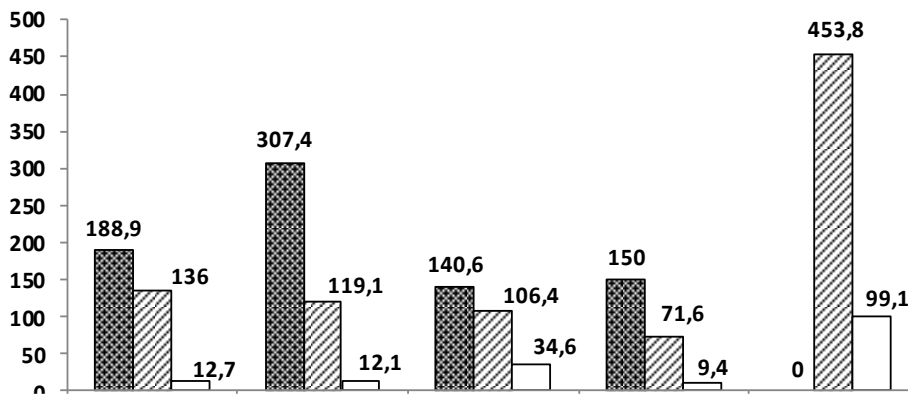
– проект наукових робіт та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих вчених «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України». Керівник проекту: к.економ.н., доц. Омеляненко В. А. Фактичний обсяг фінансування у 2018 р. становив 453,8 тис. грн.

На госпдоговірних засадах виконано проект наукового дослідження, що виконувався за грантом Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених на 2018 рік «Формування механізмів стратегічного управління в сфері національної безпеки України на основі системної стійкості інноваційної системи». Керівник проекту: к.економ.н., доц. Омеляненко В. А. Обсяг фінансування – 60,0 тис. грн.

Надано наукових послуг на суму 39,1 тис. грн.

Категорії робіт	2015		2016		2017		2018	
	к-сть од.	тис. грн.	к-сть од.	к-сть од.	тис. грн.	к-сть од.	к-сть од.	тис. грн.
Фундаментальні	2	307,4	1	140,6	1	150,0	0	0
Прикладні	1	119,1	1	106,4	1	71,6	1	453,8
Госпдоговірні	7	12,1	5	34,6	3	9,4	13	99,1

Кількість виконаних НДР та обсяги їх фінансування

2) Кількість відкритих у 2018 році спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій, кількість захищених дисертацій:

У 2018 році в СумДПУ діяло 4 спеціалізовані вчені ради:

– Д 55.053.01 по захисту докторських дисертацій за спеціальностями 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки», 13.00.02 «Теорія та методика музичного навчання», 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» (наказ МОН України № 820 від 11 липня 2016 р.); станом на 1 січня 2019 року захищено 30 дисертаційних досліджень, з них 9 співробітниками університету (у 2018 р. – 20 і 6 відповідно);

– К 55.053.02 по захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю 14.03.04 «Патологічна фізіологія (біологічні науки)» (наказ МОН України № 1604 від 22 грудня 2016 р.); станом на 1 січня 2019 року захищено 7 дисертаційних досліджень (у 2018 р. – 2), припинила діяльність;

– К 55.053.03 по захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)», 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» (наказ МОН України № 1413 від 24 жовтня 2017 р.); станом на 1 січня 2019 року захищено 9 дисертаційних досліджень, з них 6 співробітниками університету (всі у 2018 р.);

– К 55.053.04 по захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю 17.00.03 «Музичне мистецтво» (наказ МОН України № 1413 від 24 жовтня 2017 р.); станом на 1 січня 2019 року захищено 5 дисертаційних досліджень (всі у 2018 р.).

II. Результати наукової та науково-технічної діяльності за науковими напрямками

а) Важливі результати за усіма закінченими у 2018 році науковими дослідженнями і розробками.

У 2018 р. СумДПУ імені А. С. Макаренка не мав завершених науково-дослідних робіт, які виконувалися за кошти державного бюджету.

Наукові результати науково-дослідних робіт, які виконувались за рахунок коштів з інших джерел – за грантом Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених на 2018 р. (Ф75).

Назва роботи: «Формування механізмів стратегічного управління в сфері національної безпеки України на основі системної стійкості інноваційної системи».

Науковий керівник: к.економ.н. Омеляненко В. А.

Обсяг фінансування – 60,0 тис. грн.

Основні наукові результати у 2018 році:

1. Проаналізовано та концептуалізовано інноваційну складову національної безпеки на основі системного критерію, розкрито внутрішні та зовнішні загрози національній безпеці інноваційного характеру, обґрунтовано систему взаємозалежних критеріїв та показників, на які необхідно орієнтуватися в плані посилення інноваційної складової національної безпеки, що дозволяє, з одного боку, дати оцінку ефективності інноваційної політики, а, з іншого – визначити інтегровану результативність інноваційних процесів.

2. На основі моделей системної динаміки та моделей інноваційного розвитку розроблено теоретико-методологічні основи системної теорії збалансованості інноваційної системи в контексті просторово-часового підходу і системної парадигми інноваційно-технологічного розвитку. Відтак в рамках зазначеного підходу поєднано технологічні тренди та управління визначальними інноваційну поведінку фірм факторами, а також реалізацію системних стратегій на різних етапах життєвого циклу інновації.

3. Розроблено науково-методичний підхід до оцінювання впливу трансферу високих технологій на різні рівні інноваційних систем (держава, галузь, регіон чи підприємство) та взаємозв'язку між ними, що на відміну від існуючих враховує особливості процесів генерації інновацій та адсорбційної здатності економіки. При такій постановці питання при забезпеченні інноваційної складової національної безпеки в майбутньому стає можливим розробити механізм узгодження розвитку секторальних пріоритетів. У ході реалізації методології оцінки інноваційної пріоритетності секторів національної економіки на основі інтегрального підходу було сформовано та апробовано комплексний інтегральний показник (індекс) інноваційної пріоритетності секторів національної економіки України (за видами економічної діяльності). Результати, одержані у ході його розробки, закладають основи для пошуку дієвих шляхів розширеного відтворення, прогнозування тенденцій і побудови сценаріїв подальшого розвитку національної економіки, а також прискорення реального економічного зростання України за рахунок синергетичного ефекту інноваційної пріоритетності секторального поділу.

4. Запропоновано систематизацію глобальних економічних тенденцій, що обумовлюють інтенсифікацію інноваційних процесів, яка враховує особливості високих технологій як фактору формування конкурентних переваг та механізми формування міжгалузевих високотехнологічних комплексів, зокрема ВПК, космічна галузь, та дозволяє поєднати потенціали впливу окремих підсистем економіки та її аналіз як цілісного утворення.

5. Виявлено місце інноваційної безпеки в системі національної безпеки України через аналіз впливу інновацій на стан економічної безпеки країни на національному та міжнародному рівні та встановлення чіткого кількісного зв'язку між результатами інноваційної діяльності різних галузей, у тому числі науковими, промисловими, технологічними, та рівнем національної безпеки України. Вирішення завдань управління національною безпекою запропоновано вирішувати на основі системного управління, суть якого полягає в системно узгодженому оцінюванні та коригуванні пріоритетів розвитку та безпеки в процесі функціонування соціально-економічної системи та пропонується варіант структури, що

реалізує даний підхід. Організаційно-економічний механізм реалізації цього підходу забезпечує здатність економічної системи до отримання додаткового ефекту через оптимізацію процесів з метою уникнення втрати ресурсів, зокрема через сталий розвиток на основі інноваційних перетворень через забезпечення принципу симетричності міжсекторальних зв'язків; функціонування за найбільш несприятливих умов через оптимізацію використання ендогенних інтелектуальних й технологічних ресурсів (реалізація базових потреб, здатність системи до самовідтворення та саморозвитку); генерацію і трансфер інновацій, що забезпечують критичну масу якісних перетворень в економіці.

6. Розкрито основні складові аналітики стану інноваційної складової національної безпеки України з позицій реалізації національних інтересів і визначено перелік ключових пріоритетів, що дозволять забезпечити ефективну нейтралізацію загроз, як реальних, так й потенційних (визначених на основі глобальних форсайт-досліджень), і тим самим підтримувати відповідний рівень національної безпеки країни.

7. Розроблено моделі взаємозв'язку інноваційного розвитку і забезпечення безпеки в рамках системи «розвиток – безпека» через створення макроумов, що сприяють ефективному функціонуванню комплексу, удосконалення функцій стратегічного планування, організації, контролю та координації діяльності при управлінні потоковими процесами.

Обґрунтовано, що ефективність розвитку високотехнологічних галузей з метою досягнення міжнародної конкурентоздатності та національної безпеки можна забезпечити через використання інструментарію стимулювання взаємодій (обліково-аналітичне забезпечення, маркетинг), та еволюційної стратегії, що передбачає розвиток міжгалузевих зв'язків на основі міжнародних кластерів, що в умовах глобалізації еволюціонують в віртуальну форму для відбору організаційно-технологічних ресурсів та їх інтеграції за допомогою інформаційних технологій.

8. Розроблено науково-методичний інструментарій реалізації принципу системної оптимізації через міжгалузеві взаємозв'язки, які розглянуті авторами як фактор системної стійкості інноваційної системи та національної безпеки. На його основі запропоновано елементи державної політики, що відповідають тенденціям інформаційно-мережевої, та стратегічні основи розвитку системних взаємозв'язків у високотехнологічних секторах.

9. Розроблено комплекс організаційно-економічних заходів для забезпечення взаємозв'язків в економічній системі, здатних збільшити потенційний (прихований) ефект синергії. Метою запропонованих заходів є створення на прикладі системи оборонно-промислового комплексу та космічної галузі правових, інфраструктурних, соціальних, економічних і організаційних умов і передумов, що дозволяють усунути (або обмежити) бар'єри, що заважають ефективному інноваційному процесу.

Розробка організаційно-економічних підходів до управління розвитком технологій космічної галузі, що на відміну від існуючих будуть урахувувати міжгалузеві зв'язки та особливості технологічного пакета галузі, його еволюційний розвиток та можливості усунення технологічної фрагментації, що дозволить ефективно інтегруватися до міжнародних проектів.

10. Розроблено схему аналітичного забезпечення міжнародного інноваційно-технологічного співробітництва, що ґрунтується на оптимізації технологічних пакетів та дозволяє обрати найбільш ефективні напрямки співробітництва на основі критерію стійкості системи через поєднання фінансово-економічних показників та критеріїв технологічної ефективності.

11. Обґрунтовано перспективні напрямки державного регулювання розвитку національної інноваційної системи, що націлені на активізацію інноваційних процесів в економіці України за пріоритетами, пов'язані з науково-освітнім та кластерним розвитком, що дозволяють реалізувати принципи системності.

Кількісні результати: опубліковано 3 статті, що входять до наукометричних баз даних Web of Science або Scopus; 2 колективні монографії, 1 з яких опублікована англійською мовою у Великій Британії; 1 розділ колективної монографії; 6 статей у журналах, що входять до переліку фахових видань України; взято участь в роботі 6 наукових конференцій.

б) Важливі результати, отримані під час виконання перехідних науково-дослідних робіт

У 2018 р. СумДПУ імені А. С. Макаренка мав одну перехідну науково-дослідну роботу, яка виконувалася за кошти державного бюджету, – проект наукових робіт, науково-технічних (експериментальних) розробок молодих учених.

Назва роботи: «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України».

Науковий керівник: к.економ.н. Омеляненко В. А.

Плановий обсяг фінансування на повний період виконання теми – 1336,139 тис. грн.
Обсяг фінансування на 2018 р. – 453,807 тис. грн.

Основні наукові результати у 2018 році:

Проведено комплексний аналіз трендів управління інноваційним розвитком, який показав, що при формуванні інноваційної політики та системних стратегій інноваційного розвитку постає завдання інституційно-технологічного проектування, що здатне забезпечити ефективність процесів стратегічного планування та механізмів самоорганізації з урахуванням специфіки конкретних високотехнологічних секторів (міжгалузевих високотехнологічних комплексів). У дослідженні використано основні ідеї сучасного технологічного детермінізму як теоретичної концепції і технологічного інституціоналізму як методології управління. На основі розуміння ролі інновацій і технологій у забезпеченні національної безпеки визначено основні напрямки застосування ідей технологічного інституціоналізму в розробці національних стратегій розвитку з урахуванням глобальних тенденцій на основі потенціалу синергії в системі «розвиток – безпека». Проведений системний аналіз та узагальнення сучасних підходів до розвитку інноваційних систем дозволив виділити роль та еволюцію інституційних інновацій, що мають є відповіддю на різноманітні зміни і забезпечують ефективне використання та організаційно-ресурсну підтримку високотехнологічних виробництв.

В рамках розробки організаційно-економічних основ інституційно-технологічного проектування розвитку інноваційних мереж у міжгалузевих високотехнологічних секторах, що забезпечують національну безпеку, та інструментарію реалізації принципу системної оптимізації розглянуто комунікації, які включають спеціалізований підхід та інструментарій, що реалізуються з метою об'єднання учасників інноваційної діяльності, стимулювання їх відкритого діалогу та співробітництва для спільного виробництва інновацій з метою об'єднання можливостей та потенціалу. Розглянуто методологію управління інноваційними комунікаціями, що інтегрує в собі елементи, які в сукупності вирішують завдання оптимізації та системної стійкості та системної оптимізації інноваційної системи через процесну координацію: методи організації специфічних комунікацій між вченими та науковими інститутами, що включають у себе процедури верифікації та оцінки значимості наукової продукції, селекцію проектів, розподіл грантів (фінансування) тощо; методи комунікації між науковим співтовариством, експертами в області технологічного розвитку, менеджерами R&D-підрозділів корпорацій (зокрема ТНК), що включають у себе аналіз тенденцій розвитку, прогнозування, аналіз індикаторів, інвестиційний аналіз, аналіз потреб фінансування розробок; механізми комунікацій між розробниками, експертами та інвесторами, що включають у себе проведення тематичних презентацій, конференцій, виставок, експертних панелей, круглих столів та інших заходів, що формують системні комунікації та дозволяють здійснити оцінку проектів та визначити поточні тренди та запити цільових аудиторій; механізми комунікацій між інноваційними інфраструктурами (венчурні фонди, бізнес-ангели тощо) і корпораціями та компаніями, зацікавленими в інноваціях та які їх впроваджують (виставки, інформаційні кампанії тощо). Зазначені механізми інноваційних комунікацій було розглянуто в контексті методології технологічної траєкторії, що дає змогу визначити співвідношення глобальних трендів та розвитку національної інноваційної системи й відповідного його інституційного забезпечення. Для практичного втілення методології використано інструментарій патентного картування та аналітики патентних ландшафтів.

Розроблено концептуальні основи інституційно-технологічного проектування, що орієнтовані на розробку оптимальних технологічних рішень та визначення необхідних інституційних умов для технологічного розвитку на принципах акумулювання інтелектуальних ресурсів і умов для технологічного лідерства, а також формування драйверів системного економічного розвитку країни. На основі проведеного SWOT-аналізу методології інституційно-технологічного проектування визначено, що її реалізація здатна забезпечити інноваційний розвиток за умови системних стратегій та своєчасної зміни орієнтирів інституційно-технологічного проектування. В рамках розробки концептуальних основ інституційно-технологічного проектування проведено комплексний аналіз світового досвіду та особливостей формування інноваційних мереж в секторах, що забезпечують національну безпеку (проаналізовано досвід США, КНР та країн ЄС). Для аналітичного забезпечення інституційно-технологічного проектування запропоновано методичний підхід до комплексного оцінювання рівня інвестиційно-інноваційної безпеки та методика обчислення інтегрального показника (індекс) рівня технологічного розвитку промислового виробництва.

З метою оптимізації та оцінки ефектів створення інноваційних мереж розроблено методичний підхід до взаємодії комплексів знань, які характеризують зовнішнє макро- і мікросередовище, а також потенціал інноваційного розвитку конкретного суб'єкта.

Запропоновані теоретико-методологічні основи інституційно-технологічного проектування характеризуються орієнтацією на одержання синергетичних ефектів за рахунок технологічних факторів розвитку та структурної перебудови інноваційної системи. Інтегративним результатом впровадження інституційно-технологічного проектування має стати підвищення результативності системи координаційного управління секторальним розвитком за рахунок оптимізації функціональних організаційних структур, застосування інформаційно-комунікаційних технологій та створення ефективної системи моніторингу інновацій (технологічної траєкторії) з метою збалансованого розвитку інноваційної системи. Таким чином, перевагою розробок авторів є те, що вони ґрунтуються на стратегічному плануванні та управлінні, мережевому розвитку інноваційного потенціалу, удосконаленню ринкових механізмів фінансово-економічної діяльності.

Методологічний підхід до формування системи взаємоузгодженого управління продукуванням (отриманням) і використанням технологій, на відміну від існуючих, розглядається авторами як інструмент реалізації потенціалу інноваційного розвитку організації, посилення конкурентних переваг, забезпечення стійкого розвитку в перманентно мінливих умовах інформаційної (постіндустріальної) економіки на основі оперативного приведення у відповідність до цих змін її потенціалу інноваційного розвитку та розробки векторів кооперації.

Наукові розробки на відміну від існуючих аналогів розглядають і ураховують вплив складових підсистем потенціалу інноваційного розвитку господарюючого суб'єкта на управління продукуванням і використанням (комерціалізацією) знань у процесі формування і реалізації його стратегій інноваційного розвитку через інноваційні комунікації та кооперацію.

Викладені в роботі підходи може бути використано як аналітичні основи для оцінки ефективності існуючих стратегій інноваційного розвитку та розробки стратегії нової (інноваційної) індустріалізації на різних рівнях з урахуванням завдань забезпечення національної безпеки. Запропоновані основи використання проектного підходу дозволить оптимізувати систему інформаційно-аналітичної підтримки стратегічного планування через координацію взаємозв'язків всіх учасників стратегічного управління, що включає алгоритм послідовного розв'язку інформаційних, організаційних і прогностичних завдань у рамках єдиного циклу стратегічного планування реалізації національних інтересів. Результати дослідження було впроваджено при реалізації проекту міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу «The EU Financial Sector as a Driver for Sustainable Development: European Integration, Policy Reform and Networked Economy Perspectives» програми ЄС «ERASMUS+» Модуль Жан Моне (№ проекту 575275-EPP-1-2016-1-UA-EPPJMO-MODULE, реєстрація в Мінекономрозвитку 22.05.2017 р., № 3613), довідка про впровадження № 2018/35 від 27.03.2018. До рекомендацій проекту були включені розроблені авторами проекту групи

фінансово-економічного стимулювання інноваційної діяльності, складові організаційно-економічного механізму стимулювання розвитку секторів, що забезпечують національну безпеку, та відповідні принципи його побудови, а також методичний підхід до оцінки каналів трансферу технологій та схему функціонування системи інновацій, що спрямована на вирішення завдань національної безпеки. Результати проекту були апробовані в рамках стажування з питань соціально-економічного розвитку у м. Жешув, Польща (сертифікат ER-0518/025). Результати проекту були впроваджені в діяльність Науково-дослідного інституту економічного розвитку (№ 72-В/18 від 27.07.2018) та Східноєвропейського центру фундаментальних досліджень (довідка № 135 від 27.07.2018).

Кількісні результати: отримано 3 свідоцтва авторського права України; захищено 1 дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук; опубліковано 5 статей у виданнях, що входять до наукометричних баз даних Web of Science та Scopus; 2 колективні монографії англійською мовою, видані у Великій Британії та Польщі; 6 розділів у колективних монографіях закордонних видавництв мовами країн, що входять до ОЕСР; 13 статей у журналах, що входять до переліку фахових видань України або закордонних журналах; взято участь в роботі 18 наукових конференцій.

III. Розробки, які впроваджено у 2018 році за межами СумДПУ імені А. С. Макаренка

№ з/п	Назва та автори розробки	Важливі показники, які характеризують рівень отриманого наукового результату; переваги над аналогами, економічний, соціальний ефект	Місце впровадження (назва організації, відомча належність, адреса)	Дата акту впровадження	Практичні результати, які отримано закладом вищої освіти від впровадження (обладнання, обсяг отриманих коштів, налагоджено співпрацю для подальшої роботи тощо)
1	<p>Підручник «Мистецтво. 1 клас» д.пед.н., проф. Лобова О. В.</p>	<p>Розроблено концепцію підручника, що відповідає інтегрованому курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти та знайомить дітей з такими видами мистецтва, як: музика, образотворче мистецтво, література, архітектура, хореографія, кіно, театр. зміст Зміст підручника спрямовано на реалізацію положень концепції Нової української школи, вимог Державного стандарту початкової освіти й Типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти. Матеріал розділено на два розділи: «Здрастуй, мистецтво» та «Мистецтво навколо нас».</p>	<p>Заклади середньої освіти України</p>	<p>Гриф МОН № 734 від 06.07.2018р.</p>	<p>Видано підручник за кошти державного бюджету, який розповсюджено у закладах загальної середньої освіти України. Підручник став переможцем Всеукраїнського конкурсу підручників.</p>
2	<p>Актуальні проблеми управління якістю освіти: теорія, історія, інноваційні технології д.пед.н., проф. Сбруєва А.А. (заг. ред.)</p>	<p>Схарактеризовано теоретичні та методичні засади забезпечення якості професійної підготовки учителів у процесі вивчення педагогічних дисциплін, під час практичної діяльності, у науково-дослідній і самостійній роботі. Визначено інноваційні</p>	<p>КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5</p>	<p>Довідка про впровадження від 2018 р.</p>	<p>Опубліковано монографію, матеріали якої можуть бути корисними у процесі викладання таких навчальних курсів, як організація й проведення наукового педагогічного дослідження, диференціація в сучасній освіті (навчання обдарованих), освітній</p>

		підходи до забезпечення якості освітніх послуг для обдарованих школярів у США, Канаді, Великій Британії. Висвітлено сутність Європейського виміру забезпечення якості вищої освіти тощо.			менеджмент, інноваційні основи сучасної дидактики, що входять до програм підготовки й перепідготовки педагогічних працівників
3	Розвиток творчого мислення учнів в умовах диференційованого навчання математики д.пед.н., проф. Чашечникова О.С.	Уточнено модель розвитку творчого мислення учнів в ході навчання математики, що враховує специфіку контингенту закладів професійно-технічної освіти.	Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Сумській області, МОН України, м. Суми, вул. Прокоф'єва, 38-а, Інформаційно-методичний центр Управління освіти і науки Сумської міської ради, МОН України, м. Суми, вул. І. Сірка, 2а, Великочернечинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів, Сумська районна рада, МОН України, Сумський р-н, с. Велика Чернеччина, вул. Центральна, 8	Довідка № 02-15/371 від 29.11.2018р. Довідка № 302 від 07.12.2018р. Довідка № 410 від 06.12.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи, розроблено презентацію щодо ознайомлення з новими підручниками математики для 10 класу (рівень стандарту). Опубліковано методичні рекомендації щодо роботи з новими підручниками математики для 5 та 10 класів.
4	Формування основ академічної культури учнівської молоді д.пед.н., проф. Семенов О. М.	Розроблено концепцію монографічного дослідження, що дозволяє оптимізувати роботу у напрямі формування вмінь працювати з текстом відповідно до конотацій сучасного суспільства знань, зростаючої ролі академічної мобільності, утвердження	Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені М. Грушевського, МОН України Вінницька обл., м. Бар, майдан Михайла Грушевського, 1, Машинобудівний коледж Сумського державного	Довідка № 12 від 03.12.2018р. Довідка № 1214	Опубліковано монографію, запропоновані матеріали викликають наукове зацікавлення викладачів різних дисциплін, зокрема педагогіки, української мови, літератури з метою апробування у процесі викладання, гурткової роботи з культури дослідницької праці з науковим

		етичних імперативів академічної доброчесності крізь призму лінгвокультурологічних явищ і процесів. Формування культури мовної особистості запропоновано у наступності і взаємодії: загальноосвітній навчальний заклад – вищий навчальний заклад. Враховано основні положення теорії систем; андрогогічну, гуманістичну, акмеологічну парадигми; педагогічні концепції особистісно орієнтованої освіти, кар’єрну концепцію освіти; аксіологічний, акмеологічний, компетентнісний, інтегративний, особистісно-діяльнісний, герменевтичний підходи.	університету, МОН України, м. Суми, пр. Шевченка, 17, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, МОН України, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Луцький педагогічний коледж, МОН України, м. Луцьк, проспект Волі, 36	від 10.12.2018р. Довідка № 123 від 29.11.2018р. Довідка №123 від 07.12.2018 р. Довідка № 141 від 16.11.2018 р.	текстом. Результати обговорення монографій і посібників на науково-методичній раді коледжу засвідчують потребу подальшого впровадження дослідження. Налагоджено співпрацю для проведення спільних наукових заходів, обміну педагогічним досвідом роботи
5	Посібник «Українська мова. 10 клас. Профіль – українська філологія» д.пед.н., проф. Семенов О. М.	Розроблено концепцію навчального посібника, спрямованого на підготовку учнів, формування вмінь працювати з текстом відповідно до утвердження етичних імперативів академічної доброчесності.	Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені М. Грушевського, МОН України Вінницька обл., м. Бар, майдан Михайла Грушевського, 1, Машинобудівний коледж Сумського державного університету, МОН України, м. Суми, пр. Шевченка, 17, Інститут педагогічної	Довідка № 12 від 03.12.2018р. Довідка № 1214 від 10.12.2018р. Довідка	Опубліковано посібник. Запропоновані матеріали викликають наукове зацікавлення викладачів різних дисциплін, зокрема педагогіки, української мови, літератури з метою апробування у процесі викладання, гурткової роботи з культури дослідницької праці з науковим текстом. Результати обговорення монографій і посібників на науково-методичній раді коледжу засвідчують потребу подальшого впровадження дослідження.

			освіти і освіти дорослих НАПН України, МОН України, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Луцький педагогічний коледж, МОН України, м. Луцьк, проспект Волі, 36	№ 123 від 29.11.2018р. Довідка №123 від 07.12.2018 р. Довідка № 141 від 16.11.2018 р.	Налагоджено співпрацю для проведення спільних наукових заходів, обміну педагогічним досвідом роботи
6	Українська лінгводидактика д.пед.н., проф. Семенов О. М.	Розроблено концепцію навчального посібника, спрямованого на фахову підготовку вчителів у напрямі розвитку ціннісно- мотиваційного, когнітивного, праксеологічного компонентів мовнокомунікативної культури майбутніх учителів- словесників, формування вмінь працювати з текстом відповідно до утвердження етичних імперативів академічної добросовісності.	Барський гуманітарно- педагогічний коледж імені М. Грушевського, МОН України Вінницька обл., м. Бар, майдан Михайла Грушевського, 1, Машинобудівний коледж Сумського державного університету, МОН України, м. Суми, пр. Шевченка, 17, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, МОН України, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9,	Довідка № 12 від 03.12.2018р. Довідка № 1214 від 10.12.2018р. Довідка № 123 від 29.11.2018р.	Опубліковано навчальний посібник. Запропоновані матеріали викликають наукове зацікавлення викладачів різних дисциплін, зокрема педагогіки, української мови, літератури з метою апробування у процесі викладання, гурткової роботи з культури дослідницької праці з науковим текстом. Результати обговорення монографій і посібників на науково-методичній раді коледжу засвідчують потребу подальшого впровадження дослідження. Налагоджено співпрацю для проведення спільних наукових заходів, обміну педагогічним досвідом роботи

			Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Луцький педагогічний коледж, МОН України, м. Луцьк, проспект Волі, 36	Довідка №123 від 07.12.2018 р. Довідка № 141 від 16.11.2018 р.	
7	Робота над навичками ансамблевої гри з учнями на струнно-смічкових інструментах з учнями в ДМШ д.мист., проф. Зав'ялова О. К.	Розроблено програму майстер-класу з метою надання методичної допомоги викладачам струнно-смічкових інструментів.	Дитяча музична школа № 3 ім. Б. Гмирі, Полтавська міська рада, Міністерство культури України, м. Полтава, вул. Івана Мазепи, 11	Довідка № 24 від 30.03.2018р.	Налагоджено співпрацю для проведення спільних заходів, обміну педагогічним досвідом.
8	Громадянська позиція майбутніх учителів: теорія і практика формування в процесі професійної підготовки у педагогічному коледжі к.пед.н., проф. Козлова, О. Г., к.пед.н. Бушнів, Ю. С.	Здійснено аналіз сучасних тенденцій формування громадянської позиції майбутніх учителів у процесі професійної підготовки у педагогічному коледжі. На основі теоретичного обґрунтування специфіки професійної підготовки майбутніх учителів у педагогічному коледжі розроблено модель формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу та педагогічні умови її реалізації. Запропоновано	Політехнічний технікум Конотопського інституту Сумського державного університету, МОН України, Сумська обл., м. Конотоп, вул. Садова, 39, ВКНЗ «Лебединське педагогічне училище імені А.С. Макаренка», Сумської обласної ради, МОН України, Сумська обл., м. Лебедин, вул. Тараса Шевченка, 73, Бердянський державний педагогічний університет,	Довідка № 287/88.01-12 від 02.11.2018р. Довідка № 459 від 05.09.2018р. Довідка № 57-50/1208	Опубліковано монографію. Високу результативність дослідження підтверджено шляхом експериментальної апробації моделі та педагогічних умов формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній роботі педагогічного коледжу. Впровадження у позанавчальну діяльність педагогічних училища відповідного організаційно-методичного забезпечення для викладачів, класних керівників академічних груп та представників студентського самоврядування, сприяли вивільненню творчого

		методичний супровід досліджуваного процесу, розроблено діагностичний інструментарій визначення рівнів сформованості громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу в процесі професійної підготовки.	МОН України, Запорізька обл., м. Бердянськ, вул. Шмідта, 4, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, МОН України, м. Полтава, вул. Остроградського, 2	від 05.11.2018р. Довідка № 3938/01- 60/33 від 13.11.2018р.	потенціалу студентів, активізація їх ціннісних операційних рефлексивних проявів у професійно-педагогічному та науково-дослідницькому напрямках підготовки майбутніх учителів, розвитку їх мотиваційної сфери.
9	Концептуальні та організаційно-педагогічні засади розвитку освітнього процесу у вищій школі України (1905–1920 рр.) к.пед.н., доц. Корж-Усенко Л. В.	Здійснено цілісний ретроспективний аналіз проблеми розвитку освітнього процесу у вищій школі України (1905–1920 рр.), його концептуальних та організаційно-педагогічних засад. Схарактеризовано джерельну базу дослідження та історіографію обраної проблеми; здійснено періодизацію розвитку вищої школи на території України; визначено основні концептуальні підходи до реформування вищої школи у досліджуваний період; окреслено інтерпретації проблеми виховання молодого покоління у вітчизняній педагогічній думці; розкрито динаміку розвитку змісту, форм та методів навчання у вищій школі України; з'ясовано статус, права та обов'язки учасників освітнього процесу, виявлено напрями творчої самореалізації	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, МОН України, м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, МОН України, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Львівський національний університет імені Івана Франка, МОН України, м. Львів, вул. Університетська 1, Черкаський національний	Довідка № 17/17-1527 від 05.06.2018р. Довідка № 31 від 06.06.2018р. Довідка № 1500 від 07.06.2018р. Довідка № 2504-н від 07.06.2018р. Довідка	Опубліковано монографію, що адресується широкому педагогічному загалу та може бути використана як посібник при викладанні спецкурсів і дисциплін з історії педагогіки, педагогіки вищої школи, андрагогіки, історії України, історії філософії, культурології, краєзнавства, у процесі організації національно-патріотичного виховання студентської молоді. Представлені у дослідженні теоретичні та фактичні матеріали залучалися при викладанні курсів «Історія педагогіки», «Педагогіка вищої школи», «Андрагогіка в системі педагогічних наук», «Дидактичні системи у вищій освіті», «Загальні основи педагогіки», «Моделювання діяльності фахівця» та «Нормативно-правове забезпечення діяльності установ і закладів освіти».

		викладачів та студентів в умовах Російської та Австро-Угорської імперій; визначено принципи структурної розбудови мережі вищих шкіл України в 1917–1920 рр.; виокремлено тенденції розвитку вищої школи України та актуалізовано позитивний історичний досвід у сучасних умовах.	університет імені Богдана Хмельницького, МОН України, м. Черкаси, б. Шевченка, 81, КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», Херсонської обласної ради, м. Харків, вул. Пушкінська, 24	№ 164/03 від 08.06.2018р. Довідка № 01-23/346 від 15.06.2018р.	
10	Теоретичні та методичні засади освіти обдарованих школярів у США, Канаді та Великій Британії к.пед.н., доц. Бойченко М.А.	Розкрито загальні питання теорії і практики освіти обдарованих школярів, розглянуто актуальні форми і методи ОТ освіти, висвітлено генезу освіти обдарованих школярів в Україні та світі. Виокремлено особливості педагогічної підтримки обдарованих школярів у США, Канаді, Великій Британії. Приділено значну увагу професійному розвитку вчителів, які працюють з обдарованими учнями.	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, МОН України, м. Київ, вул. Пирогова, 9, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, МОН України, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5, Національний університет «Ченігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, МОН України, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, Київський університет імені Б.Грінченка,	Довідка № 07-10/886 від 04.06.2018р. Довідка № 1221/17 від 01.06.2018р. Довідка № 533 від 29.05.2018р. Довідка № 26 від 24.05.2018р. Довідка № 32-н від	Опубліковано монографію. Теоретичні положення й висновки дослідження відображено в авторських курсах «Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді» та «Освіта обдарованих і талановитих: глобальний контекст». Опубліковано монографію. Окремі питання розглядались у змісті навчальних дисциплін «Педагогічна інноватика», «Освітні технології», «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Методика музичної освіти». Упровадження матеріалів дисертаційного дослідження дало змогу підвищити рівень теоретичної підготовки майбутніх педагогів та розширити їх проінформованість з таких питань, як: природа музично-артистичної складової виконавської обдарованості, форми і методи педагогічної підтримки дітей та молоді. Використання в освітньому процесі результатів дисертації дають підстави свідчити про їх

			<p>МОН України, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, МОН України, м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2</p>	<p>25.05.2018р. Довідка № 17/17-1428 від 25.05.2018р.</p>	<p>значущість для розвитку педагогічної науки і практики підготовки педагогічних кадрів.</p>
11	<p>Сучасний табірний збір к.пед.н., доц. Осьмук Н.Г., к.пед.н., доц. Чистякова І.А.</p>	<p>Розроблено методичні рекомендації та алгоритми проведення основних форм виховної роботи під час дозвілля дітей. Подано практичні рекомендації, звернуто увагу на аспекти особистісної й професійної підготовки майбутнього вожатого, його нормативно-правову обізнаність у сфері організації відпочинку й оздоровлення дітей.</p>	<p>Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5,</p>	<p>Довідка про впровадження від 2018 р.</p>	<p>Опубліковано навчально-методичний посібник, матеріали якого можуть бути корисними у процесі викладання таких навчальних курсів, як методика виховної роботи, методика виховної роботи в дитячих оздоровчих закладах, педагогіка дозвілля, інноваційні виховні технології тощо, що входять до програм підготовки й перепідготовки педагогічних працівників.</p>
12	<p>Практикум з педагогіки к.пед.н., доц.. Кривонос О.Б.</p>	<p>Розроблено концепцію навчального посібника, матеріал якого забезпечує оволодіння професійно-педагогічними знаннями, формування педагогічних поглядів, стимулювання процесу усвідомлення сутності законів виховання, навчання та розвитку, наукових основ організації педагогічної діяльності. Практичні завдання ґрунтуються на рефлексії.</p>	<p>Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5,</p>	<p>Довідка про впровадження від 2018 р.</p>	<p>Опубліковано посібник, матеріал якого забезпечує педагогам оволодіння професійно-педагогічними знаннями, формування їх педагогічних поглядів, стимулювання процесу усвідомлення ними сутності законів виховання та навчання</p>
13	<p>Практикум. Педагогіка</p>	<p>Розроблено концепцію навчального посібника,</p>	<p>Сумський обласний інститут післядипломної</p>	<p>Довідка про впровадження</p>	<p>Опубліковано посібник, матеріал якого забезпечує педагогам</p>

	к.пед.н., доц. Чернякова Ж.Ю.	матеріал якого забезпечує оволодіння професійно-педагогічними знаннями, формування педагогічних поглядів, стимулювання процесу усвідомлення сутності законів виховання, навчання та розвитку, наукових основ організації педагогічної діяльності. Практичні завдання передбачають застосування набутих знань у безпосередній практичній діяльності.	педагогічної освіти, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5,	від 2018 р.	оволодіння професійно-педагогічними знаннями, формування їх педагогічних поглядів, стимулювання процесу усвідомлення ними сутності законів виховання та навчання. Упровадження матеріалів наукового дослідження здійснювалось на лекційних та семінарських заняттях з «Педагогічної інноватики», «Освітні технології».
14	Тиждень толерантності: проект школи та університету к.пед.н., доц. Коваленко Н.В.	Розроблено методичні матеріали – комплекс виховних заходів (загальношкільні акції, шкільна пошта, виставка дитячого малюнка, виховні квести, ігри на перерах, руханки), який мав на меті розвиток умінь учнів приймати несхожу людину; бути уважним, розуміти думки, погляди, вчинки інших; співпрацювати, вчитись мистецтву цивілізованого компромісу.	КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 імені М.Савченка, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Лесі України, 23, КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №17, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, просп. Михайла Лушпи, 18	Довідка про впровадження від 2018 р. Довідка про впровадження від 2018 р.	Упровадження розробленої системи сприяло розвитку в учнів інтересу до проведення загальношкільних акцій, виставках, виховних квестів. Матеріали можуть бути використані у формальному й неформальному вихованні учнів початкової та основної школи, навчанні студентів.
15	Педагогіка: 500 тестових завдань. Кваліметрія знань к.пед.н., доц. Коваленко Н.В.	Розроблено концепцію навчально-методичного посібника, який вміщує систему тестових завдань, які спрямовані на забезпечення та перевірку якості знань студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка».	Сумський національний аграрний університет, МОН України, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160	Довідка №3690 від 05.12.2018р.	Опубліковано навчально-методичний посібник. Матеріали посібника можуть бути використані у навчальному процесі магістрантів у системі вищої класичної, педагогічної та післядипломної освіти
16	Педагогіка і психологія вищої	Розроблено концепцію навчально-методичного	Сумський національний аграрний університет,	Довідка №3688 від	Матеріали навчально-методичного комплексу використовувалися

	школи: педагогіка к.пед.н., доц. Коваленко Н.В.	комплексу, розробленого для магістрантів з метою оптимізації вивчення навчального курсу «Педагогіка і психологія».	МОН України, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160	05.12.2018р	викладачами у процесі вивчення навчальних дисциплін «Психологія і педагогіка», «Психологія та педагогіка вищої школи».
17	Студентське педагогічне дослідження: проектно-тренінговий підхід к.пед.н., доц. Коваленко Н.В.	Розроблено концепцію навчально-методичного посібника, який вміщує узагальнений досвід організації та проведення педагогічного дослідження, оформлення та апробації отриманих результатів студентами та магістрантами.	Сумський національний аграрний університет, МОН України, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160	Довідка №3689 від 05.12.2018р.	Матеріали навчально-методичного посібника викривувались викладачами у процесі вивчення навчальних дисциплін
18	Тиждень медіаграмотності: проект школи та університету к.пед.н., доц. Коваленко Н.В.	Розроблено методичні матеріали – комплекс виховних завдань, що передбачали формування медіа-імунітету учнів, рефлексії і критичного мислення як психологічних механізмів медіа-грамотності, здатності до медіа-творчості для самовираження особистості, покращення якості міжособистісної комунікації і приязності соціального середовища.	КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 імені М.Савченка, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Лесі України, 23, КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №17, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, просп. Михайла Лушпи, 18	Довідка про впровадження від 2018 р. Довідка про впровадження від 2018 р.	Матеріали використовувалися викладачами у процесі вивчення навчальних дисциплін «Психологія і педагогіка», «психологія та педагогіка вищої школи»
19	Всесвітній день дитини: проект школи та університету к.пед.н., доц. Коваленко Н.В.	Розроблено методичні рекомендації до організації виховного тижня, доміантою яких є унікальність феномена дитинства.	КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 імені М.Савченка, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Лесі України, 23, КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №17, Сумська міська рада,	Довідка про впровадження від 2018 р. Довідка про впровадження від 2018 р.	Матеріали використовувалися викладачами у процесі вивчення навчальних дисциплін «Психологія і педагогіка», «психологія та педагогіка вищої школи»

			МОН України, м.Суми, просп. Михайла Лушпи, 18		
20	Соціальна робота з ВПО: пошук внутрішніх ресурсів к.філос.н., доц. Вертель А. В.	Розроблено програму тренінг-семинару для соціальних працівників, що сприяв усвідомленню внутрішньо переміщеними особами відмінність між різними способами вирішення конфліктних ситуацій. Відчуті на собі важливість психологічного феномену прощення. Отримати позитивний ресурс для підвищення ефективності взаємодії «соціальний працівник – ВПО».	Сумський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Сумська міська рада, м. Суми, вул. Харківська, 42	Довідка № 1551 від 12.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
21	Функціонування свідомого і несвідомого народу у його мові к.психол.н., доц. Бедлінський О. І.	Викоритання результатів науково-дослідної роботи дозволило підвищити якість проведення виховних годин та навчання української мови.	Голубівська ЗОШ І-ІІІ ступенів, Лебединськ районна рада, МОН України, Сумська обл., Лебединський р-н, с. Голубівка, вул. Шкільна, 2	Довідка № 544 від 16.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
22	Функціональна роль запозиченої та ненормативної лексики: психологічний аспект к.психол.н., доц. Бедлінський О. І.	Викоритання результатів науково-дослідної роботи дозволило підвищити якість проведення виховних годин та навчання української мови та літератури.	Голубівська ЗОШ І-ІІІ ступенів, Лебединськ районна рада, МОН України, Сумська обл., Лебединський р-н, с. Голубівка, вул. Шкільна, 2	Довідка № 544 від 16.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
23	Арт-терапевтичні техніки в роботі з базовими потребами	Розроблено програму майстер-класу, що ознайомлює з методом арт-терапії як	КУ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.,	Довідка № 983 від 06.12.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи

	особистості к.філос.н., доц. Пасько К. М.	активною і діалогічною формою контакту з клієнтом, демонструючи пошук шляхів відновлення функцій СЕЛФ, роботу над потребою у самоактуалізації, повертаючи цілісність особистості.	Сумська обласна рада, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5		
24	Конфліктність підлітків к.психол.н., доц. Пухно С.В.	Розроблено програму та зміст лекції з елементами діагностики включають науково-практичні розробки, що сприяють поінформованості населення щодо актуальних соціальних питань проявів агресії та конфліктності в підлітковому середовищі; набутті представниками широкої аудиторії практичних знань в галузі психологічної діагностики; навичок ефективної взаємодії з підлітками; обізнаності щодо превентивної роботи з попередження виникнення конфліктної взаємодії в підлітковому середовищі.	Сумський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Сумська обласна рада, м. Суми, вул. Троїцька, 26	Довідка про впровадження від 28.11.2018р.	Проведення лекцій з елементами діагностики, в яких приймали участь батьки прийомних дітей, студенти та працівники соціальних служб, сприяло налагодженню конструктивної взаємодії для налагодження подальшої співпраці.
25	Психологія освіти к.психол.н., доц. Тарасова Т. Б.	Розроблено методичне забезпечення навчальної дисципліни «Психологія освіти та методика її викладання з використанням елементів дистанційного навчання», що дозволяє активно реалізувати технології змішаного навчання в процесі підготовки педагога	КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5	Довідка № 776 від 04.10.2018р.	Подальше використання розробки дозволило підвищити ефективність навчального процесу з підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів
26	Поєднання регресивного гіпнозу і	Розроблено програму семінару-тренінгу. Структура науково-	Сумський державний університет,	Довідка про	Налагоджено співпрацю кафедри психології СудПУ ім. А.С.

	<p>(ДПРО) в процесі психотерапії емоційних травм к.психол.н., доц. Ніколаєнко С. О.</p>	<p>методичної розробки: 1) теоретична частина (поняття та процедура регресивного гіпнозу; поняття і процедура протоколу ДПРО; способи поєднання регресивного гіпнозу і ДПРО в структурі терапевтичного сеансу); 2) практична частина (способи діагностики емоційної проблеми клієнта; гіпнотична регресія до джерела емоційної проблеми клієнта; способи переробки емоційної проблеми клієнта; контекстуалізація позитивних результатів переробки емоційної проблеми клієнта); 3) терапевтична частина (демонстрація процедур з корекції емоційних проблем у окремих учасників тренінгу-семінару).</p>	<p>МОН України, м.Суми, вул.Римського-Корсакова, 2</p>	<p>впровадження від 28.11.2018р.</p>	<p>Макаренка та кафедри психології, політології та соціокультурних технологій СумДУ. Науково-методична розробка застосована в межах педагогічного експерименту щодо професійної підготовки бакалаврів спеціальності «Психологія» на принципах дуальної освіти з метою осучаснення змісту практичної підготовки майбутніх бакалаврів та формування необхідних професійних компетентностей. Науково-методична розробка активно використовується у розробці нових підходів до організації навчального процесу та при викладанні курсів «Основи психологічного тренінгу» та «Практикум з психології»</p>
27	<p>Гендерна педагогіка і психологія к.філос.н., доц. Луценко О. А., к.пед.н. Кирилюк (Приходько) А. В.</p>	<p>Розроблено навчально-методичний комплекс, який сприяє оптимізації навчального процесу, формуванню професійної підготовки фахівців, здатних до гендерної рефлексії.</p>	<p>Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, КУ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Харківська обласна рада, МОН України, м. Харків, пров. Руставелі, 7</p>	<p>Довідка про впровадження від 19.11.2018р.</p> <p>Довідка про впровадження від 30.11.2018р.</p>	<p>Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>

28	<p>Гендерна педагогіка к.філос.н., доц. Луценко О. А., к.пед.н. Кирилюк (Приходько) А .В.</p>	<p>Розроблено концепцію навчального посібника, що відображує процес формування гендерних відмінностей та диференціацію статі в освітньому знанні. Представлено модель впровадження принципів гендерної рівності в роботі з дітьми.</p>	<p>Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, КУ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Харківська обласна рада, МОН України, м. Харків, пров. Руставелі, 7</p>	<p>Довідка про впровадження від 19.11.2018р.</p> <p>Довідка про впровадження від 30.11.2018р.</p>	<p>Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>
29	<p>Інноваційні моделі надання соціальних послуг к.пед.н. Клочко О.О.</p>	<p>Розроблено навчально-методичний комплекс, що відображає особливості використання інноваційних проектів процесу надання соціальних послуг вразливим групам населення.</p>	<p>Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5</p>	<p>Довідка про впровадження від 26.11.2018р.</p>	<p>Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>
30	<p>Етика фахівця соціальної сфери к.пед.н. Клочко О.О.</p>	<p>Розроблено концепцію навчального посібника, що відображає головні засади професійної етики фахівця, характеристику системи моральних норм та особливості реалізації етичних обов'язків у професійній діяльності.</p>	<p>Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 5</p>	<p>Довідка про впровадження від 26.11.2018р.</p>	<p>Опубліковано навчальний посібник. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>
31	<p>Стоп, насильство! викладачі кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності</p>	<p>Розроблено та апробовано інтерактивну гру-квесту, що актуалізувало знання про фактори та чинники виникнення насильства, сприяло утвердженню принципів ненасильницької</p>	<p>ВКНЗ «Лебединське педагогічне училище імені А.С.Макаренка», Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., м. Лебедин, вул. Тараса Шевченка, 73,</p>	<p>Довідка № 750 від 04.12.2018р.</p> <p>Довідка</p>	<p>Налагоджено співпрацю для подальшої роботи, проведено профорієнтаційну роботу</p>

		поведінки.	ВКНЗ «Путивльський педагогічний коледж імені С. В. Руднєва», Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., м. Путивль, вул. Миколи Маклакова, 79, Роменський коледж Київського національного економічного університету, МОН України, Сумська обл., м. Ромни, вул. Горького, 250, КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 23, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, просп. Михайла Лушпи, 36	№ 01-10/308 від 04.12.2018р. Довідка № 01-16/365 від 04.12.2018р. Довідка про впровадження від 29.11.2018р.	
32	Попередження насильства та жорстокої поведінки викладачі кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності	Розроблено та апробовано заняття з елементами тренінгу, що актуалізувало знання про фактори та чинники виникнення насильства, сприяло утвердженню принципів ненасильницької поведінки.	ВКНЗ «Лебединське педагогічне училище імені А.С. Макаренка», Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., м. Лебедин, вул. Тараса Шевченка, 73, ВКНЗ «Путивльський педагогічний коледж імені С. В. Руднєва», Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., м. Путивль, вул. Миколи Маклакова, 79, Роменський коледж Київського національного економічного університету,	Довідка № 750 від 04.12.2018р. Довідка № 01-10/308 від 04.12.2018р. Довідка № 01-16/365 від 04.12.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи, проведено профорієнтаційну роботу

			<p>МОН України, Сумська обл., м. Ромни, вул. Горького, 250, КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 23, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, просп. Михайла Лушпи, 36</p>	<p>Довідка про впровадження від 29.11.2018р.</p>	
33	<p>Теорія і практика формування мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку к.пед.н., доц. Боряк О. В.</p>	<p>Розроблено цілісну систему діагностики, формування та корекції мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку. Встановлено існуючий рівень досягнень процесу формування та корекції мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей (учнів підготовчого – четвертого класів) та визначено шляхи удосконалення подальшого процесу розвитку мовлення. Цінність розробки полягає у можливості використання спеціалістами різних профілів (логопедами, дефектологами, практичними психологами, методистами та батьками) під час корекційної- розвивального навчання.</p>	<p>Миколаївська спеціальна загальноосвітня школа- інтернат № 7, Донецька обласна рада, МОН України, Донецька обл., Слов'янський р-н, м. Миколаївка, вул. Сінецького, 15, Улянівська спеціальна загальноосвітня школа- інтернат, Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., Білопільський р-н, смт. Улянівка, вул. Суворова, 27, КЗ «Навчально- реабілітаційний центр І-ІІ ступенів» Святого Миколая, Львівська обласна рада, МОН України, Львівська обл., смт. Брюховичі, вул. Незалежності</p>	<p>Довідка № 130 від 11.05.2018р.</p> <p>Довідка № 234 від 16.05.2018р.</p> <p>Довідка № 98 від 22.05.2018р.</p>	<p>Результати дисертаційного дослідження дозволили вчителям- логопедам, дефектологам здійснювати міждисциплінарний супровід мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку. Налагоджено роботу для подальшої співпраці.</p>

			<p>України, 1, Прилуцька спеціальна загальноосвітня школа- інтернат I-II ступенів, Чернігівська обласна державна адміністрація, МОН України Чернігівська обл., м.Прилуки, вул. Київська, 329,</p> <p>КЗ «Одеська спеціальна загальноосвітня школа- інтернат № 34 I-II ступенів», Одеська міська рада, МОН України, М. Одеса, вул. Львівська, 3, КЗ «Спеціальний навчально-виховний комплекс I-II ступенів №2», Харківська обласна рада, МОН України, м.Харків, пров. Карпівський, 21/23, Глинська спеціальна загальноосвітня школа- інтернат, Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., Роменський р-н, с. Глинськ, вул. Партизанська, 12, Новопразька спеціальна загальноосвітня школа- інтернат I-II ступенів, Кіровоградська обласна рада,</p>	<p>Довідка № 128 від 24.05.2018р.</p> <p>Довідка № 156 від 26.06.2018р.</p> <p>Довідка № 98 від 27.05.2018р.</p> <p>Довідка № 159 від 04.06.2018р.</p> <p>Довідка № 321 від 14.06.2018р.</p>	
--	--	--	--	--	--

			<p>МОН України, Кіровоградська обл., Олександрійський р-н, смт. Нова Прага, вул. Тігарена, 24, Херсонська спеціальна загальноосвітня школа №1, Херсонська міська рада, МОН України, м.Херсон, вул. Ярослава Мудрого, 4, КУ Сумська спеціальна загальноосвітня школа, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Прокоф'єва, 28</p>	<p>Довідка № 01-25/57 від 11.05.2018р.</p> <p>Довідка про впровадження від 2018 р.</p>	
34	<p>Концептуальні основи організаційно- економічного механізму фінансування інноваційного розвитку в контексті забезпечення національної безпеки к.економ.н., доц. Омельяненко В.А., магістрант Красна О.М.</p>	<p>Розроблено концептуальні основи організаційно- економічного механізму фінансування інноваційного розвитку в контексті забезпечення національної безпеки, що сприяло підвищенню якості підготовки фахівців економічного профілю.</p>	<p>Академія праці, соціальних відносин і туризму, м.Київ, Кільцева дорога, 3- А</p>	<p>Довідка № 2018/35 від 27.03.2018р.</p>	<p>Результати реалізовано у межах проекту міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу «The EU Financial Sector as a Driver for Sustainable Development: European Integration, Policy Reform and Networked Economy Perspectives» програми ЄС «ERASMUS+» Модуль Жан Моне (№ проекту 575275-EPP-1-2016-1- UA-EPPJMO-MODULE, реєстрація в Мінекономрозвитку 22.05.2017 р., № 3613). Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>
35	<p>Риторична культура вчителя в академічному просторі к.філол.н., доц.</p>	<p>Розроблено концепцію навчального посібника, що спрямовано на вдосконалення у користувачів умінь здійснювати професійне читання художньо-</p>	<p>Барський гуманітарно- педагогічний коледж імені М. Грушевського, МОН України Вінницька обл., м. Бар,</p>	<p>Довідка № 12 від 03.12.2018р.</p>	<p>Опубліковано посібник. Запропоновані матеріали викликають наукове зацікавлення викладачів різних дисциплін, зокрема педагогіки, української</p>

	Герман В.В.	педагогічних та наукових текстів; моделювати зв'язні наукові тексти, дотримуватись комунікативних якостей мовлення у практиці наукового спілкування.	<p>майдан Михайла Грушевського, 1, Машинобудівний коледж Сумського державного університету, МОН України, м. Суми, пр. Шевченка, 17, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, МОН України, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Луцький педагогічний коледж, МОН України, м. Луцьк, проспект Волі, 36</p>	<p>Довідка № 1214 від 10.12.2018р.</p> <p>Довідка № 123 від 29.11.2018р.</p> <p>Довідка №123 від 07.12.2018 р.</p> <p>Довідка № 141 від 16.11.2018 р.</p>	<p>мови, літератури з метою апробування у процесі викладання, гурткової роботи з культури дослідницької праці з науковим текстом. Результати обговорення монографій і посібників на науково-методичній раді коледжу засвідчують потребу подальшого впровадження дослідження. Налагоджено співпрацю для проведення спільних наукових заходів, обміну педагогічним досвідом роботи</p>
36	<p>Система тренінгів з риторики к.філол.н., доц. Герман В.В.</p>	<p>Розроблено концепцію навчального посібника, що спрямовано на вдосконалення у користувачів умінь моделювати зв'язні наукові тексти, дотримуватись комунікативних якостей мовлення у практиці наукового спілкування, що дозволяє оптимізувати роботу зі студентами, сприяючи розвитку</p>	<p>Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені М. Грушевського, МОН України Вінницька обл., м. Бар, майдан Михайла Грушевського, 1, Машинобудівний коледж Сумського державного університету,</p>	<p>Довідка № 12 від 03.12.2018р.</p> <p>Довідка № 1214 від 10.12.2018р.</p>	<p>Опубліковано посібник. Запропоновані матеріали викликають наукове зацікавлення викладачів різних дисциплін, зокрема педагогіки, української мови, літератури з метою апробування у процесі викладання, гурткової роботи з культури дослідницької праці з науковим текстом. Результати обговорення</p>

		мовно комунікативної культури фахівців.	<p>МОН України, м. Суми, пр. Шевченка, 17, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, МОН України, м. Київ, вул. М. Берлинського, 9, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Луцький педагогічний коледж, МОН України, м. Луцьк, проспект Волі, 36</p>	<p>Довідка № 123 від 29.11.2018р.</p> <p>Довідка №123 від 07.12.2018 р.</p> <p>Довідка № 141 від 16.11.2018 р.</p>	<p>монографій і посібників на науково-методичній раді коледжу засвідчують потребу подальшого впровадження дослідження. Налагоджено співпрацю для проведення спільних наукових заходів, обміну педагогічним досвідом роботи</p>
37	<p>Практикум з граматики англійської мови ст. викл. Голубкова Н. Л., к.філол.н., доц. Коваленко А. М., викл. Свердленко О. А. (укладачі)</p>	<p>Розроблено систему вправ, яка має комунікативну та умовно-комунікативну спрямованість, що дозволяє учням розширити словниковий запас і одночасно відпрацювати навички граматично правильно оформленого висловлювання. Граматичні явища аналізуються послідовно, як цілісна мовна система. Запропоновано вправи як з наголосом на класичну британську літературу так і вправи наближені до розмовного стилю мовлення.</p>	<p>КУ Сумська класична гімназія, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Троїцька, 5, ДЗПО «Сумський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій», Сумська обласна державна адміністрація,</p>	<p>Довідка про впровадження від 31.01.2018р. Довідка про впровадження від 31.03.2018р.</p>	<p>Застосовано при викладанні граматики на уроках в школі (10-11 класи), при викладанні англійської мови на курсах «Ділова англійська мова» в Сумському центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій.</p>

		Особлива увага приділяється тим граматичним поняттям і категоріям, які не мають аналогів у рідній мові та представляють собою труднощі для студентів.	м. Суми, пл. Незалежності, 2		
38	Формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу к.пед.н. Бушнев Ю.С.	Розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено модель формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу та педагогічні умови її реалізації в процесі професійної підготовки. Розроблено методичне забезпечення моделі формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу та педагогічних умов її реалізації в процесі професійної підготовки.	Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, МОН України, м.Київ, вул. Пирогова, 9, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, МОН України, м. Полтава, вул. Остроградського, 2, ВКНЗ «Коростишівський педагогічний коледж імені І. Я. Франка», Житомирська обласна рада, МОН України, Житомирська обл., м. Коростишів, вул. Семінарська, 29, КВНЗ «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка», Черкаська обласна рада, МОН України, Черкаська обл., м. Корсунь-Шевченківський, вул. Шевченка, 38, ВКНЗ «Лебединське педагогічне училище імені А.С. Макаренка»,	Довідка № 07-10/593 від 11.04.2018 р. Довідка № 956/01-60/33 від 29.03.2018 р. Довідка № 233 від 04.04.2018 р. Довідка № 139 від 14.03.2018 р. Довідка № 195 від 31.03.2018 р.	Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробленні та впровадженні в процес професійної підготовки майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу методичного забезпечення, а саме: Дорожньої карти формування громадянської позиції майбутніх учителів; плану діяльності студентського об'єднання «Громадянська позиція сучасного учителя»; програми авторського спецкурсу для викладачів, педагогічних працівників, наставників академічних груп та представників студентського самоврядування «Формування громадянської позиції майбутнього вчителя у позанавчальній діяльності». Результати дослідження можуть бути використані в системі професійної підготовки та розвитку вчителів, у освітньому процесі педагогічних коледжів, у діяльності органів студентського самоврядування, у роботі методичних об'єднань наставників академічних груп, у самовиховній

			Сумської обласної ради, МОН України, Сумська обл., м. Лебедин, вул. Тараса Шевченка, 73, ВКНЗ «Путивльський педагогічний коледж імені С. В. Руднева», Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., м. Путивль, вул. Миколи Маклакова, 79, Університетський коледж Київського університету імені Бориса Грінченка, МОН України, М. Київ, проспект Юрія Гагаріна, 16	Довідка № 10-10/61 від 14.03.2018 р. Довідка № 106 від 12.03.2018 р.	роботі студентської молоді, у професійному самовдосконаленні майбутніх учителів, у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.
39	Розвиток хореографічної освіти в німецькомовних країнах (XX – початок XXI століття) к.пед.н. Ткаченко І. О.	Здійснено комплексне дослідження, в межах якого з'ясовано нормативно-правові, організаційні та структурно- змістові аспекти розвитку вищої хореографічної освіти в Німеччині в другій половині XX – на початку XXI ст. Схарактеризовано вищу хореографічну освіту в Німеччині як історико- педагогічний феномен. Висвітлено нормативно-правові та організаційні аспекти розвитку вищої хореографічної освіти в Німеччині (1950–2010). Визначено структурно-змістові зміни у вищій хореографічній освіті Німеччини в досліджуваний період.	ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», МОН України, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, МОН України, м. Мелітополь, вул. Гетьманська, 20, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, МОН України, м. Полтава, вул. Остроградського, 2	Довідка №1014/17 від 11.05.2018р. Довідка №01-28/819 від 18.05.2018р. Довідка №1894/01- 60/02 від 07.06.2018р.	Матеріали та результати дослідження використано в навчальному процесі, в розробці нормативних курсів та курсів за вибором студентів із соціально- гуманітарних дисциплін, у викладанні навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу в межах підготовки бакалаврів хореографів.

		Виявлено сучасні моделі підготовки фахівців-хореографів у закладах вищої освіти Німеччини.			
40	Підготовка майбутніх учителів інформатики до використання засобів комп'ютерної візуалізації в професійній діяльності к.пед.н. Безуглий Д.С.	Розроблено теоретичну модель підготовки майбутніх учителів інформатики до використання засобів комп'ютерної візуалізації в професійній діяльності, що зокрема передбачала надання методичних рекомендацій, використання принципів когнітивної візуалізації й створення електронного середовища. Експериментально перевірено та доведено доцільність застосування розробленої моделі.	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, МОН України, м. Мелітополь, вул. Гетьманська, 20, КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти», Дніпропетровська обласна рада, МОН України, Дніпропетровська обл., м.Дніпро, вул. Володимира Антоновича, 70, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Харківська обласна рада, МОН України, М. Харків, пров. Руставелі, 7, Вінницький державний педагогічний університет ім.М.Коцюбинського, МОН України, м. Вінниця, вул. Острозького, 32	Довідка № 01-28/1128 від 29.09.2018р. Довідка № 529 від 27.08.2018р. Довідка № 01-13/391/1 від 30.05.2018р. Довідка № 06/25 від 25.04.2018р.	Результати дисертаційного дослідження сприяють підвищенню зацікавленості студентів такого виду програмами та формують стійкий інтерес до їх використання в професійній діяльності. Матеріали рекомендовано до подальшого використання. Налагоджено роботу для подальшої співпраці.
41	Формування у майбутніх учителів математики вмінь використовувати	Розроблено модель формування у майбутніх учителів математики вмінь використовувати засоби	КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти», Дніпропетровська обласна рада,	Довідка № 298/1 від 14.05.2018р.	Результати дисертаційного дослідження сприяють підвищенню зацікавленості студентів такого виду програмами та формують

	<p>засоби комп'ютерної візуалізації у професійній діяльності к.пед.н. Білошапка Н.М.</p>	<p>комп'ютерної візуалізації у професійній діяльності, відповідну методику задля використання якої надано рекомендації щодо навчання в умовах реалізації компетентнісного підходу в освіті. Експериментально перевірено та доведено доцільність застосування розробленої моделі.</p>	<p>МОН України, Дніпропетровська обл., м.Дніпро, вул. Володимира Антоновича, 70, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Харківська обласна рада, МОН України, М. Харків, пров. Руставелі, 7, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, МОН України, м. Мелітополь, вул. Гетьманська, 20, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», МОН України, Донецька обл., м. Слов'янськ, вул. Генерала Батюка, 19</p>	<p>Довідка № 01-13/402/1 від 04.06.2018р.</p> <p>Довідка № 01-28/1127 від 11.06.2018р.</p> <p>Довідка №18-18-476/1 від 27.06.2018р.</p>	<p>стійкий інтерес до їх використання в професійній діяльності. Матеріали рекомендовано до подальшого використання. Налагоджено роботу для подальшої співпраці.</p>
42	<p>Формування математичної компетентності майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей у фаховій підготовці к.пед.н. Чкана Я. О.</p>	<p>Розроблено і науково обґрунтовано модель формування математичної компетентності майбутніх учителів фізико-математичних спеціальностей.</p>	<p>Житомирський державний університет імені Івана Франка, МОН України, м. Житомир, вул. В. Бердичівська, 40</p>	<p>Довідка № 662 від 05.01.2018р.</p>	<p>Підготовлено навчально-методичний посібник з теорії рядів, розроблено спецкурс «Вибрані питання шкільної математики з точки зору вищої», створено робочий зошит з математичного аналізу. Матеріали рекомендовано до подальшого використання. Налагоджено роботу для подальшої співпраці.</p>
43	<p>Відновлення мовленнєвого</p>	<p>Розроблено та експериментально перевірено</p>	<p>Національний педагогічний університет імені М.П.</p>	<p>Довідка №12/18 від</p>	<p>Перевірка ефективності впроваджених у навчальний процес</p>

	<p>спілкування при афазії у осіб післяінсультного стану к.пед.н. Лянна О.В.</p>	<p>методику відновлення мовленнєвого спілкування при афазії у осіб післяінсультного стану в процесі корекційно-відновлювального навчання, визначено педагогічні умови її ефективної реалізації. Розроблена методика передбачала системне, безперервне, комплексне застосування розроблених заходів у ході занять з логопедом в умовах логопедичного кабінету лікарні із використання комплексного впливу індивідуальних та мало групових занять з урахуванням взаємозв'язку та комплексного підходу до подолання дефектів з мовлення і особистісних реакцій на зміну мовленнєвого статусу хворих з афазією.</p>	<p>Драгоманова, МОН України, м. Київ, вул. Пирогова, 9, КУ «Сумська міська клінічна лікарня №5», МОЗ України, м. Суми, вул. Марко Вовчок, 2</p>	<p>12.02.2018р. Довідка №01-2711/327 від 12.02.2018р.</p>	<p>підготовки майбутніх фахівців з логопедії методик комплексної діагностики та відновлення мовленнєвого спілкування при афазії у осіб післяінсультного стану дозволяє стверджувати, що це сприяло розширенню та поглибленню теоретичних знань і практичних умінь та підвищенню якості навчання майбутніх фахівців з логопедії. Під час застосування студентами у ході виробничої практики вдалося підвищити ефективність корекційно-логопедичної роботи, покращити стан мовленнєвого спілкування хворих з післяінсультною афазією.</p>
44	<p>Формування пізнавального інтересу молодших школярів у процесі позакласної роботи з природознавства к.пед.н., доц. Парфілова С.Л., магістрант Плахотник Л.С.</p>	<p>Запропоновано педагогічні умови, впровадження яких забезпечує комплексний вплив на пізнавальні інтереси дітей, активізацію їх емоційно-вольових ресурсів і пізнавальних можливостей.</p>	<p>КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 імені Максима Савченко, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Лесі України, 23</p>	<p>Довідка № 98 від 15.11.2018р.</p>	<p>Матеріали дослідження включено до змісту лекційних і практичних занять курсу «Методика навчання природознавства» спеціальності «Початкова освіта». Налагоджено роботу для подальшої співпраці.</p>
45	<p>Формування комунікативної компетентності молодших школярів шляхом створення</p>	<p>Розроблено методику формування комунікативної компетентності молодших школярів шляхом створення ситуацій успіху, впровадження</p>	<p>КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №25, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Декабристів,</p>	<p>Довідка № 01-26/328 від 23.11.2018р.</p>	<p>Матеріали дослідження включено до змісту лекційних і практичних занять курсу «Методика навчання рідної мови» спеціальності «Початкова освіта».</p>

	ситуацій успіху к.пед.н., доц. Парфілова С.Л., магістрант Буханець К.О.	яких забезпечує залучення учнів до ініціативної активності, дозволяє задовольнити їх пізнавальні потреби та інтереси, підвищити мовленнєву активність, дає змогу мовленнєво-творчо самовиразитися, підвищити якість та ефективність навчання.	80		Налагоджено роботу для подальшої співпраці.
46	Формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках природознавства к.пед.н., доц. Парфілова С.Л., магістрант Пушкарь Ю.О.	Розроблено методику формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках природознавства шляхом застосування творчих завдань, впровадження яких сприятиме позитивній динаміці пізнавальної активності при дотриманні відповідного методичного забезпечення.	КУ Лебединська ЗОШ школи І-ІІІ ступенів №1, Лебединська міська рада, МОН України, Сумська обл., м.Лебедин, вул. Героїв Майдану, 16	Довідка № 14 від 19.01.2018р.	Матеріали дослідження включено до змісту лекційних і практичних занять курсу «Дидактика» спеціальності «Початкова освіта». Налагоджено роботу для подальшої співпраці.
47	Розвиток літературно-творчих здібностей молодших школярів у процесі вивчення рідної мови к.пед.н., доц. Парфілова С.Л., магістрант Онопрієнко А.В.	Розроблено методику розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів у процесі вивчення рідної мови, експериментально перевірено її ефективність.	Гринівський НВК: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад, Недригайлівська селищна рада, МОН України, Сумська обл., Недригайлівський р-н, с. Гринівка, вул. Центральна, 35	Довідка № 167 від 15.11.2018р.	Матеріали дослідження включено до змісту лекційних і практичних занять курсу «Методика навчання рідної мови» спеціальності «Початкова освіта». Налагоджено роботу для подальшої співпраці.
48	Розвиток навчальної мотивації молодших школярів засобами народознавчого матеріалу на уроках математики	Розроблено методику розвитку навчальної мотивації молодших школярів засобами народознавчого матеріалу на уроках математики, експериментально перевірено її	КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 25, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Декабристів, 80	Довідка № 01-26/325 від 23.11.2018р.	Матеріали дослідження включено до змісту лекційних і практичних занять спеціальності «Початкова освіта». Налагоджено роботу для подальшої співпраці.

	к.пед.н., доц. Парфілова С.Л., магістрант Гудим Т.О.	ефективність.			
49	Проблема індивідуального підходу до навчання молодших школярів к.пед.н., доц. Парфілова С.Л., магістрант Мішура К.П.	Експериментально перевірено ефективність застосування індивідуального підходу у навчанні молодших школярів.	Біланвська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів, Білопільська районна рада, МОН України, Сумська обл., Білопільський р-н, с. Білани, вул. Лесі Українки	Довідка № 62 від 09.11.2018р.	Налагоджено роботу для подальшої співпраці.
50	Дзвонива музика як засіб естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку к.пед.н., доц. Пушкар Л.В., магістрант Головченко А.О.	Експериментально перевірено ефективність дзвонивої музики в естетичному вихованні дітей старшого дошкільного віку.	КУ Сумський НВК «Загальноосвітня школа І ступеня – ДНЗ №11 «Журавонька», МОН України, м.Суми, вул. Харківська 66	Довідка № 01-03/140 від 16.05.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.
51	Музична терапія у теорії та практиці початкової освіти к.пед.н., доц. Пушкар Л.В., магістрант Павленко В.Ю.	Перевірено ефективність сприяння музичної терапії загальному розвитку особистості дитини.	КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІ ступенів №7 імені Максима Савченка, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Лесі України, 23	Довідка про впровадження від 2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
52	Використання методичної системи Карла Орфа в музичному вихованні дітей середнього дошкільного віку к.пед.н., доц. Пушкар Л.В., магістрант	Експериментально перевірено ефективність застосування методичної системи Карла Орфа в музичному вихованні дітей середнього дошкільного віку.	Конотопський НВК: ЗОШ І ст. – ДНЗ, Конотопська міська рада, МОН України, Сумська обл., м.Конотоп, вул. Володимира Шухова, 10	Довідка № 545 від 02.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи

	Удод Н.П.				
53	Музичне виховання молодших школярів засобом пластичного інтонування в умовах Нової української школи к.пед.н., доц. Пушкар Л.В., магістрант Кругляк А. І.	Експериментально перевірено ефективність музичного виховання дітей молодшого шкільного віку засобом пластичного інтонування в умовах Нової української школи.	КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Петропавлівська, 79	Довідка № 70 від 05.12.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
54	Використання арт-терапії у естетичному вихованні дітей молодшого дошкільного віку к.пед.н., доц. Пушкар Л.В., магістрант Розман А.В.	Експериментально перевірено ефективність використання засобів арт-терапії (малюнок, танець, казка) в процесі естетичного виховання дітей молодшого дошкільного віку – на заняттях.	КУ Сумський навчально-виховний комплекс №16 ім. Олексія Братушки «ЗОШ І-ІІІ ступенів ДНЗ», Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Шишкіна, 12	Довідка № 181/1 від 28.09.2018 р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.
55	Музично-естетичне виховання дітей старшого дошкільного віку у процесі проведення свят та розваг к.пед.н., доц. Пушкар Л.В., магістрант Якобенко Э.А.	Експериментально перевірено ефективність використання застосування свят і розваг у процесі музично-естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	Сумський ДНЗ (Центр розвитку дитини) №4 «Золотий півник», Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Прокоф'єва 15	Довідка № 01-65/333-1, від 24.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.
56	Морально-етичне виховання дошкільників методами краєзнавчої роботи к.б.н., доц. Гаврило О.І.,	Розроблено та здійснено перевірку методики морально-етичне виховання дошкільників методами краєзнавчої роботи.	Бездрицький ДНЗ (ясла-садок) «Веселка», МОН України, Сумський р-н, с.Бездрик, вул. Жовтнева, 30	Довідка № 28 від 10.10.2018р.	Впроваджено методику у практику закладів дошкільної освіти. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.

	магістрант Кривенко К.О.				
57	Формування екологічної компетентності у дошкільників під час подорожей екологічною стежиною к.б.н., доц. Гаврило О.І., магістрант Шульга Є.Ю.	Розроблено та здійснено перевірку методики формування екологічної компетентності у дошкільників під час подорожей екологічною стежиною.	Самотоївський ЗДО (ясла-садок) «Колосок», Краснопільська селищна рада, МОН України, Сумська обл., Краснопільський р-н, с.Самотоївка, пров. Стадіонний 14	Довідка № 28 від 19.11.2018 р.	Впроваджено методику у практику закладів дошкільної освіти. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.
58	Патріотичне виховання учнів початкових класів на родинних традиціях українського народу к.пед.н. Колишкіна А. П., магістрант Бесараб Ю. В.	Розроблено та здійснено перевірку методики патріотичного виховання учнів початкових класів на родинних традиціях українського народу.	Грабовський НВК, Краснопільська районна рада, МОН України, Сумська обл., Краснопільський р-н, с.Грабовське, вул. Грабовського, 1	Довідка № 242 від 15.11.2018 р.	Здійснено перевірку рівня патріотичного виховання учнів початкових класів на родинних традиціях українського народу. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.
59	Формування життєвої компетентності молодших школярів у процесі патріотичного виховання к.пед.н. Колишкіна А. П., магістрант Свириденко І.М.	Розроблено діагностичні методи для визначення рівня сформованості життєвої компетентності молодших школярів.	Комунальна установа Сумська ЗОШ І–ІІІ ст. № 25, Сумська міська рада, м. Суми, вул. Декабристів, 80	Довідка № 01-26/327 від 23.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.
60	Формування ціннісного ставлення до рідного краю у процесі вивчення курсу «Я у світі» к.пед.н.	Запропоновано діагностики, спрямовані на визначення рівнів сформованості ціннісного ставлення до рідного краю у процесі вивчення курсу «Я у світі» в учнів початкових	Комунальна установа Сумська ЗОШ І–ІІІ ст. № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка, Сумська міська рада, м. Суми,	Довідка № 353 від 24.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи

	Колишкіна А. П., магістрант Щербина Л.В.	класів, що реалізувалися поетапно.	вул. Петропавлівська, 79		
61	Формування почуття відповідальності в учнів початкових класів у взаємодії школи і сім'ї к.пед.н. Колишкіна А. П., магістрант Волкова А. О.	Запропоновано педагогічні умови та здійснено перевірку їх ефективності, яка здійснювалася через: організацію позакласної роботи з учнями початкових класів та цілеспрямоване мотивування батьків, чії діти навчаються в початкових класах.	Хухрянська ЗОШ І–ІІІ ст., Чернечинська сільська рада, Сумська обл., Охтирський р-н, с. Хухра, вул. Полтавська, 92	Довідка № 82 від 21.05.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
62	Педагогічні умови формування екологічної культури учнів початкових класів к.пед.н. Колишкіна А. П., магістрант Кузьменко О. В.	Запропоновано діагностики, спрямовані на визначення рівнів сформованості екологічної культури учнів початкових класів, реалізувалися поетапно.	Комунальна установа Сумська ЗОШ І–ІІІ ст. № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка, Сумська міська рада, м. Суми, вул. Петропавлівська, 79	Довідка № 22 від 27.11.2018 р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
63	Формування пізнавального інтересу молодших школярів при вивченні математики методами активного навчання к.пед.н., доц. Васько О.О., магістрант Лахай Т.М.	Впроваджено завдання з використанням методів активного навчання при вивченні початкового курсу математики	КУ Сумська ЗОШ І–ІІІ ступенів № 24, Сумська міська рада, м.Суми, вул. Паризької Комуни, 20	Довідка № 96 від 10.05.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
64	Формування комунікативно-мовленнєвих умінь молодших школярів при вивченні	Впроваджено систему завдань для формування комунікативно-мовленнєвих умінь молодших школярів при вивченні математики	Краснопільська ЗОШ І–ІІІ ступенів, Краснопільська селищна рада, Сумська обл.,	Довідка № 17 від 14.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи

	<p>математики к.пед.н., доц. Васько О.О., магістрант Говстуха І.В</p>		<p>Краснопільський р-н, смт. Краснопілля, вул. Перемога, 1</p>		
65	<p>Формування математичної компетентності молодших школярів засобами сучасних інформаційних технологій к.пед.н., доц. Васько О.О., магістрант Ніколаєнко Є.Ю.</p>	<p>Впроваджено сучасні інформаційні технології для формування математичної компетентності молодших школярів при вивченні математики</p>	<p>КУ Сумська ЗОШ І-ІІІ ступенів № 15 ім.Д.Турбіна, Сумська міська рада, м.Суми, вул. Пушкіна,56</p>	<p>Довідка № 486 від 20.11.2018р.</p>	<p>Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>
66	<p>Формування просторових уявлень молодших школярів при вивченні математики к.пед.н., доц. Васько О.О., магістрант Марченко А.В.</p>	<p>Впроваджено в комплекс завдань з формування просторових уявлень молодших при вивченні початкового курсу математики.</p>	<p>Успенська ЗОШ І-ІІІ ст. ім. Г.П.Головенського, Сумська обл., с. Успенка, вул. Шкільна,1</p>	<p>Довідка № 83 від 02.11.2018</p>	<p>Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>
67	<p>Формування умінь самоконтролю молодших школярів при вивченні математики к.пед.н., доц. Васько О.О., магістрант Гавенко О.М.</p>	<p>Впроваджено дидактичні умови, зокрема: методи, прийоми та засоби формування самоконтролю в молодших школярів при вивченні математики</p>	<p>Славгородська ЗОШ І-ІІІ ступенів, Краснопільська районна рада, Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Славгород, вул. Базарська,1</p>	<p>Довідка № 111 від 21.11.2018</p>	<p>Налагоджено співпрацю для подальшої роботи</p>
68	<p>Розвиток зображувальних здібностей дітей</p>	<p>Розроблено та експериментально перевірено організаційно-педагогічні</p>	<p>Рябинівський дитячий навчальний заклад «Мрія», Кириківська селищна рада,</p>	<p>Довідка № 01-32/121 від 03.12.2018р.</p>	<p>Впроваджено методичні рекомендації для вихователів закладів дошкільної освіти.</p>

	трирічного віку на заняттях з малювання к.пед.н., доц. Данько Н. П., магістрант Зражевська А. П.	умови художньої діяльності дітей 3-х річного віку	Сумська обл., Велико-Писарівський р-н, с.Рябина, вул. Поштова 5		Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
69	Методичне забезпечення сучасних уроків образотворчого мистецтва в початкових класах к.пед.н., доц. Данько Н. П., магістрант Клешньова С. І.	Розроблено педагогічні умови розвитку художньо-творчих здібностей учнів 4-го класу на уроках образотворчого мистецтва	Андріївський ліцей - заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів, Андріяшівська сільська рада, Сумська обл., Роменський р-н, с.Андріївка, вул. Новоселиця, 30	Довідка № 56 від 27.11.2018р.	Впроваджено методичні рекомендації для вчителів початкових класів. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
70	Особливості використання фольклору в естетичному вихованні дошкільників к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Варченко А.С.	Розроблено та експериментально перевірено ефективність методики естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами фольклору	Білопільський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Зірочка», Білопільська міська рада, Сумська обл., Білопільський р-н, м.Білопілля, вул. Старопутівльська, 32	Довідка № 163 від 19.11.2018р.	Впроваджено методику естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами фольклору. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
71	Педагогічні особливості національно-патріотичного виховання старших дошкільників к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Гринченко Ю.М.	Розроблено та експериментально перевірено ефективність методики національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку	Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 25 «Білосніжка», Сумська міська рада, м.Суми, вул. Лесі Українки 2/1	Довідка № 378/1 від 28.11.2018р.	Впроваджено методику національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку, що включає комплекс занять, ігор, вправ та іншого з національно-патріотичного виховання. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи
72	Нетрадиційні форми взаємодії вихователя з	Розроблено комплекс занять з нетрадиційними формами	Сумський дошкільний навчальний заклад (центр	Довідка № 303/01-60	Впроваджено комплекс занять з нетрадиційними формами взаємодії

	батьками в процесі соціалізації дітей дошкільного віку к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Калініченко С.С.	взаємодії вихователя з батьками в процесі соціалізації дітей дошкільного віку, експериментально перевірено ефективність введення нетрадиційних форм взаємодії вихователя з батьками в процесі соціалізації дітей дошкільного віку	розвитку дитини) № 18 «Зірниця», Сумська міська рада, м.Суми, пр-т Михайла Лушпи 13	від 28.11.2018р.	вихователя з батьками в процесі соціалізації дітей дошкільного віку
73	Педагогічні вимоги до дидактичної гри в системі початкового навчання к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Колесник В. А	Розроблено заняття з введенням дидактичної гри в процесі навчання дітей молодшого шкільного віку. Експериментально перевірено ефективність введення дидактичної гри процесі навчання дітей молодшого шкільного віку	Буринська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 2 ім. Ю. М. Лавошника, Буринська міська рада, Сумська обл., м. Буринь, вул. Шевченка, 2	Довідка № 224 від 30.10.2018р.	Впроваджено заняття з введенням дидактичної гри в процесі навчання дітей молодшого шкільного віку.
74	Нетрадиційні методики розвитку зв'язного мовлення учнів початкових класів к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Іванова Т.Г.	Розроблено заняття з введення нетрадиційних уроків зв'язного мовлення в початкових класах. Експериментально перевірено ефективність введення нетрадиційних уроків зв'язного мовлення в початкових класах	Штепівський НВК: загальноосвітня школа І-ІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад, Сумська обл., Лебединський р-н, с.Штепівка, вул. Шкільна, 9	Довідка № 09 від 28.11.2018р.	Впроваджено заняття, з введення нетрадиційних уроків зв'язного мовлення в початкових класах
75	Психолого-педагогічні особливості формування поняття толерантності к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Восбойнікова О. В.	Розроблено шляхи формування толерантності учнів початкових класах. Експериментально перевірено психолого-педагогічні вимоги до формування толерантності учнів початкових класах	КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №25, Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Декабристів, 80	Довідка № 01-26/324 від 23.11.2018р.	Впроваджено шляхи формування толерантності учнів початкових класах
76	Питання наступності в організації та змісті	Розроблено методичні нароби з питання наступності в	Сумський НВК № 16 імені Олексія Братушки	Довідка № 78 від 19.11.2018р.	Впроваджено методичні нароби з питання наступності в організації та

	<p>дошкільної і початкової освіти в аспекті зв'язного мовлення к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Борисова О.О.</p>	<p>організації та змісті дошкільної і початкової освіти в аспекті зв'язного мовлення, експериментально перевірено їх ефективність</p>	<p>«Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад», Сумська міська рада, м.Суми, вул. Шишкіна, 12</p>		<p>змісті дошкільної і початкової освіти в аспекті зв'язного мовлення</p>
77	<p>Формування комунікативних здібностей молодших школярів засобами дидактичної гри на уроках читання к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Деркач Г. М.</p>	<p>Розроблено методичні розробки з формування комунікативних здібностей молодших школярів засобами дидактичної гри на уроках читання. Експериментально перевірено методику формування комунікативних здібностей молодших школярів засобами дидактичної гри на уроках читання.</p>	<p>Ряснянський навчально-виховний комплекс, Краснопільської районної ради, Сумська обл., Краснопільський р-н, с.Рясне, вул. Перемоги, 50</p>	<p>Довідка № 37 від 20.02.2018р.</p>	<p>Впроваджено методичні розробки з формування комунікативних здібностей молодших школярів засобами дидактичної гри на уроках читання</p>
78	<p>Розвиток творчих здібностей молодших школярів на основі методів теорії розв'язання винахідницьких завдань к.пед.н., доц. Павлущенко Н.М., магістрант Гендіна А.В.</p>	<p>Розроблено методичні розробки з формування творчих здібностей молодших школярів на основі методів ТВРЗ. Експериментально перевірено методику формування творчих здібностей молодших школярів на основі методів ТВРЗ</p>	<p>КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 імені М.Савченка, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Лесі України, 23</p>	<p>Довідка № 9 від 10.01.2018р.</p>	<p>Впроваджено методичні розробки з формування творчих здібностей молодших школярів на основі методів ТВРЗ.</p>
79	<p>Психологічний супровід дітей старшого дошкільного віку з помірною розумовою відсталістю ст. викл. Чобанян А.В.</p>	<p>Розроблено цілісну систему діагностики формування та розвитку соціальної готовності дітей старшого дошкільного віку з помірною розумовою відсталістю до навчання у спеціальній загальноосвітній</p>	<p>Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садочок) № 4 «Сонечко», Конотопська міська рада, Сумська обл., м.Конотоп, ал. Рябошапка 35, КУ Сумський спеціальний</p>	<p>Довідка про впровадження від 2018р.</p>	<p>Впровадження результатів дисертаційного дослідження підтвердило їх ефективність та результативність. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.</p>

		школі в процесі здійснення психологічного супроводу зазначеної категорії дітей. Запропоновано тренінговий модуль «Актуалізація розвитку педагогічної батьківської компетентності сімей дітей з помірною розумовою відсталістю».	реабілітаційний навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад № 34», Сумська міська рада, м.Суми, вул. Марії Раскової, 130	Довідка № 43 від 19.06.2018р.	
80	Географія викл. Скиба Т.Ю., у співавторстві	Розроблені навчальні програми для 6-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей, що впроваджуються у навчальний процес.	Уляннівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат, Сумська обласна рада, МОН України, Сумська обл., Білопільський р-н, сmt. Уляннівка, ул.. Суворова, 27	Довідка № 619 від 13.11.2018р.	Навчальні програми отримали гриф МОН України у 2015 р. та рекомендуються до використання (Лист № 1/11-9110 від 27.08.2018р.). Продовжено співпрацю.
81	Підготовка майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності викл. Бутенко В. Г.	Здійснено перше в українській педагогічній науці цілісне теоретико-експериментальне дослідження проблеми підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності. Розроблено та теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності та виявлено педагогічні умови її реалізації. Розроблено науково-методичне забезпечення	Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, МОН України, Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вул. Шевченка, 1, КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Харківська обласна рада,	Довідка № 1558 від 14.06.2018 р. Довідка № 241-н від 13.06.2018 р. Довідка № 438/01-13 від 22.06.2018 р.	Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробленні та впровадженні в процес професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти науково-методичного забезпечення, а саме: програми авторського спецкурсу для викладачів закладів вищої освіти «Формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності», методичних рекомендацій для вихователів закладів дошкільної освіти, студентів педагогічних вишів «Ігрова діяльність в аспекті формування здоров'язбережувальної

		<p>професійної підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язберезувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності. Експериментально перевірено ефективність розробленої моделі.</p>	<p>МОН України, М. Харків, пров. Руставелі, 7, Криворізький державний педагогічний університет, МОН України, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, проспект Гагаріна, 54</p>	<p>Довідка № 09/1-264/3 від 14.06.2018 р.</p>	<p>компетентності дошкільників». Результати педагогічного дослідження можуть бути використані в системі професійної підготовки студентів; у практичній роботі вихователів закладів дошкільної освіти; на курсах підвищення кваліфікації вихователів.</p>
82	<p>Українська мова за професійним спрямуванням викл. Полянничко Ю.В.</p>	<p>Розроблено концепцію навчального посібника., матеріали якого сприяють розвитку ціннісно-мотиваційного, когнітивного, праксеологічного компонентів мовно комунікативної культури майбутніх учителів української мови.</p>	<p>Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені М. Грушевського, МОН України Вінницька обл., м. Бар, майдан Михайла Грушевського, 1, Машинобудівний коледж Сумського державного університету, МОН України, м. Суми, пр. Шевченка, 17, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, МОН України, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24,</p>	<p>Довідка № 12 від 03.12.2018р.</p> <p>Довідка № 1214 від 10.12.2018р.</p> <p>Довідка № 123 від 29.11.2018р.</p> <p>Довідка №123 від 07.12.2018 р.</p>	<p>Опубліковано посібник. Запропоновані матеріали викликають наукове зацікавлення викладачів різних дисциплін, зокрема педагогіки, української мови, літератури з метою апробування у процесі викладання, гурткової роботи з культури дослідницької праці з науковим текстом. Результати обговорення монографій і посібників на науково-методичній раді коледжу засвідчують потребу подальшого впровадження дослідження. Налагоджено співпрацю для проведення спільних наукових заходів, обміну педагогічним досвідом роботи</p>

			Луцький педагогічний коледж, МОН України, м. Луцьк, проспект Волі, 36	Довідка № 141 від 16.11.2018 р.	
83	Розвиток музично-творчих здібностей дітей 6-7 років у позашкільних навчальних закладах аспірант Ніколаєнко Л. І.	Розроблено модель розвитку музично-творчих здібностей дітей 6-7 років, навчальну програму «Музичні сходи», методичні рекомендації щодо використання наочних, словесних, мультимедійних, ігрових технологій у практичній роботі, що викликають значний інтерес та активно впроваджуються керівниками гуртків. Запропоновані словесні, наочні, ігрові, інтерактивні, проблемні методи та прийоми розвитку музично-творчих здібностей дітей 6-7 років, що створюють сприятливі умови для активізації музично-творчого потенціалу дітей, підвищують їх інтерес до музично-творчої діяльності.	Центр творчості дітей та юнацтва «Шевченківець», м. Київ, вул Січових стрілців, 43, Миколаївський міський Палац творчості учнів, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 31; Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості, м. Харків, вул. Сумська, 37, Сумський міський Центр науково-технічної творчості молоді, м. Суми, вул. Інтернаціоналістів, 18, Дніпропетровська академія музики імені М.Глінки, м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», м. Дніпро, вул. Орловська, 1Б, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів. вул. Києво-Московська, 24	Довідка №0119/13 від 21.02.2018р. Довідка №40 від 07.05.2018р. Довідка №292 від 10.05.2018р. Довідка №01-19/62 14.05.2018р. Довідка № 2 від 18.09.2018р. Довідка №12-39/135 від 08.10.2018р. Довідка №2774 від 22.10.2018р.	Зміст матеріалів дослідження дозволяє рекомендувати їх для використання під час підготовки курсів, лекцій з мистецьких дисциплін вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Можуть бути використані у вищій школі при підготовці навчальних програм для студентів психологічних факультетів з дисциплін «Психологія творчості» та «Психологія креативності». Окремі положення дослідження впроваджено при викладанні дисциплін «Теорія та методики музичного виховання, «Музичне виховання і основи хореографії з методикою викладання», «Музичне мистецтво з методикою навчання» для майбутніх педагогів закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Матеріали дослідження збагатили зміст лекційних і практичних занять та самостійної роботи студентів.
84	Методика розвитку	Розроблено професійно	Чернігівський	Довідка	За результатами педагогічного

	<p>професійно важливих якостей студенток економічних спеціальностей на заняттях з пілатесу аспірант Петренко О. П.</p>	<p>орієнтовану програму занять за методикою пілатеса з урахуванням рівня соматичного здоров'я та фізичної підготовленості студенток економічних спеціальностей. Впровадження в навчальний процес інноваційних засобів навчання покращує фізичний розвиток, професійну підготовку молоді до трудової діяльності та підвищує працездатність студенток.</p>	<p>національний технологічний університет, МОН України, м. Чернігів, вул. Шевченка, 95, Сумський державний університет, МОН України, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2</p>	<p>№ 202/08-1263 від 05.06.2018р. Акт про впровадження від 05.06.2018 р.</p>	<p>експерименту встановлено, що означена програма сприяє формуванню позитивної мотивації до занять з фізичного виховання, гармонійному розвитку, покращенню фізичних і професійно важливих фізичних якостей студенток економічних спеціальностей. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.</p>
85	<p>Методика фізичного виховання старшокласниць, які мають надлишкову вагу, із використанням засобів оздоровчого фітнесу аспірант Павленко І. О.</p>	<p>Розроблено методика фізичного виховання із використанням засобів оздоровчого фітнесу, зокрема протоколу Табата. Інтервальне тренування використовується в якості сучасного методу для зниження ваги. Під час занять за методикою Табата використовуються найпростіші та найдоступніші вправи циклічного характеру, які найкращим чином підходять для занять саме зі старшокласниками. Серед них підняття вантажів (гантелі, обтяжені м'ячі та гімнастичні палиці, тощо) бігові та аеробні вправи (біг, імітаційні вправи або вправи оздоровчих напрямів аеробіки). Запропонована методика враховувала секційні заняття двічі на тиждень та</p>	<p>КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Сумсько-Київських дивізій, 7, КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 імені Максима Савченка, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Лесі України, 23, КУ Сумський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 21, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. О.Балацького, 32, КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №23,</p>	<p>Довідка № 207 від 30.10.2018р. Довідка № 326 від 31.10.2018р. Довідка №01-27/225 від 30.10.2018р. Довідка № 165 від 31.10.2018р.</p>	<p>Педагогічний експеримент показав високу ефективність запропонованої методики фізичного виховання старшокласниць, які мають надлишкову вагу, із використанням засобів оздоровчого фітнесу, що є основою для її широкого впровадження в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.</p>

		рекомендовані самостійні додаткові заняття вдома тричі на тиждень. Система ефективно розвиває загальну та спеціальну витривалість, а найголовніше, вносить різноманітність до тренувального процесу.	Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, просп. Михайла Лушпи, 36		
86	Формування дослідницької компетентності майбутніх учителів біології у процесі професійної підготовки аспірант Пташенчук О.О.	Розроблено, обґрунтовано й експериментально перевірено технологію формування дослідницької компетентності майбутніх учителів біології у процесі професійної підготовки. Обґрунтовано критерії і показники, охарактеризовано рівні сформованості дослідницької компетентності майбутніх учителів біології. Підготовлено і впроваджено навчально-методичне забезпечення реалізації означеної технології.	Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, МОН України, Сумська обл., м. Глухів, вул. Києво-Московська, 24, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, МОН України, м. Полтава, вул. Остроградського, 2, Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, МОН України, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2	Довідка №1623 від 22.06.2018 р. Довідка №0860/01-55/27 від 09.03.2018р. Довідка №831-33/03 від 18.06.2018р.	Результати дослідження реалізовано у процесі професійної підготовки майбутніх учителів біології, та може бути використано при підвищенні кваліфікації науково-педагогічних працівників. Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.
87	Гігієнічне обґрунтування комплексної оцінки репродуктивного потенціалу жінок раннього фертильного віку аспірант	Досліджено фізіолого-гігієнічні аспекти формування здоров'я дітей в системі загальної середньої освіти. Обґрунтовано засоби збереження і зміцнення здоров'я дітей в умовах сучасних навчальних закладів.	Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, МОН України, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26	Довідка №314/19-02 від 12.02.2018р.	Розробку опубліковано як розділ колективної монографії «збереження та зміцнення здоров'я дітей в умовах сучасних закладів освіти: проблеми та перспективи».

	Калиниченко Д.О.				
88	Скринінгова оцінка індивідуального репродуктивного здоров'я жінок раннього репродуктивного віку аспірант Калиниченко Д.О. у співавторстві	Розроблено методику скринінгової оцінки індивідуального репродуктивного здоров'я з визначенням ризику репродуктивної функції для дівчат раннього фертильного віку за умови використання показників фізичного розвитку, функціонування та розвитку репродуктивної системи, наявності екстрагенітальної патології та ПСШ.	КУ «Сумський міський клінічний пологовий будинок Пресвятої Діви Марії», МОЗ України, м. Суми, вул. Троїцька, 20, Вінницький національний медичний університет ім. М. Пирогова, МОЗ України, м. Вінниця, вул. Острозького, 32	Акт про впровадження від 26.06.2018р. Акт про впровадження від 10.09.2018р.	Розробку опубліковано. Продовжено співпрацю.
89	Фізична реабілітація жінок з лактостазом у післяпологовому періоді аспірант Калиниченко Д.О., магістрант Колесник А.С.	Розроблено реабілітаційну програму (із застосуванням масажу, фізіотерапії, фітотерапії, зціджування, правильного прикладання дитини до грудей) з метою попередження, лікування та профілактики даного патологічного процесу.	КУ «Сумський міський клінічний пологовий будинок Пресвятої Діви Марії», МОЗ України, м. Суми, вул. Троїцька, 20	Акт №15 від 20.02.2018р.	У процесі впровадження вдалося ліквідувати запальний процес та зберегти грудне вигодовування. Продовжено співпрацю.
90	Формування гуманістичних цінностей учнів початкових класів у взаємодії школи і сім'ї магістрант Врадій К.М.	Розроблено хід констатувального етапу експерименту, який передбачав наступні завдання: визначення рівнів сформованості в учнів гуманістичних цінностей; здійснення аналізу роботи вчителів з формування гуманістичних цінностей в учнів початкової школи; визначення підготовленості батьків до формування гуманістичних цінностей в учнів.	Середино-Будська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1, Середино-Будської районної ради, МОН України, Сумська обл., Середино-Будський р-н, м.Середина-Буда, вул. Троїцька, 1	Довідка № 16 від 27.11.2018р.	Налагоджено співпрацю для подальшої роботи.

91	<p>Особливості реабілітаційного втручання після перелому стегна у жінок зрілого віку магістрант Кузьменко А. В.</p>	<p>Розроблено практичні рекомендації щодо індивідуалізації програми фізичної реабілітації, що сприяють підвищенню ефективності проведення занять з жінками зрілого віку після перелому проксимального кінця стегнової кістки, що дозволяє скоротити терміни перебування пацієнтів в межах стаціонару. Програма відповідає сучасним методам оперативного втручання і передбачає диференційований підхід до вирішення рухових проблем пацієнтів.</p>	<p>Сумська обласна клінічна лікарня, МОЗ України, м. Суми, вул. Троїцька, 38</p>	<p>Акт № 58 від 26.04.2018р.</p>	<p>Отримані у ході дослідження результати дозволяють рекомендувати розроблену комплексну методику фізичної реабілітації для практичного використання в умовах лікувально-профілактичних установ, реабілітаційних центрів. Продовжено співпрацю.</p>
92	<p>Фізична реабілітація жінок у постменопаузальному періоді з неврологічними проявами остеохондрозу хребта магістрант Заїченко Н. А.</p>	<p>Розроблено реабілітаційний комплекс, що передбачає удосконалення методик психокорекції та лікувального масажу у реабілітації жінок у постменопаузальному періоді з неврологічними проявами остеохондрозу хребта за рахунок застосування елементів шведської системи масажу і гімнастики.</p>	<p>КУ «Сумська міська клінічна лікарня №5», МОЗ України, м. Суми, вул. Марко Вовчок, 2</p>	<p>Акт №74 від 15.02.2018р.</p>	<p>Даний комплекс дозволяє ефективно діяти на функціональний стан хребта підвищити резервні функціональні можливості організму людини, що здійснює свій позитивний вплив на якість проведення реабілітаційних заходів. Продовжено співпрацю.</p>
93	<p>Фізична реабілітація дітей дошкільного віку із захворюваннями ГРВІ магістрант Мостіпанова Ю. М.</p>	<p>Розроблено програму, яка базується на поєднанні традиційних та нетрадиційних засобів відновлення здоров'я, а саме: ЛФК (ранкова гігієнічна гімнастика, лікувальна гімнастика із елементами вокалотерапії, фізкультхвилинки, рухливі ігри,</p>	<p>Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №21 «Волошка», Сумська міська рада, МОН України, м.Суми, вул. Д.Галицького 51</p>	<p>Акт про впровадження від 2018р.</p>	<p>Впровадження програми активної реабілітації та профілактики дозволило зменшити захворюваність на ГРВІ серед дітей у 1,9 рази і зменшити вірусоносійство до 6,74%. Продовжено співпрацю.</p>

		самостійні заняття); дієтотерапія (кисневі коктейлі, сокотерапія, апітерапія, очищення організму овочами та фруктами); фітотерапія (чаї, відвари, настої); нетрадиційні засоби реабілітації (лікувальний масаж, самомасаж стоп, точковий масаж за А. Уманською).			
94	Формування компетентності в писемному мовленні з використанням інтерактивної технології «листування» у майбутніх учителів англійської мови (1-ий курс закладів вищої освіти) студент Щербініна К.А.	Розроблено підсистему вправ, що характеризується науково обґрунтованою послідовністю для вдосконалення у студентів вмінь та навичок писемного мовлення, визначених чинною навчальною програмою. Результати експерименту свідчать про дієвість розробленої методики та ефективність запропонованого комплексу вправ.	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, МОН України, м. Вінниця, вул. Острозького, 32	Акт про впровадження від 2018р.	Продовжено співпрацю у рамках діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур.
95	Формування компетентності в аналітичному читанні на матеріалі автентичних оповідань у майбутніх учителів англійської мови студент Корсун Ю.В.	Розроблено підсистему вправ, що характеризується достатньою кількістю та науково обґрунтованою послідовністю вправ для вдосконалення у студентів вмінь аналітичного читання. Вправи містять матеріал сучасних автентичних оповідань, відібраних автором дослідження. Запропоновані вправи містять достатню кількість опор для забезпечення ефективності їх виконання.	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, МОН України, м. Вінниця, вул. Острозького, 32	Акт про впровадження від 2018р.	Продовжено співпрацю у рамках діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур.

		Аналіз результатів засвідчує їх ефективність.			
96	Формування англомовної лексичної компетентності на матеріалі фразових дієслів в учнів старшого ступеня навчання студент Кучеренко М.П.	Розроблено підсистему вправ, що характеризується достатньою кількістю та науково обґрунтованою послідовністю вправ для вдосконалення в учнів старшого ступеня навчання лексичних навичок та мовленнєвих вмінь. Запропоновані вправи містять достатню кількість опор для забезпечення ефективності їх виконання.	КУ Сумська класична гімназія, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Троїцька, 5	Акт про впровадження від 2018р.	Продовжено співпрацю у рамках діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур
97	Формування англомовної навчально-стратегічної компетентності в учнів 9-го класу середніх закладів освіти з використанням технології джазових наспівів студент Камчатна А.О.	Розроблено комплекс вправ, що характеризується достатньою кількістю та науково обґрунтованою послідовністю вправ для вдосконалення в учнів 9-го класу стратегій запам'ятовування, емоційних та когнітивних стратегій. Аналіз результатів перевірки умінь учнів свідчить про те, що вказана методика сприяє формуванню англомовної навчально-стратегічної компетентності, а також загальній результативності навчального процесу.	КУ Сумська класична гімназія, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Троїцька, 5	Акт про впровадження від 2018р.	Продовжено співпрацю у рамках діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур
98	Формування англомовної лексичної компетентності в учнів 10-го класу з використанням	Розроблено комплекс вправ, що характеризується достатньою кількістю та науково обґрунтованою послідовністю вправ в учнів 10-го класу для формування, розвитку	КУ Сумська класична гімназія, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Троїцька, 5	Акт про впровадження від 2018р.	Продовжено співпрацю у рамках діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур

	автентичних мультиплікаційних фільмів студент Кісельова М.В.	внутрішньої та зовнішньої мотивації навчання школярів; досягнення програмного рівня сформованості лексичних навичок; вдосконалення вмінь роботи з англомовними автентичними мультиплікаційними фільмами.			
99	Інтерактивне формування англомовної компетентності в аудіюванні на матеріалі автентичних художніх фільмів студент Шоколенко Я.В.	Розроблено підсистему вправ, розроблену на матеріалі фільму «Mona Lisa Smile», що характеризується достатньою кількістю та науково обґрунтованою послідовністю вправ для вдосконалення в учнів старшого ступеня навчання умінь та навичок англомовного аудіювання.	КУ Сумська класична гімназія, Сумська міська рада, МОН України, м. Суми, вул. Троїцька, 5	Акт про впровадження від 2018р.	Продовжено співпрацю у рамках діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур
100	Фізична реабілітація дітей хворих на ВСД за гіпертонічним типом студент Бардакова А.С.	Розроблено програму фізичної реабілітації для дітей хворих на ВСД за гіпертонічним типом, що передбачала реалізацію заходів в умовах стаціонару, а саме: режим дня; дієтотерапія; ЛФК (РГГ, ЛГ з елементами оздоровчого фітнесу аеробного напрямку); лікувальний масаж, фізіотерапія (електрофорез 3 % розчину натрію броміду, аромотерапію з ароматичним маслом лаванди та лимону).	КУ «Сумська обласна дитяча клінічна лікарня», МОЗ України, м. Суми, вул. Ковпака, 22	Акт №113 від 10.05.2018р.	У процесі впровадження розробленої програми фізичної реабілітації вдалося покращити показники функціонального стану кардіореспіраторної системи, зменшити вираженість клінічних проявів, підвищити загальні адаптивні можливості організму, поліпшити психо-емоційний стан дитини. Продовжено співпрацю.
101	Комплексна реабілітація осіб з вегето-судинною дистонією студент Козіко А. В.	Розроблено програму комплексної реабілітації осіб з вегето-судинною дистонією, що включала загальний масаж, включаючи прийоми погладження, розминання,	КЗ «Шосткинська центральна районна лікарня», МОЗ України, Сумська обл., м. Шостка, вул. Щедрина, 1	Акт № 125 від 20.04.2018р.	Масаж при ВСД був спрямований на зменшення симптомів, характерних для даного стану. Продовжено співпрацю.

		вібрацію, штрихування, а також елементи точкового масажу. Курс розраховано на 10 процедур.			
10 2	Фізична реабілітація осіб з інфарктом міокарда на стаціонарному етапі лікування студент Каливод М. П.	Розроблено програму фізичної реабілітації з урахуванням типу вегетативної регуляції «Життя без інфаркту!»; доповнено дані щодо оцінки якості життя пацієнтів з інфарктом міокарду на стаціонарному етапі лікування; апробовано та оцінено ефективність програми фізичної реабілітації для пацієнтів з різним типом вегетативної регуляції серцевої діяльності.	КЗ «Сумський обласний клінічний госпіталь ветеранів війни», МОЗ України, м. Суми, вул. Ковпака, 24	Акт №35 від 23.02.2018р.	В результаті впровадженої реабілітаційної програми встановлено позитивні зміни показників гемодинаміки у всіх групах дослідження; покращилася якість життя пацієнтів за рахунок підвищення рівня всіх параметрів: рівня емоційних реакцій, характеру сну, соціальної ізоляції, відчуття болю, рівня фізичної працездатності та здібностей. Продовжено співпрацю.
10 3	Фізична реабілітація вагітних жінок з ожирінням I-II ступеня студент Дикун Н. Ю.	Розроблено комплексну реабілітаційну програму для вагітних жінок з ожирінням I-II ступеню базується на поєднанні музикотерапії з ароматерапією; раціональне харчування; йоготерапія в процесі виконання лікувальної гімнастики для кращої підготовки вагітних до пологів в лікувальних закладах.	КЗ «Тростянецька центральна районна лікарня», МОЗ України, Сумська обл, м. Тростянець, вул. Нескучанська, 7	Акт про впровадження від 2018р.	У процесі впровадження розробленої КПФР вдалося досягти: нормалізації нервово психічного та емоційного стану; сприятиме стабілізації ваги; підготовка жінки до пологів. Продовжено співпрацю.
10 4	Комплексна програма корекції психоемоційного стану жінок у післяпологовий період студент Карбань І. В.	Розроблено програму спеціальної підготовки жінок після пологів, яка включає фізичні й дихальні вправи та вправи на релаксацію, що дозволяє зменшити ймовірність психоемоційних розладів та зберегти й відновити гарну фізичну форму, контролювати	КЗ «Охтирська центральна районна лікарня», МОЗ України, Сумська обл., м. Охтирка, вул. Фрунзе, 57	Акт №58 від 21.11.2017	Даний матеріал можливо використати в центрах матері і дитини, жіночих консультаціях, пологових будинках, на лекціях з сімейної психології, розвитку особистості та інше. Продовжено співпрацю.

		вагу.			
10 5	Комплексна фізична реабілітація осіб з цукровим діабетом студент Стрілець Т. Г.	Науково обґрунтовано і розроблено комплексну програму фізичної реабілітації для осіб з цукровим діабетом; доведено її ефективність експериментальним шляхом; виявлено оптимальні категорії занять лікувальною гімнастикою для осіб з цукровим діабетом на стаціонарному етапі лікування.	КЗ «Київська обласна лікарня №2», МОЗ України, м. Київ, пер. Нестерівський, 13/19	Акт №73 від 25.01.2018р.	Результати експериментального дослідження засвідчили ефективність розробленої програми, визначений комплекс сприяє швидшій реабілітації та лікуванню хворих на цукровий діабет, покращує функціональний стан хворих даної категорії і може бути використаний інструкторами з ЛФК, фізіотерапевтами у практичній діяльності. Продовжено співпрацю.

**IV. Список наукових праць, опублікованих та прийнятих редакцією до друку у 2018 році
у зарубіжних виданнях, що мають імпакт-фактор**

№ з/п	Автори	Назва роботи	Назва видання, де опубліковано роботу	Том (номер, випуск), перша-остання сторінки роботи
<i>Статті у Scopus</i>				
1.	Diachenko, Y., Skyba, O., Kondratyuk, S., Pshenychna, L.	Prognostic research of changes in the phenotypic features in the musculoskeletal apparatus in children with joint hypermobility that require physical rehabilitation	Journal of Physical Education and Sports	18 (2), 136, pp. 921-925
2.	A.Rovniy, V. Pasko, O. Nesen, A. Tsos, V. Ashanin, L.Filenko, L. Karpets, V. Goncharenko	Development of coordination abilities as the foundations of technical preparedness of rugby players 16-17 years of age	Journal of Physical Education and Sport	18 (4), 268., pp.1831 - 1838
3.	T. Bala, N. Krivoruchenko, I. Masliak, R. Stasyuk, Y. Arieshyna, I. Kuzmenko	Influence of cheerleading classes on functional state of respiratory system of 10-16 year old teenagers	Journal of Physical Education and Sport	18 (4), 271, pp. 1850-1855.
4.	Masliak, I., Bala, T., Krivoruchko, N., (...), Stasyuk, R., Zhuk, V.	Functional state of cardiovascular system of 10-16-year old teenagers under the influence of cheerleading classes	Journal of Physical Education and Sport	18, 63, pp. 452-458
5.	Pliashechnyk, V., Danko, Y., Tagôd, G., (...), Kuzmina, T., Babko, R.	Ciliated protozoa in the impact zone of the Uzhgorod treatment plant	E3S Web of Conferences	30, 02008, P. 1-7.
6.	Prokopenko, O.,	Analysis of ICT Application in Technology Transfer	CEUR Workshop Proceedings	2105. c. 258-273

	Kudrina, O., Omelyanenko, V.	Management within Industry 4.0 Conditions (Education Based Approach)		
7.	Semenikhina, O., Drushlyak, M., Zigunova, I., Budyanskiy, D.	GeoGebra as means of improving the quality of education	CEUR Workshop Proceedings	2105, c. 331-345
8.	Semenikhina E., Drushlyak M., Shishenko I., Zigunov V.	Using a praxeology approach to the rational choice of specialized software in the preparation of the computer science teacher	TEM JOURNAL – Technology, Education, Management, Informatics	7, 1. P. 164-170
9.	L. Pshenychna, O. Skyba	Management in Ukraine: Stages of Formation, Development, Types	TEM JOURNAL – Technology, Education, Management, Informatics	7, P. 582-588
10.	Chepurnykh, G.K., Chernaya, V.A., Medvedovskaya, O.G.	Anomalies in the Magnetic Susceptibility in the Second-Order Phase Transitions beyond the Curie Point	Physics of the Solid State	60 (9), c. 1712-1717
11.	Omelyanenko, V., Semenets-Orlova, I., Khomeriki, O., Lyasota, L. Medvedieva, Y.	Technology transfer management culture (education-based approach)	Problems and Perspectives in Management	16 (3). c. 454-463
12.	Lytvynenko, Y.I., Dzhagan, V.V., Topchii, I.V., Shcherbakova, Y.V.	Dung-inhabiting ascomycètes from the Ukrainian Carpathians	Czech Mycology	70 (2), c. 145-167

Статті у Scopus, прийняті до друку

1.	A. Leonenko, O. Tomenko, Y. Bondarenko, O. Brizhatyi, T. Loza	Effect of Recreation-oriented Tourism Program on Physical Health of Middle School-aged Children	Journal of Physical Education and Sport	
----	---	---	---	--

Статті у Web of Science

1.	Chepurnykh, G.K., Chernaya, V.A.,	Anomalies in the Magnetic Susceptibility in the Second-Order Phase Transitions beyond the Curie Point	Physics of the Solid State	60 (9), c. 1712-1717
----	--------------------------------------	---	----------------------------	----------------------

	Medvedovskaya, O.G.			
2.	Semenikhina E., Drushlyak M., Shishenko I., Zigunov V.	Using a praxeology approach to the rational choice of specialized software in the preparation of the computer science teacher	TEM JOURNAL – Technology, Education, Management, Informatics	7, 1. P. 164-170
3.	L. Pshenychna, O. Skyba	Management in Ukraine: Stages of Formation, Development, Types	TEM JOURNAL – Technology, Education, Management, Informatics	7, P. 582-588
4.	Mykhaliuk, Ye. L., Hunina, L M.	The state of bioelectric activity of myocardium in handball players	Pathologia	2, C. 180-186
5.	O., Bedlinskyi, T., Shcherbak	Peculiarities of Good Representations of the Fourth forms Single-Lingual and Mixed-Lingual Pupils	Psycholinguistics	24, C. 63-78
6.	Kornus, O. H., Kornus, A. O., Shyshchuk, V. D.	Geographical differences of morbidity and prevalence of the circulatory system diseases among the population of the Sumy region	Journal of geology geography and geocology	26, 1, p.100-112
7.	Kudrina, O., Omelyanenko, V.	Research framework for system security of technological & innovation systems	Baltic journal of economic studies	4, 1 C. 248-254
8.	V. Bondarenko, T. Davydova	Linguistic and Social Statuses of Ukrainian in Canada	American Journal of Philology	139, 4(2)
<i>Статті у інших зарубіжних виданнях, що мають імпакт-фактор</i>				
1.	Kozlov D.	Features of the Ukrainian and US Experience in the Innovative Principal Preparation	Science and Education a New Dimension. Pedagogy and psychology,	IV (69), Issue:165, P. 17–20
2.	Пшенична Л. В.	Обґрунтування системи заходів по збереженню здоров'я дітей в умовах позашкільних навчальних закладів спортивного профілю	Science and Education a New Dimension. Natural and technical sciences	VI (20), Issue: 172, P. 64-66
3.	Корж-Усенко Л. В.	Тенденции и особенности развития учебного процесса в высшей школе Российской и Австро-Венгерской империй	Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.	VI (66), Issue: 162, P. 22-26
4.	Арєшина Ю. Копитіна Я.	Теоретико-методичні основи програми фізичної терапії людей з особливими потребами, які мають порушення зору, на санаторному етапі	Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology	VI (67), Issue: 163. P. 11-15.
5.	Чернякова Ж.Ю., Чистякова І. А.	Modern models of pedagogical education of Great Britain, Canada and the USA	Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology	VI (68), Issue: 164, P. 11-14

6.	Чернякова Ж.Ю., Чистякова І. А.	Modern models of pedagogical education of Great Britain, Canada and the USA	Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology	VI (68), Issue: 164, P. 11-14
7.	Литвиненко В.	Застосування арт-терапії в корекційно-педагогічній роботі з дітьми дошкільного віку, які перебувають в умовах будинку	Science and Educational New Dimension. Pedagogy and Psychology	VI (75), Issue: 181, P. 49-68
8.	О. О. Скиба, Ю. Л. Дяченко, Л. В. Пшенична, А. В. Вертель	Обґрунтування системи заходів по збереженню здоров'я дітей в умовах позашкільних навчальних закладів спортивного профілю	Science and Educational New Dimension. Natural and Technical Sciences	VI (20), Issue: 172, P. 64–66
9.	Іваній О.М.	Правове регулювання, переваги та проблеми діяльності з наставництва дітей-сиріт в Україні	Jurnalul juridic national: teorie și practică	4-2 (32), C. 91-94.
10.	Іваній О.М.	Кибербуллинг в Украине: теоретико-правовые аспекты	Legea si Viata	9/2 (321), C. 68-72
11.	Ткаченко І. О.	Перспективи розвитку хореографічної педагогіки в Україні	Europäische Fachhochschule	3, C. 34-35.
12.	Ohiienko O., Terenko O.	Non-formal adult education: challenges and prospects in 21 st century	Technika-Informatyka-Edukacja: Theoretical and practical problems of informatics and information education	2 (24), P. 34-41
13.	Ohiienko O. Litovchenko I. Terenko O.	Implementation of project-based learning of adult at corporate universities in the USA and Canada	Journal of Intercultural Management	9, 4, P. 31–45
14.	Ohiienko O. Meleshko I.	Andragogical approach to adult learning: experience of Finland	Dyskursy o kulturze Discourses on Culture	7, P .273-284
15.	Havryliuk I.	Game of Names in Baroque Poetry	Idil Journal of Art and Language. – Sanat ve Dil Araştırmaları Enstitüsü	7, 41, P. 9–14.
16.	Prokopenko, O., Omelyanenko, V., Klisinski, J.	Innovation policy development conceptual framework for national resource security providing	Journal of Environmental Management and Tourism	IX, 5 (29).
17.	Лянной Ю. Копитіна Я.	Recreation technologies (elements of floorball sports) for children of 5 and 6 of age	Kultura fizyczna	XVII, 1. P. 69-78.
Статті у інших зарубіжних виданнях, що мають імпакт-фактор, прийняті до друку				
1.	Проценко І.І.	Інноваційна діяльність педагога у процесі його професійного становлення	European Academy of Science	

2.	Вертель А.В.	Prognostic perspectives and comparative analysis of generalized educational institutions in Great Britain	Science and Education a New Dimension	
3.	Шевцова Н.О.	Зміст формування соціокультурної компетентності у майбутніх учителів на матеріалі німецької фразеології	Science and Education a New Dimension	
4.	T.D. Lukashova, M.G. Drushlyak, F.M. Lyman	Conditions of dedekindness of generalized norms in non-periodic groups	Asian-European Journal of Mathematics (AEJM)	

V. Відомості про науково-дослідну роботу та інноваційну діяльність студентів, молодих учених

Протягом 2018 року до науково-дослідної роботи було залучено 2654 студенти СумДПУ імені А. С. Макаренка, що становить 58 % від загальної чисельності студентів університету.

За результатами наукових досліджень студентами опубліковано 1213 статей та тез доповідей на наукових конференціях, з них 746 самостійно.

У всіх навчальних підрозділах університету було проведено студентські олімпіади з фахових та психолого-педагогічних дисциплін. У вузівському турі олімпіади взяло участь 2207 студентів, у всеукраїнському – 53 студенти з 24 навчальних дисциплін. За підсумками Всеукраїнської студентської олімпіади 8 студентів університету стали призерами. Результати участі: дипломи II ступеня отримали зі спеціальності «Фізичне виховання» С. Скворцова (наукові керівники – к.пед.н., проф. Лоза Т.О., к.пед.н. Леоненко А.В., ст. викл. Прокопова Л.І.), зі спеціальності «Фізичне реабілітація» О. Лукашенко (науковий керівник – к.фіз.вих., доц. Звіряка О.М.), зі спеціальності «Фітнес і рекреація» О. Мариченко (наукові керівники – к.фіз.вих., доц. Дубинська О.Я., ст. викл. Карпенко Ю.М.), зі спеціальності «Музичне мистецтво» М. Калнагуз, Ю. Картава (науковий керівник – викл. Єрмоєнко Н.О.), зі спеціальності «Географія» М. Кругліченко (науковий керівник – к.геогр.н., доц. Сюткін С.І.), зі спеціальності «Соціальна педагогіка» К. Непочтова (науковий керівник – к.пед.н., доц. Приходько Г.В.), зі спеціальності «Спеціальна освіта (корекційна педагогіка)» А. Гусєва (науковий керівник – к.пед.н., доц. Боряк О.В.).

Студенти фізико-математичного факультету взяли участь у Міжнародному зимовому бліц-конкурсі з веб-дизайну та комп'ютерної графіки. Дипломом I ступеня нагороджено Бондаря М., Юшко К.; студенти Рубан А., Ільченко В., Момот Р. відзначені дипломами II ступеня; дипломи III ступеня отримали Первухін В., Дериземля Д., Заєць М., Логвін А. (керівники – викл. Юрченко А., викл. Удовиченко О.).

На Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук було подано 45 наукових робіт із 24 галузей знань. Дипломами переможців і призерів у звітному році відзначено 13 студентів. Результати участі:

– дипломи I ступеня отримали зі спеціальності «Українська література» Матвієнко В. (науковий керівник – д.філол.н., проф. Горболіс Л.М.), зі спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» Алексєнко А. (науковий керівник – к.пед.н., ст.викл. Лянна О.О.);

– дипломом II ступеня відзначено зі спеціальності «Фізична культура і спорт» Іванову А., Прохоренко Ю. (науковий керівник – к.пед.н., проф. Лоза Т.О.);

– дипломами III ступеня нагороджено зі спеціальності «Спеціальна освіта» Гребінник Г. (науковий керівник – к.пед.н., ст.викл. Зелінська-Любченко К.О.), зі спеціальності «Соціолінгвістика» Саларьова А. (науковий керівник – к.філол.н., доц. Брага І.І.), зі спеціальності «Фізика» Леврененко Е. (науковий керівник – к.пед.н., доц. Каленик М.В.), зі спеціальності «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» Макарова В. (науковий керівник – к.пед.н., доц. Дегтярьова Н.В.), зі спеціальності «Фізична культура і спорт» Бермудес В. (науковий керівник – викл. Карпенко Ю.М.), зі спеціальності «Гендерні дослідження» Рогіз Є. (науковий керівник – к.пед.н., ст.викл. Гончеренко О.В.), зі спеціальності «Романо-германські мови і літератури» Бохоня М., Кучеренко М. (науковий керівник – к.пед.н., доц. Подосіннікова Г.І.), зі спеціальності «Управління проектами і програмами» Жолудь А. (науковий керівник – к.економ.н., доц. Омеляненко В.А.)

У Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт «Ефективність видатків органів місцевого самоврядування» студентка Жолудь А. нагороджена дипломом I ступеня у номінації «Креативність» (науковий керівник – к.економ.н., доц. Омеляненко В.А.).

Студентки спеціальності «Економіка» Яковенко Д. та Біла В. стали переможцями конкурсу есе зі сталого розвитку, що проводився Агентством Програма розвитку ООН в рамках святкування днів сталого розвитку в Україні, у номінаціях «Глобальні кліматичні зміни: загрози для людства та можливі шляхи мінімізації проблем» та «Розвиток технологій – основна

складова майбутнього технологічного прогресу» відповідно. Наукові керівники – к.економ.н., доц. Омеляненко В. та викл. Ковтун Г.

На базі університету проведено II тури Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузі «Фізична терапія, ерготерапія», Всеукраїнської олімпіади з фізичної реабілітації та Всеукраїнської олімпіади зі спеціальної освіти.

Органом самоврядування наукової молоді університету є Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених та його керуючий орган – Рада молодих учених (РМУ), до складу яких входять студенти, аспіранти та молоді вчені університету. Головним завданням є формування умов для всебічного розкриття наукового та творчого потенціалу молодих науковців, інформаційно-консалтингова та міжнародна діяльність.

Основні напрями діяльності у 2018 році:

- сприяння формуванню умов для розкриття наукового та творчого потенціалу студентів, аспірантів, молодих вчених;
- пошук та підтримка талановитих дослідників серед студентів, аспірантів, молодих вчених, надання їм всебічної допомоги;
- сприяння формуванню особистості дослідника, сучасного вченого з широким демократичним світоглядом;
- участь в організації та розвитку міжвузівського та міжнародного наукового та культурного співробітництва молодих вчених;
- подальша популяризація науково-технічних знань, науково-технічної творчості та спортивно-технічного моделювання серед студентства та учнівської молоді в університеті та місті Суми;
- залучення студентів, аспірантів та молодих вчених до вирішення завдань, які мають практичне значення для розвитку науки і техніки;
- якісне оновлення змісту, форм і методів університетської освіти, розширення мережі наукових, науково-технічних та спортивно-технічних гуртків в університеті та місті;
- популяризація та пропаганда кращих робіт, відбір та представлення їх на обласні, всеукраїнські масові заходи;
- узагальнення та поширення досвіду діяльності об'єднань з наукової, науково-технічної та спортивно-технічної творчості, які працюють на базі університету та загальноосвітніх навчальних закладів;
- організація та проведення конференцій, симпозіумів, круглих столів, кейс-стаді та ін.;
- інформаційна діяльність тощо.

Основні результати роботи у 2018 р.:

Протягом 2018 року молодими вченими було опубліковано 399 наукових робіт, з яких: 6 монографії, 7 навчально-методичних посібників, 204 статті та 312 тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Молоді вчені взяли участь у роботі 26 наукових гуртків, 72 проблемних груп, 49 наукових заходах та стали співорганізаторами 28 круглих столів.

Під керівництвом молодого вченого, к.економ.н., доц. Омеляненка В.А. виконується проект «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України», який увійшов до топ-10 зі 123 проектів, які перемогли у минулорічному конкурсі наукових робіт та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих вчених Міністерства освіти і науки України.

Відповідно до розпорядження Президента України № 105/2018-рп від 16 липня 2018 року «Про призначення грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених на 2018 рік» 62 молодим українським ученим (з 167 претендентів) призначено гранти на 2018 рік. Серед них – Віталій Омеляненко, к.економ.н., доц., доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Грант отримано для проведення дослідження на тему «Формування механізмів стратегічного

управління в сфері національної безпеки України на основі системної стійкості інноваційної системи».

У березні 2018 році молодий вчений, к.економ.н., доц. Омеляненко В.А. пройшов стажування з питань соціально-економічного розвитку у польському «місті інновацій» – Жешуві. Організатором програми стажування була Українсько-Польська Фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці» (IIASC) спільно з Жешувським політехнічним університетом ім. Лукасевича.

Дослідження представників СумДПУ імені А. С. Макаренка – к.економ.н., доц. Омеляненко Віталія Анатолійовича та студентки Красної Олени Миколаївни на тему «Концептуальні основи розробки фінансового інструментарію забезпечення національної безпеки на основі інновацій» увійшло до першої трійки кращих робіт Всеукраїнського конкурсу праць молодих учених «Роль фінансового сектору у досягненні сталого розвитку: Європейський досвід та можливості його впровадження у національну практику», що проводився в рамках проекту Модуль Жан Моне «The EU Financial Sector as a Driver for Sustainable Development: European Integration, Policy Reform and Networked Economy Perspectives» програми ЄС «Erasmus+».

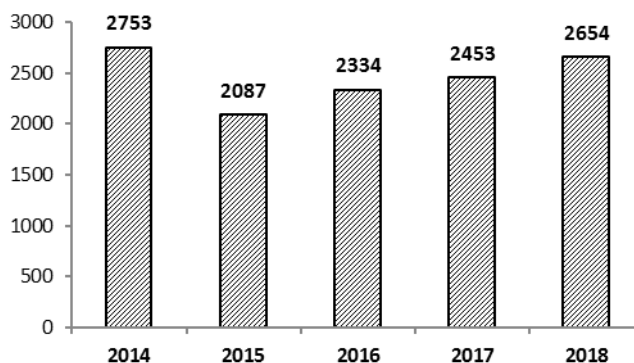
У травні 2018 року к.економ.н., доц. Омеляненко В.А. за результатами конкурсного відбору взяв участь у форумі «Digital Forum for Civil Society: Media and Technology for Good Governance», що відбувся в UNIT City (м. Київ).

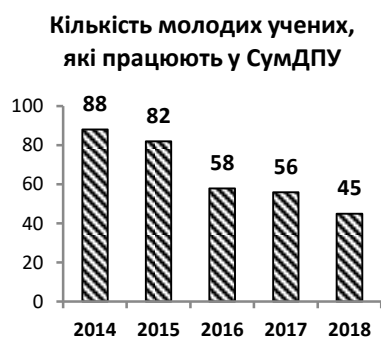
Згідно з Постановою президії Комітету Державних премій України в галузі науки і техніки № 3 від 23.05.2018 року «Про призначення стипендій Президента України та Кабінету Міністрів України для молодих вчених» у СумДПУ імені А. С. Макаренка стипендію Кабінету Міністрів України отримує Омеляненко В. А.

Статистичні відомості про науково-дослідну роботу та інноваційну діяльність студентів та молодих учених представлено в таблиці та на діаграмах:

Роки	Кількість студентів, які беруть участь у наукових дослідженнях та відсоток від загальної кількості студентів	Кількість молодих учених, які працюють у ВНЗ	Відсоток молодих учених, які залишаються у ВНЗ після закінчення аспірантури
2014	2753 (67,8%)	83	47,4
2015	2087(67,5%)	82	58,1
2016	2334 (62%)	58	32,4
2017	2453 (61%)	56	30,7
2018	2654 (58%)	45	29,6

Кількість студентів, які беруть участь у НДР

В 2018 р. університет став організатором 82 наукових заходів, з них 16 для молодих учених і студентів (8 міжнародних, 4 всеукраїнських, 2 регіональні, 2 вузівських).

В університеті існує практика морального заохочення молодих учених і студентів та система грошових винагород, передбачена колективним договором за наявності коштів. У 2018 р. у СумДПУ імені А. С. Макаренка виплачено премії 84 студентам і 4 аспірантам та надано матеріальну допомогу 10 студентам та 5 аспірантам.

VI. Наукові підрозділи, напрями їх діяльності, робота з замовниками

Стратегія інноваційного розвитку СумДПУ імені А. С. Макаренка передбачає створення сучасної інфраструктури міждисциплінарних досліджень на основі системи науково-дослідних лабораторій, ресурсних центрів і центрів трансферу технологій, навчально-наукових центрів та центрів колективного користування. Діяльність цих структур спрямовано на підвищення конкурентоспроможності наукових розробок університету.

У 2018 р. в університеті функціонували

8 ресурсних центрів та центрів трансферу технологій:

- Науково-дослідний центр гендерної освіти (керівник – к.філос.н., доц. Луценко О. А., 1998 р.);
- Ресурсний центр професійного розвитку вчителів англійської мов (координатор – ст. викл. Голубкова Н. Л., 2004 р.);
- Консультативно-методичний центр «Довіра» (координатор – к.пед.н., доц. Колишкін О. В., 2010 р.);
- Ресурсний центр трансферу педагогічних технологій (керівник – д.пед.н., проф. Чашечникова О. С., 2011 р.);
- Ресурсний центр кафедри медико-біологічних основ фізичної культури (керівник – д.мед.н., проф. Калиниченко І. О., 2011 р.);
- Ресурсний центр – центр трансферу технологій кафедри спеціальної та інклюзивної освіти (керівник – д.пед.н., проф. Дегтяренко Т. М., 2017 р.);
- Ресурсний центр – центр трансферу технологій «Школа тренерської майстерності» (керівник – к.фіз.вих., проф. Гончаренко В. І., 2017 р.);
- Ресурсний центр професійного розвитку учителя української мови і літератури (керівник – д.пед.н., проф. Семенов О. М., 2018 р.);

1 центр колективного користування:

- Центр колективного користування науковим обладнанням (координатор – д.пед.н., проф. Мороз І. О., 2012 р.);

4 навчально-наукові центри:

- Навчально-науковий центр кафедри логопедії (керівник – к.пед.н., доц. Стахова Л. Л., 2014 р.);
- Навчально-науковий консультаційний центр надання психологічної допомоги населенню (керівник – к.психол.н., доц. Дворніченко Л. Л., 2015 р.);
- Навчально-науковий центр фізичної та психологічної реабілітації (координатор – к.фіз.вих., доц. Звіряка О. М., 2015 р.);
- Навчально-науковий центр нанотехнологій (керівник – д.пед.н., проф. Мороз І. О., 2016 р.);

2 міжвідомчих науково-дослідних лабораторій:

- Лабораторія гігієни навчальної діяльності та вікової фізіології (керівник – д.мед.н., проф. Калиниченко І. О., співзасновник – Інститут гігієни та медичної екології імені О. М. Марзаєва НАМН України, 2008 р.);
- Лабораторія корекційної-реабілітаційних технологій (керівник – д.пед.н., проф. Дегтяренко Т. М., співзасновник – Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2011 р.);

1 міжуніверситетська лабораторія:

- Лабораторія сучасних технологій навчання іноземних мов і культур (керівник – к.пед.н., доц. Подосіннікова Г. І., співзасновник – Київський національний лінгвістичний університет, 2015 р.);

1 студентська лабораторія:

- Лабораторія методики навчання іноземних мов (керівник – к.пед.н., доц. Подосіннікова Г. І., 2014 р.);

26 традиційних наукових підрозділи:

- Лабораторія фізики тонких плівок (керівник – к.ф.-м.н., доц. Салтикова А. І., 1980 р.)

станом на 1 січня 2019 року припинила діяльність;

- Лабораторія педагогічного краєзнавства і козацької педагогіки (керівник – к.пед.н., доц. Корж-Усенко Л. В., 1985 р.);
- Лабораторія з актуальних проблем порівняльної педагогіки (керівник – д.пед.н., проф. Сбруєва А. А., 1990 р.);
- Лабораторія філософського аналізу, засад синергетики, нанонауки та хай-теку (керівник – д.філос.н., проф. Цикін В. О., 2001 р.), станом на 1 січня 2019 року припинила діяльність;
- Лабораторія українського фольклору (керівник – к.філол.н., доц. П'ятаченко С. В., 2004 р.);
- Лабораторія мистецької освіти (керівник – д.пед.н., проф. Николаї Г. Ю., 2005 р.);
- Лабораторія синхронічних та діахронічних досліджень різнорівневих одиниць німецької мови: лінгвокультурологічний і соціолінгвістичний аспекти (керівник – д.філол.н., проф. Школярєнко В. І., 2005 р.);
- Лабораторія психології розвитку особистості (керівник – д.психол.н., проф. Кузікова С. Б., 2006 р.);
- Лабораторія інноваційних освітніх технологій (керівник – к.пед.н., проф. Лазарєв М. О., 2008 р.);
- Лабораторія змісту та методів навчання математики, фізики та інформатики (керівник – д.пед.н., проф. Чашечникова О. С., 2009 р.);
- Лабораторія оздоровчо-реабілітаційних технологій (керівник – к.мед.н., доц. Котелевський В. І., 2009 р.);
- Лабораторія інформаційних технологій в освіті (керівник – д.пед.н., проф. Семеніхіна О. В., 2010 р.);
- Лабораторія з еколого-валеологічного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (керівник – к.пед.н., доц. Кондратюк С. М., 2011 р.);
- Лабораторія трансферу естетичних технологій у дошкільній та початковій освіті (керівник – к.пед.н., доц. Пушкар Л. В., 2012 р.);
- Лабораторія фізико-хімічних досліджень (керівник – к.х.н., ст. викл. Пшеничний Р. М., 2012 р.);
- Лабораторія методології практичної психології (керівник – к.психол.н., доц. Щербакова І. М., 2014 р.);
- Лабораторія «Нова Макаренкіана: антикризове управління навчальним закладом» (керівник – к.пед.н., проф. Козлова О. Г., 2016 р.);
- Лабораторія «Академічна культура дослідника в освітньому просторі» (керівник – д.пед.н., проф. Семеног О. М., 2016 р.);
- Лабораторія інноваційних корекційно-розвивальних арт-технологій та ерготерапії (керівник – к.пед.н., доц. Литвиненко В. А., 2016 р.);
- Лабораторія інноваційних методів у навчанні фізики та нанотехнологій (керівник – д.пед.н., проф. Мороз І. О., 2016 р.);
- Лабораторія «Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя» (керівник – к.пед.н., доц. Кривонос О. Б., 2016 р.);
- Лабораторія регіональних природничо- та суспільно-географічних досліджень (керівник – к.географ.н., доц. Корнус О. Г., 2017 р.);
- Лабораторія моніторингу популяцій тварин та рослин Сумської області (керівник – к.б.н., доц. Говорун О. В., 2017 р.);
- Лабораторія хіміко-екологічного моніторингу довкілля (керівник – к.х.н., доц. Касьяненко Г. Я., 2017 р.);
- Лабораторія проблем інклюзивної освіти (керівник – д.пед.н., доц. Бондаренко Ю. А., 2017 р.);
- Лабораторія кафедри бізнес-економіки та адміністрування (керівник – к.економ.н., доц. Омеляненко В. А., 2018 р.).

Наукові підрозділи з найбільш вагомими результатами роботи у 2018 році

Навчально-науковий консультаційний центр надання психологічної допомоги населенню.

Керівник – к.філос.н., доцент Дворніченко Л. Л.

ННКЦ було створено при кафедрі практичної психології у 2014 р.

Мета діяльності – розробка теоретичних аспектів і технологій надання психологічної допомоги; підготовка студентів до професійної діяльності; надання психологічної допомоги клієнтам, які опинились в критичних умовах життя.

Основні завдання діяльності: розробка тренінгових методів і методик; трансфер розроблених тренінгових програм в різні сфери людської активності, зокрема в діяльність організацій державної і недержавної форм власності.

Пріоритетні напрями та результати діяльності Центру в 2018 р.:

– Консультування усіх верств населення з особистісних питань та питань міжгрупової взаємодії (проведення профілактичної, просвітницької та консультативної роботи, здійснення підвищення психологічної грамотності населення, допомога у розв'язанні проблем особистісного характеру, надання можливих рекомендацій щодо виходу з складних та кризових життєвих ситуацій); за звітний період було проведено 14 консультацій (Мотрук Т.О., Улунова А.Є., Ніколаєнко С.О. та Черенщикова Д.В), цикл арт-терапевтичних занять (Пасько К.М.), безкоштовна психологічна допомога та психотерапевтичне консультування дорослих громадян м. Суми.

– Психологічний супровід професійної діяльності та оптимізація роботи трудового колективу (співробітництво в області проведення науково-дослідної роботи та впровадження науково-методичних розробок стосовно психологічного супроводу та оптимізації роботи трудового колективу).

– Навчально-методична та практична діяльність співробітників центру (розробка та проведення майстер-класів, воркшопів та авторських лекцій за тематикою та їх апробація на науково-методичних семінарах та конференціях).

– Психологічна допомога бійцям, що були поранені чи зазнали психологічних травм в зоні АТО, та військовослужбовцям (проведення наукової, навчальної та психогігієнічної роботи з волонтерами, учасниками бойових дій, мобілізованими, а також розроблення методичного інструментарію, методичних рекомендацій для психологів та волонтерів, які супроводжують дані категорії населення).

– Психологічний супровід дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, дітей з особливими потребами (розробка науково-методичних доробок щодо роботи по рекрутингу потенційних кандидатів в прийомні батьки, батьків-вихователів та консультацій кандидатів у прийомні батьки та батьки-вихователі; надання психологічної допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування).

– Просвітницька діяльність та взаємодія зі ЗМІ (висвітлення заходів у соціальних мережах; психологічна та просвітницька діяльність у трансляції радіоматеріалу філією НТКУ «Сумська регіональна дирекція» – передача «Домашній психолог», а також у прямих відеотрансляціях Сумської обласної державної телерадіокомпанії – телепередача «На часі ранок»);

– Волонтерська діяльність (робота Гальцової С.В. у волонтерському виробничому підрозділі «СББ-тил» громадської організації «Центр соціально-економічного гуманітарного розвитку «Рідний край»» на базі ЗОШ № 3 у м. Суми).

Науково-дослідницький центр гендерної освіти

Керівник – к.філос.н., доцент Луценко О. А.

Центр реорганізовано з лабораторії гендерної освіти в 2016 році при кафедрі соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності.

Мета діяльності – розробка теоретико-методологічних основ дослідження гендерної теорії в сфері освіти і виховання та вдосконалення інноваційної моделі впровадження міжнародних стандартів з гендерних питань в національну систему вищої освіти.

Тема: «Теоретико-методологічні та методичні основи впровадження гендерного підходу в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів» (номер державної реєстрації 0114U005223, термін виконання 2014–2018 рр.).

Напрями діяльності:

1. Дослідження з проблем гендерної теорії в сфері освіти і виховання;
2. Впровадження інноваційної освітньої практики (яка передбачає включення гендерної парадигми в освітній процес) з розробкою відповідної моделі забезпечення;
3. Методична підготовка державних службовців регіону до впровадження гендерних підходів в роботу державних установ та органів місцевого самоврядування.

Пріоритетні напрями та результати діяльності Центру в 2018 р.:

– Науково-дослідна робота (керівництво дипломними і магістерськими роботами з гендерної проблематики; удосконалення моделі гендерної експертизи навчальних посібників і соціальних проектів; керівництво науковою роботою студентів; підготовка до друку та видання навчального посібника «Гендерна педагогіка»; підготовка до друку та видання методичних рекомендацій «Соціальна і культурна політика в Україні»; підготовка до захисту кандидатської дисертації за спеціальністю 13.00.01 на тему «Розвиток жіночої гімназійної освіти Північного Сходу України в другій половині XIX – на початку XX століття» (Клочко О.М.); підготовка наукових статей до фахових наукових збірок; проведення довгострокового дослідження «Гендерний аналіз конструктів буденної свідомості сучасного держслужбовця»; розробка нових тем дипломних, магістерських та дисертаційних досліджень з гендерної проблематики).

– Навчально-методична робота (доопрацювання робочих навчальних програм з гендерних дисциплін за новими вимогами; удосконалення наочного забезпечення навчально-виховного процесу – підготовка тематичного матеріалу з гендерної проблематики в слайдовому форматі; удосконалення електронного банку даних, пов'язаного з академічною діяльністю та методичною роботою в сфері гендерної проблематики).

– Організаційна робота (організація та проведення постійно діючого циклу науково-методологічних семінарів для дипломників та аспірантів СумДПУ імені А.С.Макаренка «Гендерні проблеми наукового знання»; обговорення досліджень у галузі гендерної педагогіки; реорганізація роботи бібліотеки НДЦГО; діяльність студентського наукового гуртка з гендерної проблематики «Гендер і молодь» та робота наукового гуртка «Гендерні аспекти соціальної роботи»; робота проблемної групи «Технології гендерних досліджень у соціальній та соціально-педагогічній роботі»; організація та проведення серії студентських дебатів на теми з гендерної проблематики серед студентів; організація постійно діючого циклу лекцій «Гендерна дискримінація в органах місцевого самоврядування» в Центрі підвищення кваліфікацій Сумської обласної державної адміністрації).

– Підвищення рівня професійної підготовки (підвищення кваліфікації викладачів кафедри з гендерної проблематики в межах Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні).

Ресурсний центр професійного розвитку вчителів англійської мови

Центр започатковано у 2004 р. при кафедрі практики англійської мови.

Координатор – старший викладач Голубкова Н.Л.

Мета діяльності – вдосконалення фахової майстерності студентів-випускників і вчителів англійської мови та підвищення рівня автентичності викладання та професійної компетенції.

На сьогодні Ресурсний центр професійного розвитку вчителів англійської мови – це багатоцільовий науково-методичний, педагогічний центр, який поєднує функції бібліотеки, читального залу, приміщення для проведення семінарів і практичних занять. Центр містить великий фонд підручників, навчально-методичних комплексів (International Express, Headway (pre-intermediate)); методичної, художньої літератури, довідникових матеріалів, аудіо та

відеозаписів, якими мають змогу безкоштовно користуватись викладачі кафедр і студенти факультету, а також учителі м. Суми та Сумської області.

Основні результати діяльності Центру в 2018 р.:

– Укладено Угоду про співпрацю на 2018–2020 роки між Корпусом Миру США в Україні та СумДПУ імені А. С. Макаренка, відповідно до умов якої доброволець Корпусу Миру Лоренс Кан у співпраці з викладачами університету проводить заняття з англійської мови, вдосконалює та розробляє навчально-методичні матеріали, а також проводить науково-методичну роботу.

– Взято участь у програмі «Спеціаліст з викладання англійської мови» (2018–2019 н.р.), що діє за підтримки Посольства США в Україні та Міністерства освіти і науки України, виграно грант та запрошено стипендіата Державного департаменту США, викладача англійської мови Венді Фінлейсон, яка має досвід викладання англійської мови як іноземної в ЗВО різних країн світу, для роботи у 2018–2019 н. р.

– Поповнено книжковий фонд Центру (отримано 21 підручник американських та британських авторів з різних аспектів методики викладання англійської мови та літератури США від американської волонтерської організації Дарієн Ейд Бук, некомерційної волонтерської організації, яка безкоштовно розповсюджує книги, відповідаючи на запити від добровольців Корпусу Миру США).

– організовано та проведено регіональні наукові практично-методичні семінари для вчителів закладів освіти м. Суми «Новітні технології організації навчального процесу на уроках англійської мови» (Getting to Know You! – The First Lesson) та «Планування уроку: особливості та новітні підходи» (Planning a Lesson) за участі Аташе з питань викладання англійської мови Посольства США в Україні Джона Сільвера.

– організовано та проведено майстер-класи з циклу методичних семінарів «Розробка та створення навчальних ресурсів за допомогою сучасних технологій» (Using Technology for Classroom Resource Creation) та «Mobile Phones for Video» Лоренс Кан (Lawrence Kahn), волонтером Корпусу Миру США в Україні, який має великий цінний досвід викладання англійської мови як іноземної.

– Проведено презентації та консультації з оформлення документів щодо участі студентів факультету іноземної та слов'янської філології у міжнародній програмі обмін студентів закладів вищої освіти Global UGRAD program; надано консультації та проведено бесіди щодо інтерв'ю та процедури проходження співбесід у Посольстві США в Україні для отримання віз, а також проведено бесіди щодо правил, норм та особливостей проживання та навчання в університетах США.

Міжвідомча лабораторія гігієни навчальної діяльності та вікової фізіології.

Ресурсний центр кафедри медико-біологічних основ фізичної культури.

Керівник підрозділів – д.мед.н., професор Калиниченко І. О.

Лабораторію створено в 2008 році при кафедрі медико-біологічних основ фізичної культури, співзасновник – Інститут гігієни та медичної екології імені О. М. Марзаєва НАМН України. У 2011 році створено ресурсний центр, який у 2017 році було реорганізовано.

Метою створення і діяльності є закріплення творчого співробітництва кафедри медико-біологічних основ фізичної культури з науковцями інших структурних підрозділів СумДПУ імені А. С. Макаренка, лабораторій університетів та інститутів МОН і НАМН України для покращення координації виконання наукових досліджень за спільними науково-дослідними темами, підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів, ефективного використання наукового потенціалу і ресурсів для виконання пріоритетних наукових досліджень та впровадження наукових розробок у різні галузі їх використання.

Тема: «Оцінка репродуктивного здоров'я підлітків і молоді з різними типами гендерної ідентичності» (номер державної реєстрації 046 U007542, термін виконання 2016–2020 рр.)

Основні результати роботи у 2018 р.:

– підготовлено колективну монографію спільно з науковцями ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О. М. Марзєєва НАМУ»: Динаміка змін розумової працездатності школярів 7-10 років залежно від наявності невротичних розладів / І.О. Калиниченко, Г.Л. Заїкіна, Г.О. Латіна // Розумова працездатність, навчальне навантаження та спосіб життя сучасних школярів: гігієнічні аспекти / під ред.. Н.С. Польки, С.В. Гозак. – К.: МВЦ «Медінформ», 2018. – С. 161–172.

– науково обґрунтовано заходи збереження і зміцнення здоров'я дітей в умовах сучасних навчальних закладів: розглянуто методичні підходи щодо вивчення стану внутрішньошкільного середовища та організації навчального процесу у закладах освіти різного типу; запропоновано способи оцінки здоров'язбережувального потенціалу навчального закладу, психофізіологічної «ціни» пізнавальної діяльності учнів, визначення якісних і кількісних характеристик добової і тижневої рухової активності дітей, виконано гігієнічне нормування рухових режимів школярів, визначені фактори ризику розвитку дезадаптації учнів під час навчання та обґрунтовано принципи здоров'язбереження у загальноосвітніх навчальних закладах, що знайшло втілення у підготовленій, опублікованій та впровадженій у навчальний процес колективній монографії на тему «Фізіолого-гігієнічні аспекти формування здоров'я дітей в системі загальної середньої освіти».

– Розроблено методику «Скринінгова оцінка індивідуального репродуктивного здоров'я жінок раннього репродуктивного віку» з визначенням ризику репродуктивної функції для дівчат раннього фертильного віку за умови використання показників фізичного розвитку, функціонування та розвитку репродуктивної системи, наявності екстрагенітальної патології та інфекцій, що передаються статевим шляхом; особливістю запропонованої роботи є те, що спосіб скринінгової оцінки передбачає використання інформативних та доступних показників, які можна отримати під час комплексного медичного огляду, опитування і використовувати для моніторингу стану здоров'я молоді.

– Розроблено й експериментально обґрунтовано адаптовану програму занять із флорболу для дітей 5-6 років та відповідні методичні рекомендації, що рекомендуються для засвоєння дітьми елементів спортивної гри, задля сприяння фізичному розвитку і фізичній підготовленості, покращені психоемоційної сфери дітей старшого дошкільного віку.

– організовано та проведено наукові заходи: VIII Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Освіта і здоров'я», III Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Арт-терапевтичні технології у здоров'язбережувальній діяльності сучасних закладів освіти», III Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Актуальні питання охорони праці, здоров'язбереження та та реалізація інклюзивної освіти в умовах сучасної школи в умовах сучасної школи», науково-практичні семінари «Фітнес і школа», «Трибуна передового досвіду: сучасні підходи до викладання фізичної культури в закладах освіти в контексті Нової української школи», «Секрети здорового харчування», семінар-практикум «Надання допомоги пораненим в умовах бойових дій», III Регіональний учнівський конкурс з Основ здоров'я імені М. М. Василюка, студентська інтернет-конференція «Безпека життєдіяльності в освітньому середовищі».

***Лабораторія змісту та методів навчання математики, фізики та інформатики
Ресурсний центр трансферу педагогічних технологій***

Керівник – д.пед.н., професор Чашечникова О.С.

Лабораторію створено у 2009 р. при кафедрі математики. У 2011 р. при ній було відкрито Ресурсний центр трансферу педагогічних технологій.

Тема: «Розвиток інтелектуальних вмінь та творчого мислення учнів та студентів при вивченні математики».

Мета науково-дослідної роботи – удосконалення методики навчання дисциплін природничо-математичного циклу та інформатики у вищій та середній школах.

Основні результати роботи в 2018 р.:

- Проаналізовано специфіку навчання математики в основній та старшій школі в умовах впровадження нових програм (Чашечникова О.С., Светлова Т.В.).
- Здійснено експертизу підручників математики для 5 класів та для 10 класів (різні рівні) з наступним порівняльним аналізом перших результатів використання в основній та старшій школі (Чашечникова О.С.).
- Здійснено аналіз перших результатів впровадження ідей «Нової української школи» з метою визначення напрямків вдосконалення методики навчання математики на етапі адаптації учнів при переході з початкової школи до основної (Чашечникова О.С.).
- Удосконалено структуру окремих компонентів змісту шкільного курсу математики (Чашечникова О.С., Одінцева О.О., Розуменко А.О.) та фізики основної та старшої школи (Каленик М. В.).
- Здійснено аналіз форм та методів підготовки учнів до участі у математичних олімпіадах, конкурсах та турнірах (Чашечникова О.С., Одінцева О.О., Мартиненко О.В., Светлова Т.В.).
- Зроблено порівняльний аналіз досвіду позакласної роботи із школярами з математики в Україні та США (Чашечникова О.С., Гарнер М., Ватсон В.).
- Зроблено порівняльний аналіз змісту навчання математики у закладах середньої освіти в Україні та Латвії (Чашечникова О.С., Кавалюскас О.).
- Створено освітньо-професійну програму підготовки магістрантів – майбутніх вчителів математики у контексті компетентнісного підходу (Чашечникова О.С.) та досліджено ефективність впровадження конкретних форм, методів, засобів її реалізації (Чашечникова О.С., Друшляк М.Г., Мартиненко О.В., Одінцева О.О., Розуменко А.О., Чкана Я.О., Шищенко І.В.).
- Розглянуто форми, методи, засоби підвищення ефективності підготовки майбутнього вчителя математики, фізики, інформатики до професійної діяльності в умовах впровадження проекту «Нова українська школа» (Чашечникова О.С., Розуменко А.О., Семеніхіна О.В., Колесник Є.А., Каленик М.В.).
- Розглянуто можливості використання сучасних ППЗ в умовах підготовки майбутнього вчителя математики, фізики, інформатики на засадах компетентнісного підходу (Семеніхіна О.В., Чашечникова О.С., Каленик М.В., Одінцева О.О., Розуменко А.О., Друшляк М.Г., Петренко С.І., Удовиченко О.М., Чухрай З.Б).
- Розглянуто можливості використання QR-кодів при вивченні математики (Одінцева О.О., Н.Мартінова).
- Розглянуто особливості навчання математики студентів нематематичних спеціальностей (Чашечникова О.С., Друшляк М.Г., Мартиненко О.В., Одінцева О.О., Розуменко А.О., Чкана Я.О., Шищенко І.В., Чухрай З.Б., Петренко Л.В.).
- Проаналізовано особливості навчання математики учнів закладів професійно-технічної освіти у сучасних умовах (Чашечникова О.С., Лобудько В.С.).
- Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність моделі формування ІКТ-компетентності майбутніх учителів математики (Семеніхіна О.В., Петренко С.І.).
- Вдосконалено методичну систему навчання математичного аналізу майбутніх вчителів предметів фізико-математичного циклу, спрямовану на формування їх математичної компетентності (Мартиненко О.В., Чкана Я.О.).
- Підготовано та проведено III Міжнародну науково-методичну конференцію «Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ*плюс – 2018»».

***Міжвідомча проблемна наукова лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій
Ресурсний центр – центр трансферу технологій кафедри спеціальної та інклюзивної освіти***

Керівник – д.пед.н, професор Дегтяренко Т. М.

Лабораторію засновано у 2011 р. та реорганізовано у 2015 р. при кафедрі корекційної та інклюзивної освіти. Співорганізатор – Інститут спеціальної педагогіки НАПН України та СумДПУ імені А.С.Макаренка МОН України.

Ресурсний центр- центр трансферу технологій засновано у 2017 р. при кафедрі корекційної та інклюзивної освіти.

Тема: «Методологія та управління корекційно-реабілітаційною діяльністю» (номер державної реєстрації 0116U000895, термін виконання 2015–2021 рр.).

Предмет науково-дослідної роботи Лабораторії – модифікація корекційно-реабілітаційної діяльності з допомоги особам з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю.

Головні напрями роботи Центру – вивчення та узагальнення вітчизняного, європейського та світового досвіду інноваційної наукової діяльності; розроблення та апробація новітніх освітніх, оздоровчих, реабілітаційних, тренувальних технологій та інноваційного навчально-методичного забезпечення

Основні результати роботи у 2018 р.:

- розроблено низку науково-методичних праць з грифом МОН та СумДПУ імені А.С.Макаренка, серед яких є навчальні посібники, підручники, навчальні програми, корекційно-розвиткові програми, комплексні програми, навчально-методичні комплекси, програми вступних випробувань зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта», тренінгові модулі.

- організовано та проведено наукові заходи для наукових і практичних працівників з досвідом роботи та для молодих науковців і студентства: V Міжнародна заочна науково-практична конференція студентів та молодих учених «Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців», III Міжнародна очно/заочна науково-практична конференція «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі», II етап Всеукраїнської студентської олімпіади (з міжнародною участю) зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (за нозологіями), IV Міжнародна науково-практична конференція «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі».

- розпочато впровадження у практику концепції «Нова українська школа», зокрема у частині забезпечення якості надання освітніх послуг особам з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту у системі спеціальної та інклюзивної освіти.

- Створено інформаційної, навчально-методичної бази джерел відповідно до профілю діяльності Центру.

- Проведено II Регіональний науково-практичний семінар зі спеціальної педагогіки «Новітні технології спеціальної педагогіки: проблеми, перспективи та шляхи запровадження».

Міжуніверситетська науково-дослідна лабораторія сучасних технологій навчання іноземних мов і культур

Студентська наукова лабораторія методики навчання іноземних мов

Керівник – к.пед.н., доцент Подосіннікова Г. І.

Студентську лабораторію створено у 2014 р. при кафедрі германської філології.

Міжуніверситетську лабораторію створено у 2015 р. при кафедрі германської філології. Співзасновник – Київський національний лінгвістичний університет.

Протягом 2018 р. у студентській лабораторії працювали студенти III–VI курсів факультету іноземної та слов'янської філології.

Комплексна наукова тема міжуніверситетської лабораторії: «Інноваційні технології навчання іноземних мов і культур».

Основні результати роботи у 2018 р.:

- захищено 2 кандидатські дисертації: Безвін Ю.Г. на тему «Формування соціокультурної компетентності у майбутніх викладачів англійської мови засобами проектної діяльності», Коробової Ю.В. на тему «Методика навчання майбутніх учителів англійської мови мовленнєвої адаптації» (13.00.02).

– взято участь в організації та проведенні II Всеукраїнської наукової інтернет-конференції «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі» за напрямом «Методика викладання іноземних мов у навчальних закладах, (відп. Подосиннікова Г.І., Дука М.В., Ніколаєва С.Ю., Бігич О.Б., Черниш В.В., Тучіна Н.В., Черноватий Л.М., Лабінська Б.І., Глазунова Т.В.), університетської науково-практичної конференції до Днів науки в Україні (секція «Актуальні питання сучасної методики викладання іноземних мов і культур» (відп. Подосиннікова Г.І., Дука М.В.).

– організовано та проведено міжуніверситетський науково-методичний семінар для викладачів, магістрантів, студентів «Mobile- and Computer-Based Technologies in Teaching English» (відп. Подосиннікова Г.І., Глазунова Т.В.).

– проведено анкетне опитування студентів для визначення рівня сформованості умінь у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні у рамках дослідження за темою «Формування умінь у професійно орієнтованому англійському писемному мовленні у майбутніх учителів», спеціальність 13.00.02 – теорія і методика навчання (германські мови) (відп. – аспірант кафедри методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій Київського національного лінгвістичного університету Іванова І.М.).

– впроваджено у навчальний процес методику формування професійної фонетичної компетентності в англійській мові як другій іноземній після німецької, розроблену аспіранткою кафедри англійської філології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Чухно О.А. Апробація здійснювалась на основі укладених дослідницею методичних рекомендацій з навчання вимови англійської мови студентів 1 курсу спеціальності 014 Середня освіта (Німецька мова і література).

– реалізовано співпрацю з Всеукраїнською асоціацією дослідників освіти (UERA), Українським відділенням Міжнародної асоціації викладачів англійської мови як іноземної (IATEFL) (відп. Подосиннікова Г.І.).

– участь студентів в I-II турах Всеукраїнського конкурсу наукових робіт (відп. Подосиннікова Г.І.).

– здійснено упровадження результатів наукових досліджень студентів у навчальний процес закладів середньої та вищої освіти України – КУ Класична гімназія м.Суми, ВДПУ імені М.Коцюбинського: Мельник Є.В. «Формування англомовної лексичної компетентності з використанням автентичних художніх фільмів у студентів-філологів 1-го курсу вищих навчальних закладів», Корсун Ю.В. «Формування компетентності в аналітичному читанні на матеріалі автентичних оповідань у майбутніх учителів англійської мови», Щербініна К.А. «Формування компетентності в писемному мовленні з використанням інтерактивної технології «листування» у майбутніх учителів англійської мови (1-ий курс закладів вищої освіти)», Камчатна А.О. «Формування англомовної навчально-стратегічної компетентності в учнів 9-го класу середніх закладів освіти з використанням технології джазових наспівів», Кучеренко М.П. «Формування англомовної лексичної компетентності на матеріалі фразових дієслів в учнів старшого ступеня навчання», Шоколенко Я.В. «Інтерактивне формування англомовної компетентності в аудіюванні на матеріалі автентичних художніх фільмів», Кісельова М.В. «Формування англомовної лексичної компетентності в учнів 10-го класу з використанням автентичних мультиплікаційних фільмів».

Навчально-науковий консультативний центр фізичної та психологічної реабілітації
Керівник – к.фіз.вих., доцент Звіряка О. М.

ННКЦ засновано у 2015 р. при кафедрі здоров'я людини та фізичної реабілітації.

Напрями роботи:

1. Організація пошукових науково-дослідних робіт за напрямом діяльності консультативного центру; (пошук та підтримка талановитих дослідників серед студентів та магістрантів);

2. Розробка та апробація корисних моделей реабілітації.

Результати роботи у 2018 р.:

– Підготовка призера II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» (диплом II ступеню – Лукашенко Оксана Олександрівна), науковий керівник – доц. Звіряка О.М.

– Здійснення наукових досліджень, за результатами яких видано 1 колективну монографію «Физическая реабилитация детей дошкольного возраста с последствиями дисплазии тазобедренных суставов»; опубліковано 14 статей: «Скрининговий аналіз ендогенних і екзогенних причин розвитку дисплазії тазобедренних суставов у дітей», «Аквааеробіка у процесі оздоровлення дітей дошкільного віку із порушеннями опорно-рухового апарату», «Особливості фізичної терапії осіб із хреботно-спинномозковою травмою», «Сироїдіння як засіб фізичної реабілітації осіб з вертеброгенною патологією в стадії ремісії», «Застосування лікувальної гімнастики для дітей дошкільного віку із вальгусною деформацією нижніх кінцівок», «Фізична реабілітація осіб хворих на остеохондроз ускладнений протрузією міжхребцевих дисків», «Застосування засобів фізичної терапії із патологічними змінами зорового та опорно-рухового апаратів на фоні недиференційованої дисплазії сполучної тканини», «Фізична терапія спортсменів із спинномозковими грижами поперекового відділу хребта», «Сучасні технології в реабілітації хворих із спинномозковою травмою», «Методика оцінювання м'язів обличчя при діагностиці стресових станів», «Масаж при деформаціях нижніх кінцівок дітей дошкільного віку»

– Впровадження результатів наукових досліджень у практику: КУ Сумської обласної ради Білопільського дитячого будинку-інтернату; Навчально-реабілітаційного центру ННІ фізичної культури Сум ДПУ імені А.С.Макаренка; Сумський обласний центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів.; КУ «Центру обслуговування учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та членів їх сімей» Сумської міської ради.

Центр колективного користування науковим обладнанням

Координатор – д.пед.н., професор Мороз І. О.

Центр створено в 2012 р. в рамках Угоди про співробітництво між СумДПУ імені А. С. Макаренка та Інститутом прикладної фізики НАН України.

Матеріальна база: аналітичний прискорювальний комплекс (з каналами іонної люмінесценції, ядерних реакцій, скануючого ядерного мікрозонду, магнітного та електростатичного спектрометрів) на базі електростатичного прискорювача з максимальною напругою на кондукторі 2 МВ; прискорювальний мас-спектрометр (HVEE 1 MV Tandetron AMS); скануючий електронний мікроскоп РСММА 102; атомно-абсорбційний комплекс КАС-120; рентгенівські дифрактометри ДРОН-2, ДРОН-УМ; лазерний мас-спектрометр; прилади ВУП-5 з режимами термічного, магнетронного розпилення та іонним розпилювачем стрижнів; вторинно-іонний мас-спектрометр МС-7201М, МХ 7201М; вакуумні установки ВУП-5М; мас-спектрометри МХ 7303, МХ 7304, МХ 7304А; електронні мікроскопи ПЕМ-100, ЕМ-125; вимірювачі магнітної індукції Ш 1-1, Ш 1-8.

Мета – розвиток наукового потенціалу Сумської області в галузі фізики.

Головний напрям роботи – участь у виконанні державної програми «Комплексна програма забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів технічними засобами навчання з природничо-математичних та технічних дисциплін».

Галузі використання розробок та сфери їх можливого впровадження: Імітаційні дослідження впливу опромінення на конструкційні матеріали ядерної техніки, радіаційної стійкості матеріалів реакторної техніки. Дослідження процесів зміни мікроструктури у кристалічних системах та процесів рекристалізації. Дослідження нових біологічних матеріалів для військової медицини та медицини надзвичайних ситуацій.

Центр використовується для:

1. Надання наукових консультацій студентам, молодим науковцям та професорсько-викладацькому складу фізико-математичного та природничого факультетів; підготовка молодих науковців до вступу в аспірантуру ІПФ та СумДПУ ім. А. С. Макаренка.

2. Висвітлення результатів спільної діяльності науковців СумДПУ ім. А.С.Макаренка та ІПФ у збірниках наукових праць та інших періодичних фахових виданнях.

3. Проведення наукових досліджень викладачами, аспірантами, магістрами та науковими співробітниками СумДПУ ім. А. С. Макаренка та ІПФ НАН України.

Кількісні результати:

Організовано та проведено IV Всеукраїнську науково-практичну конференцію молодих учених з міжнародною участю, присвячену 100-річчю Національної академії наук України «Сучасні проблеми експериментальної та теоретичної фізики та методики навчання фізики».

Лабораторія з актуальних проблем порівняльної педагогіки

Керівник – д.пед.н., професор Сбруєва А. А.

Лабораторію засновано в 1990 р. при кафедрі педагогіки.

Напрями наукових досліджень: Проблеми інноваційного розвитку освіти у розвинених країнах в умовах побудови суспільства знань. Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа» (номер державної реєстрації 0118U100337, терміни виконання 2018–2023 рр.).

Основні наукові результати у 2018 р.:

– Розробка проекту «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів», що реалізується в межах програми Еразмус+ Жан Моне Модуль. Керівник-координатор проекту – Сбруєва А.А.

– Закінчено розробку проекту на тему «Організаційно-педагогічні засади міжнародної діяльності державних університетів США». Захищено кандидатську дисертацію. Виконавець – Донченко В.М. З вересня 2018 року В. Донченко – учасник проекту «Fulbright reasearch and Development programme» у США.

– Закінчено розробку проекту на тему «Організаційно-педагогічні засади відкритої освіти в університетах Великої Британії» Захищено кандидатську дисертацію. Виконавець – Губіна О.Ю.

– Закінчено розробку проекту на тему «Організація самостійної роботи студентів у вищих медичних навчальних закладах США». Захищено кандидатську дисертацію. Виконавець – Симоненко Н.О.

– Закінчено розробку проекту на тему «Організаційно-педагогічні засади освіти обдарованих та талановитих у США, Канаді і Великій Британії». Пройдено попередній захист докторської дисертації. Виконавець – Бойченко М.А.

– Закінчено розробку проекту на тему «Організаційно-педагогічні засади інклюзивного навчання студентів в університетах США». Пройдено попередній захист кандидатської дисертації. Виконавець – Аріщенко А.С.

– Закінчено розробку проекту на тему «Розвиток діяльності Європейської асоціації університетів у контексті формування регіонального простору вищої освіти». Пройдено попередній захист кандидатської дисертації. Виконавець – Дацко А.С.

– Триває робота над проблемами теологічної освіти в університетах Німеччини (Тарабан Ю.В.), адаптації іноземних студентів до навчання у вишах Німеччини (Лаврик М.М.).

Лабораторія кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Керівник – к.економ.н., доц. Омеляненко В.А.

Лабораторію засновано у 2017 р. при кафедрі економіки та адміністрування.

Мета науково-дослідної роботи – розробка методологічних основ стратегічного управління інноваційним розвитком в умовах глобальних трансформацій.

Результати роботи у 2018 р.:

– Розроблено концептуальні засади інституційно-технологічного проектування як методології управління інноваційним розвитком в рамках стратегії забезпечення національної безпеки; запропоновано теоретичні підходи до використання методології технологічної траєкторії для прогнозування стану національної безпеки; розроблено організаційно-економічні основи інституційно-технологічного проектування розвитку інноваційних мереж у

міжгалузевих високотехнологічних секторах, що забезпечують національну безпеку. Також розроблено ряд методичних підходів, що дозволяють оцінити ефективність стратегічних рішень інституційно-технологічного проектування.

– Результати досліджень висвітлено в 5 статтях, що входять до наукометричних баз даних Web of Science та/або Scopus 2 колективних монографіях, опублікованих англійською мовою у Великій Британії та Польщі, 6 розділах у колективних монографіях, опублікованих у закордонних виданнях, 13 статтях у журналах, що входять до переліку фахових видань України або закордонних журналах, взято участь у 18 конференціях.

– Результати дослідження впроваджено при реалізації проекту міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу «The EU Financial Sector as a Driver for Sustainable Development: European Integration, Policy Reform and Networked Economy Perspectives» програми ЄС «ERASMUS+» Модуль Жан Моне. До рекомендацій проекту були включені розроблені авторами проекту групи фінансово-економічного стимулювання інноваційної діяльності, складові організаційно-економічного механізму стимулювання розвитку секторів, що забезпечують національну безпеку, та відповідні принципи його побудови, а також методичний підхід до оцінки каналів трансферу технологій та схему функціонування системи інновацій, що спрямована на вирішення завдань національної безпеки. Результаті проекту були апробовані в рамках стажування з питань соціально-економічного розвитку у м. Жешув, Польща. Результати проекту буди впроваджені в діяльність Науково-дослідного інституту економічного розвитку та Східноєвропейського центру фундаментальних досліджень.

Лабораторія «Академічна культура дослідника в освітньому просторі»

Керівник – д.пед.н., професор Семеног О. М.

Лабораторію створено у 2016 р. при кафедрі української мови.

Мета діяльності – здійснення наукових досліджень та прикладних розробок з питань формування академічної культури дослідника в системі: загальноосвітній навчальний заклад – бакалаврат – магістратура – аспірантура педагогічних ВНЗ.

Основні напрями роботи: проведення теоретичних та експериментальних досліджень актуальних проблем формування академічної культури суб'єктів дослідницького навчання; керівництво науковими дослідженнями докторами філософії, підтримка наукових досліджень докторів філософії, обдарованих студентів, залучення їх до науково-дослідної діяльності; удосконалення наукової кваліфікації науково-педагогічних працівників університету; науково-методичне забезпечення формування академічної культури дослідника (учнів старшої школи, бакалаврів, магістрів, докторів філософії); використання результатів досліджень у процесі підготовки бакалаврів, магістрів, науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; організація наукових досліджень, проведення науково-методичних конференцій, семінарів, нарад у співпраці з установами Національної академії педагогічних наук України, вищими навчальними закладами, закладами післядипломної освіти та загальноосвітніми школами.

Основні результати роботи у 2018 р.:

– Ініційовано підписання угоди про науково-методичну співпрацю з Брестським державним університетом імені О.С. Пушкіна (Брест, Республіка Білорусь), в рамках якої доц. Брага І.І. пройшла підвищення кваліфікації (стажування) на кафедрі загального та російського мовознавства, студенти факультету іноземної та слов'янської філології взяли участь у конференції «Слово в мові, мовленні, тексті».

– Продовжуються перемовини про підписання угоди про співпрацю з кафедрою українознавства Ягеллонського університету з проблем формування культуромовної особистості фахівця.

– Здійснюється співпраця з Загальноукраїнським центром словникарства Українського мовно-інформаційного фонду НАН України з питань забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної, проблем формування культуромовної особистості майбутнього педагога, фахівця-дослідника в умовах формальної, неформальної, інформальної освіти; обміну досвідом в означеній сфері; упровадження інноваційних технологій в освітній процес.

– Реалізуються угоди з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», Народною українською академією (м. Харків), в межах яких виконувалися інтердисциплінарні міжкафедральні проекти з філології, етнолінгвістики, комунікативної лінгводидактики та культурології, професійної освіти; здійснювався обмін досвідом і науково-методичною літературою, електронними виданнями з проблем формування культури мовної особистості фахівців тощо.

– Організовано та проведено наукові заходи: Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених «Академічна культура дослідника в освітньому просторі», Усеукраїнська науково-практична конференція «Інновації в освіті та педагогічна майстерність учителя-словесника», Міжнародна науково-практична конференція «Культуромовна особистість фахівця у XXI столітті», Вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» до Міжнародного дня рідної мови.

– Взято участь у ряді наукових зарубіжних та вітчизняних заходів.

– Виконуються докторська дисертація Майковської В.І.; кандидатські дослідження Левенок І., Пономаренко Н., Діхнич К., Ячменик М.

– Надруковано 4 монографії, 8 навчальних посібників.

Лабораторія соціально-психологічних досліджень проблем розвитку особистості

Керівник лабораторії – д.психол.н., професор, академік АН ВШ України Кузікова С. Б. Лабораторію створено у 2016 році при кафедрі практичної психології.

Теми:

«Психологічні умови та технології ефективного функціонування і розвитку особистості в генезі її буття» (номер державної реєстрації 0116U007543, термін виконання 2016–2020 рр.);

«Розвиток психологічної культури особистості в процесі безперервної освіти» (номер державної реєстрації № 0114U005221).

Мета та завдання– виявити психологічні умови та технології ефективного функціонування і розвитку особистості в генезі її буття; розробити і провести апробацію діагностичного інструментарію вивчення особливостей саморозвитку особистості як актуалізованого, усвідомленого і керованого процесу особистісних змін; вивчити проблему вітальності, суб'єктності, саморозвитку особистості; визначити інваріанти саморозвитку в життєвій кризі особистості, умови та технології збереження психологічного здоров'я у різному віці.

Основні наукові результати:

– Продовжено розробку умов і технологій формування особистості як суб'єкта власного життя і саморозвитку. Здійснено теоретико-прикладне моделювання психокорекції та розвитку особистості. Обґрунтовано особливості організації фахової підготовки студентів-психологів до психокорекційної діяльності. Проаналізовано природу самоефективності в контексті задоволеності роботою у педагогів. Досліджено психологічний аспект ризику в екстремальних видах спорту. Вивчено феномен толерантності до невизначеності як умова подолання життєвих криз. Розглянуто особливості вибудовування людиною життєвого шляху, її саморозвитку в східних і західних культурах. Запропоновано можливості та шляхи подолання особистісних криз, посиленних кризовим станом сучасного суспільства, за авторською моделлю «Вікова психокорекція» (Кузікова С.Б.).

– З'ясовано основні аспекти емоційного вигорання педагогічних працівників: порушення професійної ідентичності та труднощів на інтерсуб'єктивному рівні. Виявлено несвідомі протиріччя, що призводять педагога до напруженості та стагнації (Вертель А.В.).

– Вивчено психологічні особливості емоційного вигорання в онтогенезі. Знайдено ефективні способи та розроблено оптимальну систему психопрофілактичної та психокорекційної роботи зі зниження проявів емоційного вигорання особистості під час переживання вікових та інших криз (Єрмакова Н.О.).

Лабораторія з еколого-валеологічного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Керівник – к.пед.н., доцент Кондратюк С. М.

Лабораторію створено при кафедрі дошкільної та початкової освіти у 2011 році.

Мета – визначити зміст методичної підготовки педагогів до здоров'язбережувального та екологічного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку та вивчення педагогічного досвіду європейських країн з означеної проблеми.

Основні результати роботи у 2018 р.:

- Захищено 4 кандидатські дисертації.
- Видано 1 одноосібну монографію та 2 розділи у колективних монографіях.
- Надруковано 31 статтю, з них 2 – у виданнях наукової бази Web of Science, 8 – у виданнях наукової бази Scopus, 5 – у фахових виданнях України, 6 – в зарубіжних виданнях; 23 тези в матеріалах конференцій, 7 навчально-методичних посібників.

– Долучилися до організації та взяли участь у 18 міжнародних і 6 всеукраїнських конференціях, а також у 3 науково-практичних семінарах і 2 науково-практичних конференціях. Брали участь в журі обласного етапу конкурсу «Джерело натхнення методиста» (голова журі з екологічного напрямку).

- захищено 29 магістерських робіт, 4 кандидатські дисертації, зокрема:

Малишева Л.С. «Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів початкової школи в освітньому середовищі педагогічного коледжу», викладач Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Тараса Шевченка;

Бутенко В.Г. «Підготовка майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності», викладач Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

– У межах діяльності працює 7 проблемних груп та студентський науковий гурток. Результати досліджень студентів представлено у кваліфікаційних роботах та у статтях в наукових виданнях. Під керівництвом викладачів студентами написано 88 наукових статей, які опубліковані у збірниках статей та матеріалів конференцій.

Лабораторія трансферу естетичних технологій у дошкільній та початковій освіті

Керівник – к.пед.н., доцент Пушкар Л. В.

Лабораторію створено при кафедрі дошкільної та початкової освіти у 2012 році.

Мета – розробка і впровадження в педагогічну практику дошкільних навчальних закладів та початкових шкіл результатів наукових досліджень з проблем естетичного виховання дітей та молодших школярів; продуктивний аналіз передової вітчизняної та світової практики.

Основні результати роботи у 2018 р.:

– Надруковано: 41 стаття, з них що входять до міжнародних наукових баз даних SCOPUS та Web of Science 2, до міжнародної наукової бази даних Scopus 6, у фахові видання 33;

– Видано 2 розділи колективних; 1 підручник (з грифом МОН, 5 навчальних посібників, 10 навчально-методичних комплексів.

– Укладено договори про співробітництво з: Сумською спеціалізованою школою I–III ступенів № 23, Сумською спеціалізованою школою I–III ступенів № 17, Сумськими спеціалізованими школами I–III ступенів № 15, № 6; №23, №17, підписані угоди про співробітництва з 12-а ДЗОЗ та 2 ЗВО: ПНПУ імені В. Г. Короленка та ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

- Впроваджено в навчально-виховний процес:

Підручник «Мистецтво. 1 клас» (К. : Школяр, 2018) – гриф МОН;

Робочий зошит «Мистецтво. 1 клас» (К. : Школяр, 2018) – гриф МОН.

Навчальний посібник «Суспільне довкілля у розвитку дітей дошкільного віку».

– Розроблено навчально-методичні комплекси з навчальної дисципліни: «Основи наукових досліджень», «Теорія і методика співпраці з родинами» «Сучасні концепції виховання і освіти дошкільників», які можуть бути використані викладачами і студентами вищих

навчальних закладів у процесі методико-професійної підготовки майбутніх вчителів та вихователів; методичні рекомендації щодо забезпечення художнього розвитку дітей старшого дошкільного віку на заняттях з декоративного малювання.

- Захищено кандидатську дисертацію І.В. Рожко. Розвиток музичної пам'яті молодших школярів у процесі загальної музичної освіти (13.00.02).

- Захищено 45 дипломних проектів і робіт.

- У межах діяльності працює 6 проблемних груп, та 1 студентський науковий гурток.

Результати досліджень студентів представлено у випускних роботах освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» та у статтях в наукових виданнях. Під керівництвом викладачів студентами написано 94 наукові статті, які надруковано у збірнику студентських наукових робіт.

Лабораторія інформаційних технологій в освіті

Керівник – д.пед.н., доцент Семеніхіна О. В.

Лабораторію засновано в 2010 р. при кафедрі інформатики.

Напрямок роботи – використання ІТ в освіті.

Мета науково-дослідної роботи – уточнити теоретико-методичні засади використання засобів комп'ютерної візуалізації у навчальному процесі ЗНЗ та ВНЗ.

Основні результати у 2018 р.:

Тривали дослідження шляхів використання інформаційних технологій в освіті, серед яких: електронні освітні ресурси; електронні інтернет-технології; інформаційно-цифрова компетентність; підготовка вчителя до використання ІТ.

Захищено три кандидатські дисертації на теми: «Підготовка учителів інформатики засобами електронних освітніх ресурсів», «Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів фізики засобами електронних інтернет-технологій», «Формування інформатичної компетентності у майбутніх учителів математики у процесі їх професійної підготовки».

Навчально-наукова лабораторія інноваційних корекційно-розвивальних, арт-технологій та ерготерапії

Керівник – к.пед.н., доцент Литвиненко В. А.

Лабораторію засновано у 2016 р. при кафедрі здоров'я людини та фізичної реабілітації.

Основне завдання – пошук та підтримка талановитих дослідників серед студентів та магістрантів);

Результати роботи:

Підготовлено та захищено магістерські роботи на теми: «Застосування арт-терапії в реабілітації осіб із розумовою відсталістю», «Комплексна реабілітація осіб з вегето-судинною дистонією», «Фізична реабілітація жінок з лактостазом у післяпологовий період». Оpubлікована стаття у науково-метричній базі Scopus «Застосування арт-терапії в корекційно-педагогічній роботі з дітьми дошкільного віку, які перебувають в умовах будинку». Написані статті у співавторстві зі студентами: «Застосування арт-терапії в процесі реабілітації дітей з компресійними переломами хребта», «Професійна підготовка майбутніх фахівців в галузі здоров'я із застосуванням іноваційних технологій», «Особливості застосування лялькотерапії в роботі з дітьми молодшого шкільного віку із розумовою відсталістю», «Застосування арт-терапії в професійній підготовці майбутніх ерготерапевтів», «Музикотерапія в оздоровчій роботі з дорослими», «Теоретичне обґрунтування застосування арт-терапії в професійній освіті», «Застосування арт-терапевтичних технологій в оздоровчій роботі дітей старшого дошкільного віку», «Застосування пісочної терапії в реабілітації післяінсультних хворих», «Арт-терапевтичні технології в реабілітації осіб з обмеженими можливостями здоров'я», «Арт-терапія в системі комплексної реабілітації учасників антитерористичної операції», «Арт-терапія в системі фізичної терапії дітей з церебральним паралічем».

Лабораторія оздоровчо-реабілітаційних технологій

Керівник – к.медз.н., доцент Котелевський В. І.

Лабораторію засновано у 2009 р. при кафедрі здоров'я людини та фізичної реабілітації

Напрями роботи:

1. Теоретико-методичні основи формування здорового способу життя школярів та молоді.

2. Програмування та методики фізичної реабілітації осіб різних нозологічних та вікових груп (номер державної реєстрації 01111U0011737).

Результати роботи:

– Підготовлено та захищено магістерські роботи на теми: «Фізична реабілітація учасників АТО із неврологічними проявами остеохондрозу грудного відділу хребта», «Фізична реабілітація жінок у постменопаузальному періоді з неврологічними проявами остеохондрозу хребта».

– Виконано дослідження та опубліковано статтю в Білорусії на тему «Интегративная технология массажных манипуляций в реабилитации студенческой молодежи с вертебральной патологией Оздоровительная физическая культура молодежи: актуальные проблемы и перспективы».

– Виконано дослідження та опубліковано статті у співавторстві зі студентами на теми: «Історико-методичні аспекти шведської системи гімнастики та масажу у реабілітації вертебральної патології», «Комплексний підхід до реабілітації осіб із остеохондрозом хребта», «Фізична реабілітація осіб хворих на остеохондроз ускладнений протрузією міжхребцевих дисків».

– Здійснено впровадження результатів наукових досліджень у практику КУ «Центру обслуговування учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та членів їх сімей» Сумської міської ради; КУ «Сумська міська клінічна лікарня №5».

Лабораторія синхронічних та діахронічних досліджень різнорівневих одиниць німецької мови: лінгвокультурологічний і соціолінгвістичний аспекти

Керівник – д.філол.н., професор Школяренко В. І.

Лабораторію засновано у 2005 р. та реорганізовано у 2016 р. при кафедрі германської філології.

Напрямок роботи: вивчення лінгвокультурологічного і соціолінгвістичного аспектів синхронічного та діахронічного дослідження різнорівневих одиниць німецької мови.

Результати роботи:

– Оновлено робочі програми навчальних дисциплін кафедри: «Теоретична граматики німецької мови», «Лексикологія німецької мови», «Історія німецької мови», «Стилістика німецької мови», «Теорія перекладу», «Лінгвокультурологія», «Література німецькомовних країн», «Загальнотеоретичний курс другої іноземної мови», «Комунікативно-прагматичний аспект вивчення іноземної мови», «Порівняльно-історичне і типологічне вивчення іноземних мов», «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство», «Методика викладання іноземних мов», «Спецкурс з іноземної філології», «Практика усного та писемного мовлення», «Друга іноземна мова» підготовки за першим та другим рівнями вищої освіти зі спеціальностей 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)), 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)), 035 Філологія спеціалізації 035.04 Германські мови та літератури (Переклад включно).

– Оновлено методичне забезпечення дисциплін з використанням інноваційних технологій.

– Розроблено комплексні контрольні роботи з усіх дисциплін з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики викладача іноземної мови, освітньо-професійної програми та робочої програми.

VII. Наукове та науково-технічне співробітництво із закордонними організаціями

У 2018 році міжнародну діяльність університету було спрямовано на урізноманітнення форм співробітництва, поглиблення його змісту та підвищення результативності міжнародної наукової співпраці університету із зарубіжними закладами освіти, міжнародними фондами та організаціями.

Співробітництво СумДПУ із закордонними організаціями реалізувалося шляхом:

1. Розробки та підписання угод про співробітництво:

✓ укладено угоди про співробітництво в освітній та науковій сфері з Інститутом іноземних мов і літератури Ланьчжоуського університету (КНР), Міжнародним коледжем індустріалізації та захисту населення від лих і аварій (Республіка Болгарія, м. Варна).

✓ у рамках співробітництва з Північним національним університетом (КРН) діє спільна програма «студентської мобільності 3+1», а також проводиться реалізація освітніх програм «академічної мобільності 3+1 та 2+1», «скорочений термін навчання 3+2», «обмін студентами та викладачами», «програма підготовки магістрів 4+1,5».

✓ у рамках програми Еразмус+ створено програму академічної мобільності для студентів та викладачів спільно з Академією імені Яна Длугоша (м. Ченстохова) за спеціальностями соціальна робота, соціальна забезпечення, менеджмент соціокультурної діяльності, фізична культура і спорт.

✓ на постійній основі ведеться співпраця з такими міжнародними організаціями як: Фонд імені Роберта Боша (Німеччина); Громадська організація «Коло підтримки «Суми-Допомога» (Німеччина); Німецька служба академічних обмінів (DAAD), Ради міжнародної освіти (США), Програма імені Фулбрайта (США), Корпус Миру (США), Французький центр мовного та культурного співробітництва «Альянс Франсез» (Франція), Європейською асоціацією дослідників освіти.

2. Запрошення іноземних фахівців до проведення науково-педагогічної діяльності:

Волонтер Корпусу Миру США Фінлайсон Венді Анн працює в СумДПУ імені А.С.Макаренка за програмою міжнародної технічної допомоги на підставі гранту від Державного департаменту США.

3. Організації та участі у міжнародних наукових заходах:

✓ проведення на базі СумДПУ наукових заходів: 28 міжнародних конференцій (з них 3 інтернет-конференції) та 6 всеукраїнських конференцій з міжнародною участю (з них 2 інтернет-конференції), 1 міжнародний симпозіум, 1 міжнародний молодіжний форум, 1 міжнародний науковий вебінар;

✓ участь у наукових заходах міжнародного рівня, зокрема за кордоном – конференції і семінари, конгреси, симпозіуми, міжнародні літні школи, в тому числі в якості організаторів.

4. Відрядження викладачів університету за кордон:

✓ наукове стажування на базі іноземних вищих навчальних закладів та навчальних центрів пройшли

– доцент кафедри туризмознавства та готельно-ресторанного бізнесу В. Зігунов пройшов стажування з програми розвитку професійних якостей на базі GDSB GLOBAL (Барселона, Королівство Іспанія);

– доцент кафедри інформатики Н. Дегтярьова та доцент кафедри загального мовознавства, російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання З. Савченко пройшли програму міжнародного післядипломного стажування у Малопольській школі публічного адміністрування Університету економіки у м. Краків (Польща);

– доцент кафедри романо-германських мов О. Христенко проходила стажування в Інституті германістики університету імені Леопольда Франценса у м. Інсбрук (Австрійська Республіка);

– доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування В. Омеляненко пройшов стажування з питань соціально-економічного розвитку у м. Жешув (Польща).

5. Активізації програм студентських обмінів та стажувань:

✓ 11 студентів факультету іноземної та слов'янської філології проходили мовне стажування на базі комплексів «Гладиола» і «Танго» м. Золоті Піски (Республіка Болгарія).

6. Навчання іноземних громадян: станом на 01.01.2019 р. в університеті навчається 403 іноземця з 12 країн: Азербайджан, Білорусь, Ізраїль, Ірак, Італія, Китай, Молдова, Сербія, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан, Швейцарія. На підготовчому відділенні для іноземних громадян проходять підготовку 10 слухачів.

У 2018–2019 році університет готує 357 студентів освітніх рівнів бакалавра та магістр денної та заочної форми навчання. 26 осіб з Китайської Народної Республіки приїхали до навчального закладу за програмами академічної мобільності. За третім (освітньо-науковим) рівнем університет готує 10 іноземців.

У 2018 році 26 студентів-іноземців отримало ступінь магістра.

7. Реалізації грантово-пошукової діяльності:

✓ реалізація та отримання грантових програм:

– Розробка проекту «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів», що реалізується в межах програми Еразмус+ Жан Моне Модуль. Керівник-координатор проекту – д.пед.н., проф. Сбруєва А.А., завідувач кафедри педагогіки.

– Фахівець відділу міжнародних зв'язків к.пед.н. В. Донченко – учасник проекту «Fulbright reasearch and Development programme» у США (м. Вашингтон).

Тематика співробітництва з зарубіжними партнерами

Країна Партнер	Установа партнер	Тема співробітництва	Документальне підтвердження	Практичні результати
Білорусь	Білоруський державний педагогічний університет імені М. Танка (м. Мінськ)	Лінгвістика	Угода про співпрацю з 2012 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Спільна робота зі створення і публікацій матеріалів навчально-методичного і науково-дослідного характеру; – Участь в наукових і науково-практичних конференціях, зокрема у IV Міжнародній науково-практичній конференції «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі» (09.10.2018 р.)
	Білоруський державний університет (м. Мінськ)	Удосконалення навчального процесу і науково-дослідної роботи, підвищення професійно-педагогічного рівня викладачів.	Договір про співробітництво безстроковий	<ul style="list-style-type: none"> – Спільна робота зі створення і публікацій матеріалів навчально-методичного і науково-дослідного характеру; – Участь в наукових і науково-практичних конференціях; – Виконання спільних програм і проектів, направлених на удосконалення гуманітарної освіти
	Брестський державний університет імені О.С. Пушкіна	Науково-дослідна співпраця з проблем культуромовної підготовки фахівців.	Договір від 05.01.2018 р. Дійсна до 05.01.2024 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Спільна робота зі створення і публікацій матеріалів навчально-методичного і науково-дослідного характеру; – Участь в наукових і науково-практичних конференціях; – Виконання спільних програм і проектів, направлених на удосконалення гуманітарної освіти
	Гомельський державний університет імені Ф. Скорини	Координація наукових досліджень та організація спільних наукових проектів з математики та методики її викладання	Договір від 28.02.2009 р. безстроковий	<ul style="list-style-type: none"> – Координація наукових досліджень; – Опонування дисертацій; – Обмін науковими публікаціям; – Організація наукових конференцій; – Виконання спільних проектів
	Інститут філософії Національної академії наук Білорусі (м. Мінськ)	Філософсько-методологічні засади NBICS цивілізації.	Угода від 25.06.2014 р. Дійсна до: 18.03.2018 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Підготовка та публікація результатів спільної науково-дослідницької діяльності у формі монографій, посібників, статей; – Обмін науковою та статистичною інформацією; – Надання доступу до науково-бібліографічних баз; – Організація та проведення спільних наукових та

				освітніх заходів; – Взаємна організація стажування та навчання в докторантурі та аспірантурі
	Мозирський державний педагогічний університет імені І.П. Шамякіна	Удосконалення навчально-методичної та науково-дослідної роботи в області методики навчання дисциплін фізико-математичного циклу	Договір від 10.04.2012 р. Дійсна до 31.12.2017 р. з автоматичним продовженням	– Обмін науковими публікаціями; – Рецензування статей
	Центр досліджень білоруської культури, мови і літератури Національної академії наук Білорусі (м. Мінськ)	Етнолінгвістика і фольклор	Угода на стадії обговорення	– Підготовка та публікація результатів спільної науково-дослідницької діяльності у формі монографій, посібників, статей; – Організація та проведення спільних наукових та освітніх заходів
Болгарія	Великотирнівський університет імені Св. Кирила та Мефодія	Здоров'язбережувальне виховання молодших школярів у початковій школі.	Угода від 20.03.2011 р.	– Вдосконалення навчально-методичної та науково-дослідної роботи в галузі педагогіки, психології та методики початкового навчання, обмін науковою інформацією, науковими, навчальними виданнями у галузі початкової освіти; – Обмін досвідом з організації навчального процесу і використанню сучасних освітніх технологій у початковій та вищій школах; – Участь у наукових і науково-методичних конференціях; – Сприяння публікації наукових статей в журналах, збірках та інших виданнях обох вишів
	Пловдивський університет імені Паїсія Хилендарського	Здоров'язбережувальне виховання молодших школярів у початковій школі.	Угода від 22.05.2013 р. Дійсна до 22.05.2018 р.	– Вдосконалення навчально-методичної та науково-дослідної роботи в галузі педагогіки, психології та методики початкового навчання, математики та інформатики, обмін науковою інформацією, науковими,

		Удосконалення навчально-методичної та науково-дослідної роботи в галузі методики навчання математики, інформатики, інформаційних технологій та дисциплін фізико-математичного циклу		навчальними виданнями у галузі початкової та фізико-математичної освіти; <ul style="list-style-type: none"> – Обмін досвідом з організації навчального процесу і використанню сучасних освітніх технологій у початковій та вищій школах; – Участь у наукових і науково-методичних конференціях; – Сприяння публікації наукових статей в журналах, збірках та інших виданнях обох вишів
Італія	Італійська Асоціація імені А.С. Макаренка, Університет м. Пізи	Спадщина А.С. Макаренка в контексті інноваційного розвитку освіти ХХІ ст.	Усна домовленість	– Здійснення спільних досліджень у сфері макаренкознавства
Казахстан	Казахський національний педагогічний університет імені Абая (м. Алмати)	Актуальні питання психології.	Угода про співробітництво від 2015 р. з автоматичним подовженням	– Спільні наукові дослідження; – Навчання студентів.
Китай	Ланьчжоуський університет	Співпраця у сфері освіти і науки	Договір про науково-педагогічне співробітництво від 31.08.2018 р.	– Спільне виконання наукових досліджень і пошуково-дослідницьких робіт за проектами; – Організація і проведення спільних наукових конференцій і науково-практичних семінарів; – Наукове керівництво дисертаційними дослідженнями співробітників обох сторін; – Участь у підготовці результатів науково-дослідної роботи до публікації або громадського обговорення; – Розробка й апробація інноваційних освітніх програм підготовки кадрів (у т. ч. дистанційних); – Створення спільного науково-освітнього ресурсу науково-методичної підтримки; – Сприяння академічній мобільності викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів сторін;

				<ul style="list-style-type: none"> – Експертиза і рецензування підсумкових матеріалів загальних науково-дослідних і дослідно-експериментальних робіт.
	Північний національний університет (м. Інчуань)	Співпраця у сфері освіти і науки, зокрема музичної та хореографічної освіти	Угода про співпрацю 2016–2026 рр.	<ul style="list-style-type: none"> – Навчання студентів з Китайської Народної Республіки на мистецьких спеціальностях. – Здійснення спільних досліджень у сфері мистецької освіти. – Спільна програма студентської мобільності 3+1, на сьогодні за програмою в університеті перебуває 7 студентів
	Університет Мінцу	Співпраця у сфері освіти, науки і культури	Угода на стадії підписання	<ul style="list-style-type: none"> – Навчання студентів з Китайської народної республіки на мистецьких спеціальностях. – Здійснення спільних досліджень у сфері мистецької освіти.
	Цюнтайський педагогічний інститут	Співпраця у сфері освіти і науки	Договір про співробітництво	<ul style="list-style-type: none"> – Спільні наукові дослідження, – Стажування студентів та аспірантів на базі академічних установ
Німеччина	Громадська організація «Коло підтримки «Суми-Допомога» Forderkreis «Sumy – Hilfe» (м. Люкау)	Виконання міжнародного проекту «Життя людей з розумовими обмеженнями».	Угода від 04.10.2010 р. з автоматичним продовженням	<ul style="list-style-type: none"> – Участь кафедри у міжнародному проекті «Життя людей з розумовими обмеженнями в м. Суми: стан, перспективи, результати». – Обмін науковою інформацією та науковими досягненнями; – Організація сумісних семінарів, конференцій тощо. – Обмін практичним досвідом роботи.
	Мюнхенський технічний університет	Співпраця у сфері освіти та культури	Угода на стадії обговорення	<ul style="list-style-type: none"> – Співорганізація та участь представників Мюнхенського технічного університету у IV Міжнародній науково-практичній конференції «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі» (09.10.2018 р.)
	Німецька служба академічних обмінів (DAAD)	Мовна освіта майбутніх фахівців освітньої галузі	Договір про співробітництво з лектором німецької служби	<ul style="list-style-type: none"> – Проведення спільних наукових досліджень і розробок у галузі мовної освіти майбутніх фахівців освітньої галузі. – Проведення конкурсів на здобуття міжнародних

	(м. Бонн)		академічних обмінів від 27.03.2017 р. безстроковий	<p>грантів.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Розвиток мовної компетентності педагогічних, науково-педагогічних працівників. – Розширення співпраці в галузі публікацій науково-освітніх праць вченими закладів у наукових збірках університетів, журналах і монографіях. – Набуття професорсько-викладацьким складом сучасних методик навчання майбутніх фахівців освітньої галузі іноземним мовам. – Обмін інформацією щодо вивчення іноземних мов, зокрема німецької.
Польща	Академія імені Яна Длугоша (м. Ченстохова)	Підготовка соціальних працівників в Україні і Польщі. Порівняльна педагогіка	Договір про співпрацю 2016-2021 рр. Запрошення до участі у редакційній колегії	<ul style="list-style-type: none"> – Обмін науковою інформацією і науковими досягненнями; – Організація спільних семінарів, конференцій, симпозіумів за участю представників іншої сторони. – Участь у редакційній колегії наукового журналу «Prace Naukowe Akademii im. Jana Dlugosza w Crestochowie. Pedagogika» д.пед.н., проф. Сбруєвої А.А.
	Академія музична імені Кароля Шимановського (м. Катовіце)	Упровадження системи музично-ритмічного виховання Жак-Далькроза в хореографічно-педагогічну освіту України	Угода на стадії перепідписання	<ul style="list-style-type: none"> – Обмін науковою інформацією і науковими досягненнями. – Організація спільних семінарів, конференцій, симпозіумів за участю представників іншої сторони. – Обмін працівниками, досвідом і результатами навчальної діяльності і виховної роботи. – Обмін художніми колективами і працівниками навчальних закладів. – Членство в редакційній колегії «Актуальних питань мистецької освіти».
	Музична академія імені Яна Падеревського (м. Познань)	Упровадження системи музично-ритмічного виховання Жан-Далькроза в хореографічно-педагогічну освіту України.	Угода від: 22.11.2013 р. Дійсна до 22.11.2018 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Розробка плану впровадження системи музично-ритмічного виховання Жан-Далькроза в хореографічно-педагогічну освіту України.

	Політехнічний Жешувський університет ім. Ігнатія Лукасевича	Співпраця у галузі гуманітарних та соціальних наук	Угода на стадії підписання	– Співпраця у рамках проекту к.економ.н., доц. Омеляненко В.А, який проходив стажування на базі цього закладу.
	Технологічно-гуманістичний університет імені Казимира Пуласького (м. Радом)	Тенденції розвитку викладання фізичної культури і спорту в університетах Польщі.	Угода від 22.03.2013 р. Дійсна до: 22.03.2018 р.	– Популяризація дослідницьких досягнень польських та українських музикантів, педагогів.
	Університет Бельско-Бяла	Співпраця у галузі гуманітарних та соціальних наук	Угода на стадії підписання	– Співпраця у рамках проекту к.економ.н., доц. Омеляненко В.А щодо видання монографічного дослідження.
	Університет Марії Кюрі-Склодовської (м. Люблін)	Підготовка вчителів музики у постсоціалістичних країнах Східної Європи: компаративний аналіз. Методика викладання шовкографії.	Угода від 05.06.2012 р.	– Обмін науковою інформацією і науковими досягненнями; – Організація спільних семінарів, конференцій, симпозіумів; – Обмін працівниками, досвідом і результатами навчальної діяльності і виховної роботи; – Обмін художніми колективами і працівниками навчальних закладів.
	Університет імені Яна Кохановського в Кельцях	Інноваційні технології в підготовці вчителів музики. Модернізація підготовки вчителів музики в контексті інтеграційних процесів.	Угода від 21.02.2012 р.	– Обмін науковою інформацією і науковими досягненнями; – Організація спільних семінарів, конференцій, симпозіумів; – Обмін працівниками, досвідом і результатами навчальної діяльності і виховної роботи; – Обмін художніми колективами.
Румунія	Університет Олександра Іоан Куза (м. Ясси)	Порівняльна педагогіка	Запрошення до участі у редакційній колегії	– Участь у редакційній колегії наукового журналу «Erasmus Dialogue» д.пед.н., проф. Сбруевої А.А.

Сербія	Університет міста Ніш	Удосконалення підготовки фахівців у сфері музичної та хореографічної освіти	Угода про співпрацю	– Обмін науковою інформацією і науковими досягненнями
Словаччина	Академічне співтовариство Михайла Балудянського (м. Кошиці)	Спеціальна освіта.	Угода знаходиться на стадії затвердження .	– Популяризація наукових досягнень вітчизняних дослідників.
	Університет імені Я. Коменського (м. Братислава)	Спеціальна освіта.	Угода в процесі обговорення	– Популяризація наукових досягнень вітчизняних дослідників; – Співорганізація та участь представників університету у IV Міжнародній науково-практичній конференції «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі» (09.10.2018 р.)
Словенія	Науково-інноваційний центр компанії Sustainable Development Ltd (м. Любляни)	Співпраця у галузі гуманітарних та соціальних наук	Запрошення на стажування	– Співпраця у рамках проекту к.економ.н., доц. Омеляненка В.А, який проходив стажування у рамках його діяльності.
США	Державний університет Кенесо	Удосконалення навчально-методичної та науково-дослідної роботи в області методики навчання дисциплін фізико-математичного циклу	Договір від 01.03.2013 р. Дійсна до 31.12.2018 р.	– Проведено спільне експериментальне дослідження щодо визначення специфіки навчання дисциплін математичного циклу у школах та закладах вищої освіти України та США; – Обмін науковими публікаціями
	Корпус Миру США в Україні	Збільшення книжкового фонду. Обмін досвідом, розширення професійних та особистісних зв'язків. Покращення мовно-лінгвістичних навичок	Угода між Корпусом Миру Сполучених Штатів Америки в Україні та українським навчальним закладом про	– Поновлення книжкового фонду завдяки грантам; – Презентації та консультації з оформлення документів щодо участі у міжнародних програмах обмінів студентів вищих навчальних закладів; – Семінар «Ділова англійська мова» для керівників структурних підрозділів Сумської обласної державної адміністрації (січень-березень 2018 р.);

		фахівців різних напрямів з ділової англійської мови. Сприяння розвитку творчого мислення, заохочення дітей та молоді до вивчення англійської мови.	співпрацю в рамках Проекту навчання англійської мови	<ul style="list-style-type: none"> – Обласний конкурс на кращу творчу письмову роботу англійською мовою (WRITE ON Competition) серед учнів 8 – 11 класів загальноосвітніх шкіл і студентів вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації (22 квітня 2018 р.); – Майстер-класи «Розробка та створення навчальних ресурсів за допомогою сучасних технологій» Лоренс Кан, волонтера Корпусу миру США в Україні (29 жовтня, 24 листопада 2018 р.); – Регіональні науково-методичні семінари для вчителів закладів освіти міста Суми за участі Аташе з питань викладання англійської мови Посольства США в Україні Джона Сільвера «Новітні технології організації навчального процесу на уроках англійської мови» (20 березня 2018 р.), «Планування уроку: особливості та новітні підходи» (26 вересня 2018 р.).
	Муніципальний коледж Північної Вірджинії	Розробка інноваційних програм навчання математики та роботи з обдарованою молоддю.	Угода від 01.03.2013 р. Дійсна до: 01.03.2018 р.	<ul style="list-style-type: none"> – Співпраця в рамках виконання міжнародного проекту «Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання математики» (науковий керівник – д.пед.н., проф. Чашечникова О.С.).
Франція	Університет Монпельє III (Університет імені Поля Валері)	Співпраця у галузі гуманітарних та соціальних наук	Угода у процесі підписання	<ul style="list-style-type: none"> – Співпраця у рамках проекту к.економ.н., доц. Омеляненка В.А, який виграв грант для участі у ІХ Теоретико-методологічному семінарі «Архетипіка і публічне управління: європейський простір» на базі цього університету та отримав премію.
	Французький центр мовного та культурного співробітництва «Альянс Франсез»	Використання сучасних методик для підвищення рівнів мовленнєвої компетенції.	Угода від 17.01.2002 р. з автоматичним продовженням терміну дії	<ul style="list-style-type: none"> – Обмін науково-організаційною інформацією; – Спільне проведення науково-практичних заходів; – Виконання спільних робіт, програм і проектів, спрямованих на вдосконалення гуманітарної освіти.
Чехія	Східноєвропейський центр фундаментальних досліджень	Співпраця у галузі гуманітарних та соціальних наук	Угода у процесі підписання	<ul style="list-style-type: none"> – Співпраця у рамках проекту к.економ.н., доц. Омеляненка В.А, який проходив стажування на базі цього університету.

VIII. Відомості щодо поліпшення рівня інформаційного забезпечення наукової діяльності, доступу до електронних колекцій наукової періодики та баз даних провідних наукових видавництв світу, про патентно-ліцензійну діяльність

Науково-інформаційна діяльність бібліотеки СумДПУ

Діяльність Наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка була спрямована на забезпечення наукового, навчального і виховного процесів університету, впровадження нового спектра послуг, підтримку фахової комунікації та інтеграцію результатів досліджень наукової спільноти університету до світового наукового простору.

Складовими наукової діяльності бібліотеки традиційно були науково-бібліографічна, інформаційна, науково-методична та видавнича роботи.

Головним інформаційним ресурсом бібліотеки є фонд документів, який нараховує 902 533 примірників: наукові видання становлять 35 % від загального фонду, навчальні видання – 52%, літературно-художні – 6 %.

Фонд періодичних видань становить 66 191 документ; фонд неопублікованих документів – 7 884 документи; кількість електронних документів – 3 515, з них 2 687 мережних локальних документів; фонд рідкісних та цінних видань – 4 796 документів.

За 2018 рік до фонду бібліотеки надійшло 3,5 тисячі примірників друкованих та електронних видань, передплачено 135 назв періодичних видань.

Доступ до всіх електронних ресурсів бібліотеки забезпечує web-сайт, який відіграє важливу роль у поширенні інформаційного контенту, надає доступ до ресурсів і послуг, є доступною платформою для їх представлення. Web-сайт – візитна картка, яка створює імідж бібліотеки та виступає головним інструментом інформування користувачів. У 2018 році запроваджена оновлена версія web-сайту, з новими технічними та візуальними рішеннями, зміненим інтерфейсом та великою кількістю швидких посилань для легкого багатоаспектного пошуку. Протягом 2018 року зареєстровано 143 718 звернень до веб-сайту бібліотеки.

Основною БД, створеною на допомогу науковій роботі та навчальному процесу, є електронний каталог (ЕК). Продовжувалась активна робота з його наповнення та редагування. Впровадження в 2018 році окремого програмного модуля Web значно розширило сервіси ЕК – можливість сортування відібраного матеріалу за вказаними критеріями, складання переліку відібраної літератури, друк літератури у вигляді списків з повним бібліографічним описом, функція попереднього електронного замовлення літератури та віддалений перегляд персонального читацького формуляра. Обсяг електронного каталогу бібліотеки налічує майже 199 тисяч документів. За рік ЕК поповнено 13 045 записами. Кількість звернень до електронного каталогу за 2018 рік – 52 055.

У 2018 році бібліотека проводила активну роботу з наповнення Інституційного репозитарію. Значна увага приділялась якісному формуванню метаданих кожного документу. Репозитарій – один із ефективних інструментів розповсюдження результатів досліджень науковців університету у відкритому доступі. Він отримав Міжнародний стандартний серійний номер ISSN 2522–1531, що дає міжнародне визначення університетського архіву як інформаційному ресурсу та статус офіційного електронного видання. Репозитарій представлено у міжнародних реєстрах ROAR, Open DOAR, Google Академія, Open DOAR Serch. Загальний обсяг репозитарію – 6 000, в т. ч. занесених бібліотекою – 4 670 документів. Кількість звернень за минулий рік – 204 819.

До послуг користувачів – 11 власних електронних баз даних: БД праць науковців університету «Електронна бібліотека»; БД фахових видань «Наукові видання університету»; «Повнотекстова база даних періодичних краєзнавчих матеріалів»; БД бібліографічних покажчиків; БД дисертацій, захищених в університеті та ін. На кінець 2018 року фонд повнотекстових БД бібліотеки складає 1 446 електронних документів.

У 2018 році університет отримав доступ до світових наукометричних платформ Web of Science та Scopus. Бібліотека виступила координатором даного процесу.

У 2018 році для покращення забезпечення навчального процесу університету здійснена передплата повнотекстової бази навчальної літератури CUL Online видавництва «Центр учбової

літератури». База надає доступ до 1 240 україномовних підручників та навчальних посібників з усіх галузей знань.

У 2018 році за сприяння Асоціації «Інформатіо-Консорціум» у співпраці з Міжнародною фундацією eIFL.net, бібліотека організувала безоплатні тестові доступи до світових комерційних електронних ресурсів, у т. ч. до повнотекстових електронних наукових журналів компанії EBSCO та повнотекстового архіву видавництва «Institute of Physics Publishing».

Одним із пріоритетних напрямів науково-бібліографічної роботи бібліотеки у звітному році було інформаційно-документальне забезпечення потреб науки та навчального процесу університету, інформування про інновації в освітньому процесі, інформаційна підтримка колективних наукових тем кафедр.

Застосовуючи різноманітні форми та методи інформаційного супроводу, було здійснено:

- інформаційне забезпечення користувачів в системі ВРІ (50 абонентів за 50 темами), в системі ДОК (8 абонентів за 11 темами);
- масове інформування (проведено Днів інформації – 8, Днів фахівця – 1, відкритих переглядів профільної літератури – 16);
- групове інформування (проведено Днів кафедр – 10);
- інформаційне забезпечення колективних наукових тем кафедр (інформувались 35 кафедр за 64 науковими темами в кількості 2 455 джерел інформації);
- укладання щоквартальних тематичних інформаційних списків з актуальних питань освіти, правознавства та краєзнавства (20 тематичних списків за темами: «Здійснюємо реформи – змінюємо Україну»; «Компетентність та компетенція як орієнтація педагога на професіоналізм»; «Нова українська школа»; «Навчально-виховний процес у вищій школі»; «Сумщина на сторінках періодичної преси»);
- створення Бюлетеню нових надходжень (6 бюлетенів в електронному та паперовому варіантах);
- електронна розсилка інформаційної продукції бібліотеки до структурних підрозділів університету.

Довідково-бібліографічне обслуговування потреб наукового та навчального процесів університету було головною складовою науково-бібліографічної роботи бібліотеки. Протягом 2018 року бібліотекою було виконано:

- бібліографічних довідок – 15 024, з них в автоматизованому режимі – 12 955;
- віртуальних бібліографічних довідок – 100;
- визначення шифру УДК – 350 документів.

Бібліотека приймала участь у підготовці науково-практичних конференцій, семінарів та читань, що проводились в університеті, здійснювала їх інформаційний супровід шляхом організації книжкових експозицій, виставок праць педагогічних працівників університету. Всього взято участь у 20 заходах.

Сприяючи підвищенню публікаційної активності науковців університету у міжнародному науковому просторі, за ініціатиби бібліотеки для наукової спільноти університету було проведено вебінари, присвячені можливостям та методиці використання наукометричних платформ Web of Science та Scopus: «Можливості платформи Web of Science для пошуку, аналізу та публікації наукових досліджень (педагогічні науки)», «Корегування профілів автора та установи у Scopus», «Готуємося до звітності по Scopus».

На допомогу науковій спільноті університету на сайті бібліотеки були розміщені інформаційні блоки «Наукометрія» та «Науковцеві» з рубриками: наукометричні бази даних, наукометричні показники, профіль дослідника, український індекс цитування, бібліоетрія, організація наукового дослідження. В рубриці «Профіль дослідника» розміщена «Інструкція з реєстрації в ORCID», за допомогою якої науковець може налаштувати свій особистий унікальний ідентифікатор дослідника (ORCID).

Для кафедр університету були проведені семінари-тренінги з базових питань наукометрії. Співробітники бібліотеки надавали консультації та практичну допомогу при

реєстрації в наукометричних БД, створенні профілю вченого, інформували про систему наукометричних показників.

Фахівці бібліотеки продовжували активну роботу в напрямку бібліометричного моніторингу: відслідковували бібліометричні профілі науковців університету у ORCID, Google Scholar, Scopus та Web of Science, проводили кількісний аналіз публікацій вчених, готували інформацію щодо наукометричних показників по університету, факультетах, кафедрах.

Продовжувалась паспортизація рідкісного фонду бібліотеки, відбір рідкісних документів. Загальний обсяг рідкісних документів і колекцій склав 4 796 видань. Вивчалась історія бібліотеки, окремі книжкові колекції видатних діячів науки та культури, рідкісна книга кінця XVIII-початку XX ст. у фондах Наукової бібліотеки. Результати дослідження знайшли відображення в публікації «Фонд рідкісних та цінних видань Наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка», яка розміщена на сайті бібліотеки.

В своїй науковій діяльності бібліотека активно застосовувала методи соціологічних та моніторингових досліджень. Тема минулорічного дослідження – «Академічна доброчесність в університеті: погляд користувача». Задля охоплення більшого кола респондентів, основним методом проведення дослідження було обрано анкетування на web-сайті бібліотеки. В анкетуванні прийняли участь 1 502 респонденти. З них – 1 250 (83%) студентів, 69 (4,65) – викладачів, 48 (3,2%) – аспірантів, 135 (9,2%) – співробітників. За результатами підготовлено аналітичний звіт.

Основним напрямком науково-видавничої діяльності бібліотеки є бібліографування наукової діяльності вчених університету та створення бібліографічних показників з актуальних питань сучасності. За минулий рік укладені 2 бібліографічні показники: «Бібліографічний показник наукових праць викладачів Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (2016–2017 рр.) та біобібліографічний показник «Семенов Олена Миколаївна». Видання створені в електронному та паперовому варіантах.

Традиційним напрямком наукової роботи бібліотеки є поширення бібліотечно-бібліографічних знань та сприяння формуванню інформаційної компетентності науковців та студентів університету. Під час проведення інформаційних заходів надавались консультації з методики пошуку необхідної інформації, методики занесення документів до репозитарію, складання та оформлення списків літератури до наукових робіт, визначення індексів УДК тощо.

Провідні фахівці бібліотеки брали активну участь у науково-практичних конференціях та семінарах бібліотечно-спрямування. Всього за рік взято участь у 3-ох конференціях та підготовлено 5 доповідей.

Діяльність редакційно-видавничого відділу

Діяльність редакційно-видавничого відділу в звітний період спрямовано на поліпшення рівня інформаційного забезпечення наукової діяльності професорсько-викладацького складу та студентів СумДПУ, зокрема, публікацію результатів їх наукових досліджень.

У 2018 р. тривала публікація періодичних наукових видань:

фахових

– «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології» (внесено до переліку фахових видань ДАК України з педагогіки, індексується міжнародною наукометричною базою даних INDEX Copernicus; зареєстровано в низці міжнародних наукометричних баз даних; отримано сертифікат ISSN 2312-5993; проіндексовано в «Бібліометрика української науки», h=10). Головний редактор: д.пед.н., проф. Сбруєва А.А.

– «Філософія науки: традиції та інновації» (внесено до переліку фахових видань ДАК України з філософії). Відповідальний редактор: д.філос.н., проф. Цикін В.О.

– «Актуальні питання мистецької освіти та виховання» (внесено до переліку фахових видань ДАК України з педагогіки). Голова редакційної колегії: д.пед.н., проф. Ніколаї Г.Ю.

– «Актуальні питання природничо-математичної освіти» (внесено до переліку фахових видань ДАК України з педагогіки). Відповідальний редактор: д.пед.н., проф. Чашечникова О. С.

– «Фізико-математична освіта» (внесено до переліку фахових видань ДАК України з педагогіки, індексується міжнародною наукометричною базою даних INDEX Copernicus; зареєстровано в низці міжнародних наукометричних баз даних; отримано сертифікат ISSN 2413-158X; проіндексовано в «Бібліометрика української науки», h=8). Головний редактор: д.пед.н., доц. Семеніхіна О.В.

наукових

- «Природничі науки». Відповідальний редактор: к.б.н., доц. Вакал А.П.
- «Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка (проіндексовано в «Бібліометрика української науки», h=4). Географічні науки». Головний редактор: д.географ.н., проф. Нешатаєв Б.М.
- «Теорія та методика навчання суспільних дисциплін». Головний редактор: д.пед.н., проф. Михайличенко О.В.

для студентів та молодих учених

- «Наукові пошуки». Головний редактор: д.пед.н., проф. Сбруєва А.А.
- «Магістр». Головний редактор: к.пед.н., проф. Козлова О. Г.

Діяльність Центру інформаційно-телекомунікаційних технологій

1. *Матеріально-технічна база.* Станом на 01.01.2018 р. комп'ютерний парк СумДПУ налічує близько 350 персональних комп'ютерів, 150 принтерів, 50 сканерів та 80 копіювальних апаратів, які забезпечують як навчальний процес, так і дослідження науковців, в тому числі, студентів, магістрантів і аспірантів університету. Працюють 4 сервери: сервер «Інтернет», сервер «ІС-Бухгалтерія», сервер «Деканат», та сервер «УДФ-Бібліотека». В 2018 році було придбано новий потужний сервер, на якому встановлено програмне забезпечення, що забезпечує автоматизацію бухгалтерського обліку університету по всіх напрямках.

2. *Централізована закупівля комп'ютерної техніки.* У 2018 р. університетом здійснено закупівлю комп'ютерної техніки та периферійного обладнання, яка розподілена між структурними підрозділами, зокрема близько 20 застарілих комп'ютерів було замінено новими. Продовжено роботу щодо оснащення мультимедійним обладнанням аудиторій університету на всіх факультетах та навчально-наукових інститутах.

3. *Локальна комп'ютерна мережа* об'єднує майже всі комп'ютери в усіх структурних підрозділах університетах за допомогою високошвидкісних оптоволоконних ліній зв'язку. Наявність в університеті локальної обчислювальної мережі створює для користувачів принципово нові можливості завдяки об'єднанню прикладних систем персональних комп'ютерів та іншого обладнання мережі. Впровадження локальної обчислювальної мережі дозволяє персонально використовувати обчислювальні ресурси всієї мережі, а не тільки окремого комп'ютера, створювати різноманітні масиви управлінської, комерційної та іншої інформації загального призначення, автоматизувати документообіг в цілому. Завдяки існуванню локальної мережі ми маємо можливість колективного використання різних спеціалізованих засобів та інструментів для вирішення певного кола професійних задач: наприклад, засобів машинної графіки, підготовки звітів, відомостей, доповідей, публікацій та інших документів. Крім організації внутрішніх служб, локальна обчислювальна мережа дозволяє розгорнути зовнішні по відношенню до організації такі служби, як телекний зв'язок, поштова кореспонденція, електронні дошки оголошень, електронні газети, тощо, а також підтримує вихід в глобальні: регіональні мережі та користування її послугами.

В поточному році був закуплений і встановлений в центрі локальної мережі потужний мережевий комутатор зі швидкістю портів до 1Гбіт/с, що дало змогу розвантажити основні її напрямки і збільшити швидкість роботи локальних сервісів. Поступово планується заміна і інших комутаторів локальної мережі на більш потужні.

4. *Інтернет.* Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка має Інтернет-мережу (ІА) – концепцію мережі зв'язку, яка з'єднує дані в хмарному середовищі Over IP.

Університет під'єднаний до глобальної комп'ютерної мережі Інтернет через Інтернет-сервіс провайдера «Павлабор» за допомогою оптоволоконних ліній передачі даних зі швидкість 100 Мбит/с в обох напрямках. Всі комп'ютери, які входять до локальної мережі мають доступ до мережі Інтернет та електронної пошти.

В приміщеннях університету встановлювались Wi-Fi роутери за допомогою яких відкрито вільний доступ до мережі Інтернет для студентів і співробітників університету. В звітному періоді реалізовано розширення зовнішнього каналу доступу СумДПУ до глобальної мережі Інтернет до 100 Мбіт/с в обох напрямках без зміни вартості послуги.

В поточному році корпоративна електронна пошта університету була переведена з локального серверу на сервіси Google зі збереженням доменного ім'я *sspu.sumy.ua*, завдяки чому у поштових відправленнях, що надходять, значно зменшилась кількість небажаних повідомлень «Спаму», збільшилась надійність захисту корпоративних електронних скриньок, з'явилась можливість користуватися корпоративною поштою з будь-якого місця та будь-якого мобільного пристрою.

5. *Сайт*. На сервері університету розміщений і функціонує офіційний сайт СумДПУ ім. А. С. Макаренка *www.sspu.sumy.ua*, який створений на основі безкоштовної системи управління сайтами Joomla. Постійно ведеться робота по його оновленню, вдосконаленню і наданню нових функціональних можливостей.

На окремому сервері в тестовому режимі створений новий сайт університету, розгорнута система управління сайтами Joomla останньої версії, вибраний шаблон сайту, створені піддомени інститутів і факультетів університету. Ведеться робота по його вдосконаленню та наповненню інформацією.

6. В звітному році університет продовжено роботу щодо впровадження елементів *дистанційного навчання*. Для цього на сервері університету встановлено безкоштовне програмне забезпечення Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). Продовжено навчання викладачів та створення курсів навчальних дисциплін.

Доступ до наукових електронних колекцій наукової періодики, електронних баз даних та фондів

В 2018 році науковці СумДПУ імені А. С. Макаренка отримав доступ до Scopus та Web of Science.

У звітному періоді керівництво і науковці університету використовували наступні бази даних:

SCOPUS (видавнича корпорація Elsevier) — реферативна база даних і наукометрична платформа, що забезпечує облік публікацій науковців і установ, у яких вони працюють, та статистику їх цитованості. В 2018 році продовжено проект "*SSPU–Scopus*" по створенню та адмініструванню окремого спеціального профілю університету в Scopus, де будуть представлені роботи науковців СумДПУ які увійшли до Scopus; на 1 січня 2019 року індекс Гірша СумДПУ в Scopus дорівнює 8, в базі представлені 84 роботи 53-х наших науковців-авторів, які цитуються 212 разів. В звітному періоді в Scopus було додано 15 нових робіт наших авторів.

Web of Science (видавнича корпорація Thomson Reuters) – станом на 1 січня 2019 року індекс Гірша СумДПУ в Web of Science дорівнює 7, в базі представлені 152 роботи наших науковців-авторів, які цитуються 231 разів (без самоцитовання 207 разів). Середня кількість цитувань на одну статтю дорівнює 1,52. В звітному періоді в базу Web of Science було додано 18 нових робіт наших авторів.

«*Бібліометрика української науки*», створена на платформах Google Scholar та проекту Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського он-лайн база, в якій СумДПУ широко представлено на рівні профілів університету (1), кафедр (27), університетської наукової періодики (3), та персональних профілів науковців;

Index Copernicus – міжнародна наукометрична онлайн база, створена в 1999 році в Польщі. Містить внесену користувачем інформацію, в тому числі профіль вченого (науковця), а

також перелік наукових установ, друковані видання (журнали) та інші проекти. Науковий журнал СумДПУ «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології» проіндексовано в 2018 році за 2017 рік в Index Copernicus;

Протягом звітнього періоду систематизовано онлайн доступ до:

– інституційних репозитаріїв українських університетів
<http://library.sspu.sumy.ua/institutsiyni-repozitariyi/>;

– великої кількості електронних бібліотек <http://library.sspu.sumy.ua/elektronni-biblioteki/>;

– інших наукових ресурсів України <http://library.sspu.sumy.ua/naukovi-resursi-ukrayini/>;

– світових наукових ресурсів <http://library.sspu.sumy.ua/svitovi-naukovi-resursi/>;

– бібліотек України в інтернет <http://library.sspu.sumy.ua/biblioteki/>;

– великої кількості світових і вітчизняних пошукових систем
<http://library.sspu.sumy.ua/poshukovi-sistemi/>.

Науковцями СумДПУ використовувались:

– *DOAJ (Directory of Open Access Journals)* (Швеція) — каталог наукових журналів відкритого доступу;

– *EBSCOhost* - служба, що надає доступ до баз даних англomовних періодичних видань. Частина статей в базах представлена у вигляді повних текстів, частина - тільки у вигляді анотацій. У EBSCO включені як найсвіжіші номери журналів, так і архів - для деяких видань аж до 1950-х років. EBSCOhost підключає користувача до кількох баз даних різної тематики. Найбільш корисними є бази даних AcademicSearchPremier, BusinessSourcePremier і MasterFILEPremier - ті, в яких представлені журнали з економіки, менеджменту, соціології, політології, права та інші. Завдяки укладенню некомерційної угоди з громадською неприбутковою організацією Асоціацією «Інформаціo-Консорціум» здійснено *безплатний тестовий он-лайн доступ до світових електронних ресурсів – повнотекстових та реферативних БД компанії EastView та EBSCO Publishing*;

– AcademicSearchPremier – база даних наукових журналів універсальної тематики. Більш 3600 найменувань, включаючи повні тексти з більш ніж 2700 журналів, відрецензованих науковою громадськістю. Хронологічний обхват з 1975 року по теперішній час. База даних щодня оновлюється;

– *JournalCitationReports®* – система об'єктивного оцінювання і порівняння провідних світових науково-дослідних журналів шляхом складання статистики їх цитування та кількості публікацій практично за всіма галузями природничих, соціальних та прикладних наук;

– *Імпакт-фактор українських журналів у системах* (<http://www.elibukr.org/uk/resursi/impakt-faktor-ukrayinskih-zhurnaliv.html>): Thomson Reuters ISI Web of Knowledge Journal Citation Report; Journal Citation Reports (JCR) SCImago Journal & Country Rank; Eigenfactor score;

– *Springer Open* – відкриті публікації дослідників: Publications in Open Access UNESCO, Elibrary Worldbank, OECD library papers, Ulrich's Periodicals Directory, The European Library, Електронний архів видань Софійського університету, Natural International Weekly Journal of Science, Bibliotheca Slavica, AOSIS Open Journals, The Directory of Open Access Journals, Поетика: бібліотека української поезії, Світова цифрова бібліотека, Сілезька електронна бібліотека та електронних колекцій наукової періодики Springer Journal Collection, до спеціалізованих баз даних Academic Search Premier, ERIC, Directory of Open Access Scholarly Journals in Education, Education abstracts, Current contents, Directory of Open Access Scholarly Journals in Education;

Крім того використовувалися:

– архіви періодичних наукових видань з проблем управління освітою «Higher Education Research and Development», «International Journal of Educational Management», «Journal of Higher Education Management», «Journal of Higher Education Policy and Management», «Higher Education Management and Policy», «Higher Education Dynamics», «Higher Education Quarterly», «Management in Education»;

– спеціалізовані журнали: «Journal of Research Administration» Міжнародного співтовариства адміністраторів наукових дослідників (Society of Research Administrators – SRA) та «Research Management Review» Національної ради адміністраторів університетських наукових досліджень США (National Council of University Research Administrators – NCURA).

Патентно-ліцензійна діяльність науковців СумДПУ

У 2018 р. політику адміністрації СумДПУ в науково-дослідницькій галузі було спрямовано на підтримку створення об'єктів інтелектуальної власності, набутті прав на них, використанні та захисті цих прав, удосконаленні системи патентно-інформаційного забезпечення.

Протягом звітнього періоду науковці університету стали співавторами патенту на корисну модель, отриманого від державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності (УКРПАТЕНТ)»:

1. № 129196 від 25.10.2018 року «Спосіб отримання місцевого гемостатичного матеріалу для зупинки кровотечі з паренхіматозних органів» (співавтор: к.хім.н., доц. Скляр А.М., спільно з фахівцями Інституту прикладної фізики НАН України та СумДУ).

Науковці університету подали заявки та стали власниками свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір, отриманих від Мінекономрозвитку України:

1. №76462 від 01.02.2018 Наукова стаття «Professional development of JT teachers in the USA, Canada and the UK»(к.пед.н., доц. Бойченко М. А.);

2. №76742 від 8.02.2018 Монографія «Організаційно-педагогічні засади діяльності інноваційних шкільних мереж Великої Британії» (к.пед.н., доц. Чистякова І. А.);

3. №76958 від 20.02.2018 Монографія «Філософські засади транс гуманізму» (к.філос.н., доц. Денежніков С. С.);

4. №69417 від 26.12.2016 Розділ монографії «Тенденції розвитку політики Європейського Союзу у сфері забезпечення якості вищої освіти» (д.пед.н, проф. Сбруєва А. А.);

5. № 79199 від 21.05.2018 Наукова стаття «Становлення загально-теоретичних основ педагогічної типології в науковій українській думці першої третини ХХ століття» (к.пед.н., доц. Осьмук Н. Г.);

6. №76365 від 20.01.2018 Монографія «Інтернаціоналізація освітнього простору старшої школи Великої Британії» (к.пед.н., доц. Чернякова Ж. Ю.);

7. №81231 від 05.09.2018 Наукова стаття «Концептуалізація стратегічної інноваційної безпеки країни» (кеконом.н., доц. Омеляненко В. А.);

8. №81232 від 05.09.2018 Наукова стаття «Науково-методичний підхід до аналітичного забезпечення проектів розвитку технологічних систем» (к.економ.н., доц. Омеляненко В. А.);

9. №80030 від 06.07.2018 Наукова стаття «Analysis of conceptual aspects of institutional and technological design» (к.економ.н., доц. Омеляненко В. А.);

10. №76408 від 30.01.2018 Навчальний посібник «Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання математики» (к.ф.-м.н. Друшляк М. Г., д.пед.н., проф. Семеніхіна О. В.);

11. №76410 від 30.01.2018 Навчальний посібник «Комп'ютерна математика СКМ MAPLE» (к.ф.-м.н. Друшляк М. Г., д.пед.н., проф. Семеніхіна О. В., к.ф.-м.н., доц. Шамоля В. Г.);

12. №76404 від 30.01.2018 Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук «Теорія і практика формування професійної готовності майбутніх учителів математики до використання засобів комп'ютерної візуалізації математичних знань» (д.пед.н., проф. Семеніхіна О. В.);

13. №76403 від 30.01.2018 Монографія «Професійна готовність майбутнього вчителя математики до використання програм динамічної математики: теоретико-методичні аспекти» (д.пед.н., проф. Семеніхіна О. В.);

14. №76406 від 30.01.2018 Навчальний посібник «Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання математики» (к.ф.-м.н. Друшляк М. Г., д.пед.н., проф. Семеніхіна О. В.);

15. №76409 від 30.01.2018 Навчальний посібник «Комп'ютерна математика СКМ MAPLE» (к.ф.-м.н. Друшляк М. Г., д.пед.н., проф. Семеніхіна О. В., к.ф.-м.н., доц. Шамоля В. Г.);

16. №76406 від 30.01.2018 «Історія України» підручник для 9 класу спеціальних закладів загальної середньої освіти (F70) (Косенко Ю. М.);

17. №79266 від 22.05.2018 Навчальний посібник «Легкоатлетичні вправи» (д.пед.н., доц. Дерка Т. Г. у співавторстві);

18. №79213 від 21.05.2018 Навчально-методичний посібник «Педагогічна практика в загальноосвітньому закладі» (д.пед.н., доц. Дерка Т. Г. у співавторстві).

IX. Інформація про науково-дослідні роботи, що виконуються на кафедрах у межах робочого часу викладачів

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Тема: «Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа»». Державний реєстраційний номер 0118U100337. Керівник роботи: д.пед.н., проф. Сбруєва А. А.; кафедра педагогіки.

Науковий результат та його значимість.

Вперше розроблено:

– концептуальні засади модульно-компетентнісного підходу до професійно-педагогічній підготовки майбутнього вчителя, який шляхом синергетичного поєднання компетентнісної та модульної складових уможливує визначення професійно-зумовлених цілей, відбір та структурування практико-орієнтованого змісту навчального матеріалу, організаційного та технологічного забезпечення підготовки вчителя на основі компетентностей, що гарантують високий рівень та результативність його майбутньої педагогічної діяльності. Засобом досягнення результату виступає модульна побудова структури та змісту педагогічної освіти, що забезпечується створенням модульних програм, що базуються на компетенціях;

– методологічне обґрунтування феномену адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі, що являє собою комплексне дослідження системи поглядів на проблему адаптації зарубіжних та вітчизняних учених та виокремлення важливих положень для сучасного соціально-педагогічного трактування цієї проблеми;

– теоретичні засади та методичку пропедевтичної педагогічної практики як технології ранньої професійної ідентифікації майбутніх учителів. Визначено умови підготовки студентів до здійснення завдань практики: досліджено можливості підвищення ефективності практики та включення майбутнього вчителя у професійне середовище за умови організації і здійснення її як спільного проекту школи і університету; проаналізовано підготовку студентів до здійснення завдань навчальної педагогічної практики як комплексу заходів з формування психологічної, методичної та корпоративної готовності студента-практиканта; розглянуто збірник студентських методичних робіт як форму звіту з педагогічної практики та студентсько-вчительський;

– структурно-функціональну модель формування управлінської культури студентів-бакалаврів педагогічного вищого навчального закладу у контексті організації самостійної роботи з педагогічних дисциплін (структурні компоненти моделі представлено: цільовим, організаційно-змістовим, процесуально-діяльнісним, критеріально-результативним блоками); з'ясовано організаційно-педагогічні умови формування управлінської культури майбутніх педагогів;

– теоретичну модель професійної підготовки ОТ (обдарованих і талановитих) учителів у закладі вищої освіти у США, Канаді та Великій Британії, що включає цільовий, концептуальний, змістовий, процесуальний та оцінно-результативний компоненти;

– структуру риторичних якостей, що складають основу риторичної культури сучасного викладача, а саме: захопленість науково-викладацькою діяльністю, значний інтерес до досліджуваних наукових питань; глибокі і системні знання з профільної дисципліни і широка загальна ерудиція; культура і техніка мовлення: володіння голосом, інтонаційний багатство, виразність, логічність, образність, оригінальність викладу матеріалу; використання риторичних засобів залучення і утримання уваги аудиторії; артистизм як здатність до перевтілення, а так же яскравою, емоційною, естетичною презентації лекційного матеріалу;

• концептуальні засади європознавчого контенту, методологічних та організаційних засад виконання докторських програм у галузі теорії освіти шляхом упровадження європейських стандартів докторських досліджень в Україні та формування інклюзивного дослідницького середовища.

Практична цінність. Результати дослідження можуть бути використані у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя у педагогічних ЗВО України та зарубіжжя. Дослідження є конкурентоздатним на національному та європейському ринку науково-педагогічної продукції.

Тема: **«Методологія та управління корекційно-реабілітаційною діяльністю».** Державний реєстраційний номер 0116U000895. Керівник роботи: д.пед.н., проф. Дегтяренко Т. М.; кафедра спеціальної та інклюзивної освіти.

Науковий результат та його значимість.

Конкретизовано напрями індивідуальних наукових досліджень співробітників:

- корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегія управління (Дегтяренко Т.М.);
- теоретико-методичні засади корекційного спрямування музичної діяльності дошкільників зі зниженим зором (Бондаренко Ю.А.): обґрунтовано теоретико-методичні засади корекційного спрямування музичної діяльності дошкільників зі зниженим зором; розроблено методiku вивчення рівнів і особливостей музично-особистісного розвитку дітей 4-го, 5-го й 6-го років життя; подано характеристику чотирьох рівнів музично-особистісного розвитку, визначено об'єкти корекції в досліджуваних компонентах музично-особистісного розвитку: потребово-мотиваційному, емоційно-ціннісному, когнітивному, креативному та психомоторному; розроблено систему забезпечення корекційного спрямування музичного виховання дошкільників зі зниженим зором, зміст концептуального, організаційно-діагностичного, змістово-процесуального та результативно-оцінювального її блоків; обґрунтовано необхідність запровадження спеціальних корекційних занять із музичного виховання дошкільників з порушеннями зору;

- теорія і практика формування мовленнєвої діяльності розумово відсталих учнів молодшого шкільного віку (Боряк О.В.): проведено системний теоретико-методологічний, історичний та емпіричний аналіз проблеми особливостей мовленнєвої діяльності РВУ молодшого шкільного віку в клініко-психолого-педагогічному напрямках; здійснено лінгвопедагогічний синдромологічний аналіз порушень мовленнєвого розвитку зазначеної нозології дітей; визначено стан та специфіку структурних компонентів функціональної системи мови та мовлення у РВД МШВ; розроблено багатопрофільну модель психолого-педагогічного вивчення та діагностування діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку, враховуючи вік, ступінь розумової відсталості, супутні психо-нервово-соматичні порушення розвитку, терміни логопедичної корекції;

- розвиток рухової сфери дітей з обмеженими можливостями засобами адаптивної фізичної культури (Колишкін О.В.);

- розвиток теорії та практики навчання історії розумово відсталих учнів (Косенко Ю.М.): розроблено підручник «Історія України. 9 клас» для учнів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (F 70). Підручник має Гриф МОН України й дозволений для використання у навчанні історії учнів з порушеннями інтелектуального розвитку на всій території України. Значимість розробки полягає в тому, що обсяг навчальних текстів враховує рівень пізнавальних можливостей школярів зазначеної категорії. Підручник містить велику кількість ілюстрацій, що полегшує сприйняття учнями навчального матеріалу й сприяє якісному формуванню в них історичних понять, історико-просторових та історико-часових уявлень. Для конкретизації історичних подій у підручнику використано рубрику «З історичних джерел», а для підвищення мотивації вивчення минулого розроблено рубрику «Цікаво знати»;

- психологічний супровід дітей старшого дошкільного віку з помірною розумовою відсталістю (Чобанян А.В.);

- формування інклюзивної компетентності педагога загальноосвітнього навчального закладу (Прядко Л.О.): конкретизовано й уточнено організацію інклюзивного середовища для дітей з особливими освітніми потребами; підвищено інклюзивну компетентність педагогів загальноосвітніх навчальних закладів та студентів спеціальності «Спеціальна освіта»; заплановано видання методичного посібника для вчителів, які працюють в інклюзивних класах;

– психологічні особливості професійного вигорання педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих учнів (Кісліцина М.В.): вдосконалено I розділ дисертації «Теоретичні основи дослідження професійного вигорання педагогічних працівників»; закінчується роботу над другим розділом дисертаційного дослідження, виявлено структуру та особливості прояву професійного вигорання серед педагогічних працівників загальноосвітніх закладів для розумово відсталих учнів, проаналізовано особливості впливу індивідуальних та організаційних чинників на динаміку професійного вигорання у педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих учнів; здійснюється робота над третім розділом дисертаційного дослідження (статистична обробка результатів формувального експерименту щодо попередження та запобігання проявів професійного вигорання у педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих учнів);

– синергетичний підхід до корекційної педагогіки (Золотарьова Т.В.): доведено необхідність проведення ділових ігор на практичних заняттях зі спеціальних методик викладання навчальних дисциплін. У ході підготовки, проведення, аналізу й підбиття підсумків ділових ігор на практичних заняттях зі спеціальних методик викладання навчальних дисциплін якнайповніше реалізуються їх внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки з медичними, психологічними, педагогічними дисциплінами, доповнюючи, поглиблюючи, розширюючи, об'єднуючи в систему професійні знання, уміння й навички студентів, що надзвичайно важливо для цілісного сприймання майбутніми корекційними педагогами дітей із психофізичними порушеннями та надання їм кваліфікованої допомоги; доведено теоретико-практичну необхідність структурування освітньої мети з позицій постнеокласичної наукової парадигми. Обґрунтовано адаптаційний характер синергетичної освітньої мети, визначено й охарактеризовано її елементи; створено евристично-синергетичні методики стимулювання корекції й гіперкомпенсації порушень, які можуть застосовуватись в роботі з людьми з порушенням роботи аналізаторних систем, з людьми з легкою розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку, дитячим церебральним паралічем та іншими психофізичними порушеннями;

– спеціальні методики викладання читання в спеціальних (допоміжних) школах (Любич Н.В.);

– формування соціально-економічних знань розумово відсталих учнів на уроках географії (Скиба Т.Ю.).

Практична цінність. Наукові роботи викладачів кафедри (навчальні посібники, підручники, навчальні програми, корекційно-розвиткові програми, комплексні програми можуть використовуватися вчителями-дефектологами та вихователями спеціальних дошкільних навчально-виховних закладів, вчителями, вихователями, психологами спеціальних навчальних закладів для дітей з різними видами порушень (розумовою відсталістю, сліпі та зі зниженим зором, вадами мовлення та слуху тощо), навчально-методичні комплекси, програми вступних випробувань зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» для освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «магістр» та для аспірантури, тренінгові модулі) можуть використовуватися викладачами ВНЗ та науковими співробітниками Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, студентами вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Спеціальна освіта», батьками дітей з особливими освітніми потребами.

Тема: «Теоретичні та методичні засади фахової підготовки менеджерів освіти і педагогів вищої школи». Державний реєстраційний номер 0116U0005862. Керівник роботи: к.пед.н., проф. Козлова О. Г.; кафедра менеджменту освіти та педагогіки вищої школи.

Науковий результат та його значимість.

Виокремлено категоріальний апарат дослідження проблеми професійної підготовки магістрів в умовах університету. Розроблено діагностичний апарат; визначено джерельну базу дослідження професійної підготовки магістрів в умовах університету; вперше цілісно розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено модель формування громадянської

позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу в процесі професійної підготовки, що охоплює концептуально-цільовий (мета, методологічні підходи, принципи, чинники, компоненти), змістово-організаційний (зміст, етапи, форми, методи, методичне забезпечення), діагностично-оцінний (критерії, показники, діагностичний інструментарій, рівні, результат) блоки та обґрунтовано педагогічні умови її реалізації в процесі професійної підготовки (сприятливе середовище, спрямоване на посилення мотивації учасників процесу формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу; спрямованість змісту позанавчальних заходів на формування громадянської позиції майбутніх учителів у педагогічному коледжі; діагностика динаміки формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу) та експериментально перевірено їх вплив на рівень сформованості досліджуваного феномену; уточнено зміст понять «громадянська позиція учителя», «формування громадянської позиції майбутнього вчителя педагогічного коледжу в процесі професійної підготовки», «сформованість громадянської позиції майбутнього вчителя»; удосконалено методичне забезпечення формування громадянської позиції майбутніх учителів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу в процесі професійної підготовки.

Обґрунтовано сучасні тенденції управління процесом підготовки магістрів педагогічної освіти в США; визначено сутність інноваційної культури керівника навчального закладу в зарубіжних дослідженнях; досліджено маркетинг освітніх послуг: визначення основних положень при підготовці менеджерів освіти в умовах магістерської підготовки; виокремлено основні критерії професійного потенціалу сучасного менеджера в контексті теорії творчої самореалізації; визначено сутність професійної підготовки адміністративного персоналу освітніх установ; магістерська підготовка – своєрідний феномен формування позитивного іміджу майбутнього менеджера; досліджено управління професійним розвитком учителів у західноєвропейських країнах: історико-педагогічний аспект; визначено вплив соціально-психологічних феноменів на ефективність адміністративного управління.

Практична цінність. Полягає у трансформуванні її теоретичних положень, висновків і узагальнень на практичний науково-методичний супровід кожного етапу процесу професійної підготовки магістрів в умовах університету, про що свідчать науково-методичні матеріали кафедри. Результати науково-дослідної роботи, що зосереджені у дисертаційному, монографічних дослідженнях, публікаціях у фахових виданнях, оголошені та представлені на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях, було апробовано та впроваджено в освітній процес вітчизняних ЗВО (університетів, технікумів, училищ).

Тема: «Теоретико-методичні основи застосування технологій соціальної роботи і соціокультурної діяльності в умовах трансформаційного періоду». Номер державної реєстрації 0114U005223. Керівник роботи: к.пед.н., доц. Полянничко А. О.; кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

Науковий результат та його значимість.

Досліджено гендерну складову соціальної роботи; застосовано гендерний підхід в теорії і практиці соціальної роботи, що дозволяє піддати аналізу причини домашнього насильства, бідності, нерівності і дискримінації за статевою та расовою ознакою, гендерні особливості сфери зайнятості, зв'язок соціально-економічного розвитку, соціальних реформ і гендерних відносин, становища жінок і чоловіків у різних країнах, способи просування ідеалів гендерної рівності та реалізації на практиці принципів соціальної справедливості; висвітлено особливості формування гендерної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери – соціальних працівників і інспекторів з питань надання соціальної допомоги; проаналізовано гендерні аспекти соціокультурної (дозвілєвої) сфери; актуалізовано гендерні аспекти дозвілля, що уможливорює аналіз питань, пов'язаних з кількісною та якісною характеристикою чоловічих і жіночих дозвілєвих практик; поглиблено наукові розвідки у дослідженні соціально-педагогічної профілактики адиктивної поведінки підлітків «групи ризику»; обґрунтовано нові

інноваційні підходи до організації соціальної роботи з неповнолітніми, які перебувають у конфлікті із законом.

Вперше визначено і теоретично обґрунтовано шляхи підвищення компетентності громад (в тому числі і об'єднаних територіальних громад) для розвитку соціальних послуг; удосконалено методичне забезпечення розвитку компетентності соціальних працівників, які працюють в об'єднаних територіальних громадах; розроблено й упроваджено у соціальну роботу громад комплекси тренінгів соціально-педагогічної спрямованості для членів громад щодо шляхів впровадження інституту наставництва в об'єднаних територіальних громадах, а також для громадських організацій щодо підвищення їх інституційної спроможності; визначено особливості розвитку творчої особистості засобами проектної діяльності; розкрито специфіку процесу формування здорового способу життя підлітків засобом соціально-педагогічного тренінгу; вперше визначено і теоретично обґрунтовано шляхи підвищення компетентності громад (в тому числі і об'єднаних територіальних громад) для розвитку соціальних послуг; удосконалено методичне забезпечення розвитку компетентності соціальних працівників, які працюють в об'єднаних територіальних громадах; розкрито динаміку змісту поняття «театральна педагогіка» та схарактеризовано сутність його інтегративності; визначено взаємозв'язок категорій «театральні технології» та «соціокультурні технології»; схарактеризовано форум-театр як соціокультурну технологію та етапи її впровадження у соціальну роботу в Україні; визначено комплекс технологій театралізації, застосовуваних А. С. Макаренком у процесі ресоціалізації дітей, які перебувають у конфлікті із законом.

Практична цінність. Полягає у можливості застосування гендерного підходу до аналізу соціальних і культурних процесів та явищ, що дозволяє враховувати відмінності в соціальному становищі чоловіків і жінок, зробити акцент на особливостях взаємодії чоловіків і жінок, функціонування сім'ї, ринку праці і держави; застосовувати гендерно чутливий підхід до соціальної роботи на практиці у безпосередній взаємодії з клієнтами різної статі; використовувати отримані знання в практичній соціальній роботі через впровадження гендерно чутливих соціальних програм; оцінювати ефективність впровадження соціальної політики на місцях і перспективи її розвитку з урахуванням гендерного підходу; застосовувати отримані знання у науково-дослідницькій роботі для вивчення соціальних, культурних, політичних та економічних феноменів і процесів, що по-різному впливають на становище жінок і чоловіків у сучасному суспільстві; розробці й упровадженні у соціальну роботу громад комплексів тренінгів соціально-педагогічної спрямованості для членів громад щодо шляхів впровадження інституту наставництва в об'єднаних територіальних громадах, а також для громадських організацій щодо підвищення їх інституційної спроможності; результати наукового дослідження можуть бути використані при укладанні навчальних посібників та методичних рекомендацій для підготовки майбутніх соціальних педагогів / соціальних працівників у вищих навчальних закладах, а також під час розроблення проектів та програм громадських організацій, які працюють у соціальній сфері.

Тема: «Психологічні умови та технології ефективного функціонування і розвитку особистості в генезі її буття». Номер державної реєстрації 0116U007543. Керівник роботи: д.психол.н., проф. Кузікова С.Б.; кафедра психології.

Науковий результат та його значимість.

Продовжено розробку умов і технологій формування особистості як суб'єкта власного життя і саморозвитку. Здійснено теоретико-прикладне моделювання психокорекції та розвитку особистості. Обґрунтовано особливості організації фахової підготовки студентів-психологів до психокорекційної діяльності. Проаналізовано природу самоефективності в контексті задоволеності роботою у педагогів. Досліджено психологічний аспект ризику в екстремальних видах спорту. Вивчено феномен толерантності до невизначеності як умова подолання життєвих криз. Розглянуто особливості вибудовування людиною життєвого шляху, її саморозвитку в східних і західних культурах. Запропоновано можливості та шляхи подолання особистісних криз, посиленних кризовим станом сучасного суспільства, за авторською моделлю «Вікова

психокорекція» (Кузікова С.Б.). З'ясовано основні аспекти емоційного вигорання педагогічних працівників: порушення професійної ідентичності та труднощів на інтерсуб'єктивному рівні. Виявлено несвідомі протиріччя, що призводять педагога до напруженості та стагнації (Вертель А.В.). Вивчено психологічні особливості емоційного вигорання в онтогенезі. Знайдено ефективні способи та розроблено оптимальну систему психопрофілактичної та психокорекційної роботи зі зниження проявів емоційного вигорання особистості під час переживання вікових та інших криз (Єрмакова Н.О.). Визначено психологічні чинники подолання кризових ситуацій життя Проаналізовано фактори оптимізації передстартових станів у спортсменів (Щербак Т.І.).

На основі отриманих результатів створено наступні розробки: тренінг «Формування конструктивних життєвих цінностей та стратегій поведінки у випускників шкіл-інтернатів» (Вертель А. В.); тренінг-семінар для соціальних працівників «Соціальна робота з ВПО: пошук внутрішніх ресурсів» (Вертель А. В.); майстер-клас. «Акватипія як засіб саморозвитку та особистісного зростання» (Пасько К. М.).

Колективом кафедри організовано і проведено 8 наукових заходів.

Практична цінність. Розробки мають прикладне спрямування, ефективність яких підтверджена під час апробації, можуть використовуватися в навчально-виховному процесі дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та вищих навчальних закладах; медицині (психологічна реабілітація осіб з психосоматичними станами). Соціально-психологічна підтримка населення (психотерапевтична, психоконсультативна, тренінгова допомога особам різних соціальних груп і віку). Їх реалізація не передбачає значних матеріальних витрат, а, отже, забезпечує їх конкурентоспроможність.

Тема: «Теорія і методика формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти». Номер державної реєстрації 0116U000897. Керівник роботи: к.пед.н., доц. Кондратюк С. М.; кафедра дошкільної та початкової освіти.

Науковий результат та його значимість.

Вперше в українській педагогічній науці виокремлено як самостійну дидактичну проблему обґрунтування теорії і методики формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти. Зокрема: вперше обґрунтовано організаційно-педагогічні умови гендерного виховання учнів початкових класів; педагогічні умови формування екологічно доцільної поведінки учнів початкових класів у взаємодії школи і сім'ї; проблему формування музичних компетенцій бакалаврів дошкільної та початкової освіти; положення про музичні компетенції вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкової школи, як сукупність досвіду музичної діяльності та позитивного ставлення до неї; модель формування пізнавальної мотивації молодших школярів у процесі навчально-пошукової діяльності, яка реалізує положення багатоаспектності пізнавальної мотивації та можливості її формування шляхом активізації самостійної пізнавальної діяльності; педагогічні умови організації навчальної діяльності майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти; розроблено та обґрунтовано модель підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності, що охоплює цільовий, змістово-організаційний і підсумково-діагностичний блоки та виявлено педагогічні умови реалізації моделі підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності.

Удосконалено форми, методи, технології організації навчальної діяльності майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти.

Подальшого розвитку набули проблема середовищного підходу як інноваційного процесу, що сприяє розвитку компетентності, саморозвитку, самоорганізації особистості в процесі психолого-педагогічної професійної підготовки; використання новітніх педагогічних технологій у практиці професійної підготовки майбутніх вчителів дошкільної і початкової освіти (Європейська кредитно-трансферна система навчання, сучасні інформаційні технології,

особистісно-орієнтоване навчання, контекстне навчання, здоров'язберігаючі технології, проблемне і ситуаційне навчання тощо).

Практична цінність. Здобуті результати можуть бути використані викладачами вищих навчальних закладів при розробці навчально-методичних комплексів дисциплін для спеціальностей 012 «Дошкільна освіта» і 013 «Початкова освіта» освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр», а також для розробки підручників, навчально-методичних посібників, методичних комплексів, дидактичних матеріалів тощо для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, а також майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти.

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Тема: «Теоретико-методологічні і організаційно-методичні проблеми здоров'я, фізичної реабілітації та корекційної педагогіки». Номер державної реєстрації 0115U005933. Керівник роботи: к.фіз.вих, доц. Звіряка О. М.; кафедра здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії.

Науковий результат та його значимість.

Здійснено комплексне вивчення особливостей порушення мовленнєвого спілкування осіб з післяінсультною афазією з урахуванням складної психологічної структури готовності до мовленнєвого спілкування, механізмів мовлення та особливостей їх порушення при афазії, а також із урахуванням особистісних реакцій на різку зміну мовленнєвого статусу осіб із афазією; розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено методику відновлення мовленнєвого спілкування при афазії у осіб післяінсультного стану; визначено педагогічні умови оптимізації процесу відновлення мовленнєвого спілкування осіб із післяінсультною афазією; уточнено та розширено наукові уявлення про причини, механізми, характер та прояви порушень мовленнєвого спілкування при афазії у осіб післяінсультного стану; про компенсаторні механізми відновлення мовленнєвого спілкування при післяінсультній афазії;

Практична цінність: розроблена експериментальна методика відновлення мовленнєвого спілкування при афазії у осіб післяінсультного стану та визначені педагогічні умови оптимізації цього процесу дозволили суттєво підвищити результативність корекційно-відновлювального навчання. Матеріали дослідження можуть бути використані логопедами, корекційними педагогами, реабілітологами та ерготерапевтами під час організації корекційно-реабілітаційної роботи з хворими, які страждають на афазію; можуть стати підґрунтям для вдосконалення програм відновлення мовленнєвої функції при афазії в системі надання послуг закладами охорони здоров'я; можуть бути впроваджені в лекційні курси предметів корекційної спрямованості для студентів спеціальності «Спеціальна освіта (логопедія)» та «Фізична терапія, ерготерапія», у системі підвищення кваліфікації логопедів закладів охорони здоров'я та освіти. Результати дослідження впроваджені в практику діяльності.

Тема: «Оцінка репродуктивного здоров'я підлітків і молоді з різними типами гендерної ідентичності». Номер державної реєстрації 0116U007542. Керівник роботи: д.мед.н., проф. Калиниченко І. О.; кафедра медико-біологічних основ фізичної культури.

Науковий результат та його значимість.

Вперше представлено соціально-демографічну характеристику регіону. Установлено райони із відносно сприятливою, напруженою і кризовою демографічною ситуацією. Трьохрічне зменшення чисельності наявного населення у Сумській області відбувалося переважно за рахунок населення сільської місцевості (-3,13), ніж населення міських поселень (-1,09). Установлено, що в усіх районах області спостерігається зменшення загальної чисельності населення, проте чинники демографічних процесів – різні. Окремі райони області мають схожу картину демографічних змін, що дало змогу за показниками народжуваності та смертності населення виокремити чотири типи районів області. Найбільше виражена депопуляція із значним зменшенням населення спостерігається у Конотопському (-4,37%), Буринському (-3,98%), Глухівському (-3,81%), Лебединському (-3,74%), Великописарівському (-3,55%)

районах Демографічне районування може слугувати підґрунтям конкретних перспективних медико-соціальних заходів для означених регіонів.

У Сумській області у 2016 році реєструвався найвищий (після Чернігівської області - 10,3) показник природного убутку населення -8,87 на 1 000 населення

Встановлено, що Сумська область належить до регіонів із низьким показником середньої кількості народжених дітей жінками у віці 15 років і старше, який становить від 2,0 до 2,1 дитини порівняно із західними областями України, де середня народжуваність – більше 2,2 дитини. Серед жінок фертильного віку, як у містах так і в селах, найбільш поширеною є репродуктивна установка на народження двох дітей. Питома вага групи жінок, які народжують дітей поза шлюбом, найвища у ранньому репродуктивному віці, що часто є наслідком небажаної вагітності.

Не встановлено зв'язок матеріальної забезпеченості населення із показниками популяційного репродуктивного здоров'я, натомість визначається зв'язок матеріальної забезпеченості населення із такими значимими показниками демографічних процесів, як приріст та смертність серед населення окремих районів області.

Встановлено, що за період 1996–2016 рр. поширеність хвороб сечостатевої системи серед дорослого жіночого населення Сумської області збільшилася на 3 439,2 ‰ (5 939,2 на 100 тис. населення у 1996 році і 9 378,4 на 100 тис. населення у 2016 році). Серед цієї групи хвороб (станом на 1.01.2017 р) сальпінгіти, оофорити становлять 10,33%, запальні хвороби шийки матки – 17,48%, ендометріоз – 3,31%, ерозія шийки матки, ектропіон – 9,48%, розлади менструацій – 7,37%, жіноча безплідність – 3,11% від хвороб сечостатевої системи.

На основі статистичних даних встановлено, що за результатами цільових профілактичних оглядів студенток вищих навчальних закладів м. Суми патологічна ураженість репродуктивної системи за останні три роки збільшилася з 32,11‰ у 2014 році до 100,67‰ у 2016 році. Із загальної кількості осіб (з хворобами репродуктивної системи) 52,06% дівчат мають комбіновану патологію двох або трьох систем організму, які у подальшому, під час вагітності, пологів, формують групи високого ризику акушерської патології.

З метою донозологічної діагностики було розроблено спосіб скринінгової оцінки репродуктивного здоров'я дівчат, що дозволяє на основі інформації про стан репродуктивного здоров'я розподілити дівчат на групи за ступенем ризику для подальшого поглибленого клінічного та інструментального обстеження.

Методологія донозологічної діагностики передбачає використання єдиного алгоритму дій фахівців і використання стандартних методик для оцінки резерву здоров'я.

Методика розрахунку оцінки індивідуального репродуктивного здоров'я базується на опосередкованому визначенні рівня функціонування репродуктивної системи, що безпосередньо пов'язана з регулюючим впливом з боку ендокринної системи, обміну речовин, наявності екстрагенітальної патології та інфекції, що передаються статевим шляхом.

Практична цінність. Результати НДР передбачаються до використання у галузі охорони здоров'я (гінекологічній практиці), громадського здоров'я та освіти. Дослідження мають віддалений соціальний ефект

Тема: «Філософсько-антропологічна і культурологічна парадигми спорту і туризму». Номер державної реєстрації 0116U000899. Керівник роботи: д.філос.н., проф. Косяк В. А.; кафедра туризму та готельно-ресторанного сервісу.

Науковий результат та його значимість.

Представлено філософію спорту в історичній та соціокультурній рефлексіях у контекстах основних питань філософії про реальність, знання, цінності з обґрунтуванням спорту і олімпізму, як філософії життя. Філософію спорту осмислено з урахуванням амбівалентних оцінок філософії в сучасному суспільстві, з виявленням значимості філософії для світозорового аналізу спорту.

Розглянуто сучасні проблеми підготовки, перепідготовки та регулювання професійної діяльності гідів-екскурсоводів та гідів-перекладачів в трьох країнах таких як Латвія, Білорусь і

Україна, проаналізовані навчальні плани і програми освітніх курсів з підготовки та перепідготовки вказаних фахівців. Розглянуто низку питань підготовки майбутніх екскурсоводів, а саме: визначення сутності та змісту роботи екскурсоводів як одних з головних суб'єктів інформаційно-екскурсійної роботи в туризмі, через яку реалізується одна з найважливіших соціальних функцій туризму – соціокультурна та інші функції.

Приділено увагу підготовці гідів-інструкторів для супроводу туристських груп на маршрутах активного туризму, які створюють умови для гарантовано безпечних подорожей, а отже, турфірми мають привабливий імідж та довіру у споживачів. Розглянуто проблематику професійної компетентності майбутніх фахівців готельно-ресторанної сфери. Висвітлено питання розвитку професійних компетентностей, щодо організації бізнесу у сфері гостинності у майбутніх фахівців з туризму упродовж навчання в університеті.

Розглянуто проблеми розвитку в'їзного туризму в Україні, які значною мірою пов'язані з підвищенням конкурентоспроможності регіональних туристичних продуктів, вагомою складовою якої є якість туристичного обслуговування. Також зазначено, що для екскурсійного обслуговування основними умовами якості є «пізнавальність, повнота й достовірність інформації, естетичність, оптимальність маршруту, культура мови та кваліфікація екскурсовода, виразність й оригінальність художнього задуму, транспортне забезпечення».

Розглянуто військово-прикладне значення видів спортивного туризму. Визначено точки взаємодії військово-прикладної та туристично-спортивної підготовки учасників. Акцентовано увагу на видах туристсько-спортивної підготовки: фізичної, тактичної, технічної, психологічної. Виявлено військово-прикладну сутність базових видів спортивного туризму: пішохідного, гірського, лижного, водного.

Представлено актуальні погляди на роль маркетингової діяльності керівника закладу освіти, визначено основні етапи програми маркетингових досліджень.

Впровадження кластерних підходів підвищення ефективності туристичної діяльності є однією з найважливіших задач соціального і економічного розвитку регіонів на сучасному етапі розвитку нашої держави. Розвиток регіонального туризму, в першу чергу, залежить від політичних, економічних факторів, наявності природних, рекреаційних, кліматичних ресурсів, історико-культурної спадщини а, також ефективної системи безпеки туристської дестинації.

Розглянуто стислу історію розвитку агротуризму в Україні та світі. З'ясовано форми організації розвитку агротуризму. Розглянуті питання проблематики підготовки туристських кадрів для сфери професійної діяльності у агротуризмі. Сформульовані вимоги до майбутніх фахівців саме цього напрямку туризму. Розглянуто систему підготовки фахівців агротуризму в Україні.

Зазначено, що сучасний туристичний ринок потребує нового способу організації екскурсійної діяльності. Туристичні організації, які розроблюють екскурсійні маршрути, повинні враховувати велику кількість особливостей туристичної галузі: попит споживачів, диференційований сервіс сегментних груп, високу якість послуг, що надаються. Вони є причиною зміни чинної методики огляду пам'яток, а також підвищення рівня знань працівників, які розробляють та надають екскурсійні послуги.

Розкрито правові основи безпечного здійснення туристської діяльності. Акцентується увага на правовій відповідальності суб'єктів туристської підприємницької діяльності.

Практична цінність. Запропоновано методологічно обґрунтовану концепцію підготовки фахівців з туризму. Практичну значущість мають і дослідження виїзного туризму, що мають вплив на розвиток міжнародного туризму в Україні, на покращення національних підприємств індустрії гостинності, на прибутковість державної туристичної сфери. Практичну цінність має також аналіз системи підготовки екскурсоводів. Впровадження кластерних підходів також є впливовим щодо ефективності туристичної діяльності.

Тема: «Психолого-педагогічні засади корекції розвитку осіб з особливими освітніми потребами» Номер державної реєстрації роботи 0118U100353. Керівник роботи: к.пед.н., проф. Кравченко А. І.; кафедра логопедії.

Науковий результат та його значимість.

Проаналізовано вітчизняну та зарубіжну літературу з питань: змісту і методичного забезпечення системи корекційно-розвивальної роботи з активізації мовлення, розвитку фразового та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із порушеннями мовленнєвого розвитку; застосування засобів рефлексотерапії в процесі корекційно-логопедичної роботи серед дітей зі стертою формою дизартрії; формування експресивного мовлення у дітей з тяжкими порушеннями мовлення; сучасних генетичних досліджень, спрямованих на вивчення проблеми етіології моторної алалії; розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку за допомогою наочного моделювання; наукових досліджень в галузі спеціальної (корекційної) педагогіки та психології, щодо діагностики, корекції, попередження вторинних і третинних порушень у дітей з мовленнєвим дизонтогенезом; застосування засобів арт-терапії, біхевіористичної психології та гештальт-психології в процесі психокорекційної роботи з особливими дітьми.

Висвітлено проблеми: активізації мовлення, розвитку фразового та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із порушеннями мовленнєвого розвитку різного ступеня тяжкості та різної етіології в умовах науково-практичного центру; специфіки надання логопедичної та психологічної допомоги дітям дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями усного та писемного мовлення в умовах науково-практичного центру кафедри логопедії; застосування арт-терапії у корекційно-педагогічній роботі з дітьми, що мають мовленнєві порушення; психологічного супроводу дошкільників і дітей молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення; сучасного розуміння стертої форми дизартрії та її основних проявів; використання методу наочного моделювання, як засобу розвитку зв'язного мовлення; дослідження гри в історичному аспекті, зокрема, комп'ютерної гри у розвитку дітей.

Узагальнено: особливості активізації мовлення, розвитку фразового та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із порушеннями мовленнєвого розвитку різного ступеня тяжкості та різної етіології; особливості корекційно-логопедичної роботи серед дітей передшкільного віку зі стертою формою дизартрії; особливості застосування комп'ютерних логопедичних ігор в умовах надання корекційної педагогічної допомоги дітям із порушеннями мовлення; характерні труднощі програмування змісту фраз у дітей із затримкою психічного розвитку; роль засобів мистецтва у системі корекційно-розвивального процесу спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей із особливостями психофізичного розвитку; підходи до розуміння психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Визначено: структуру, зміст і методичне забезпечення системи корекційно-розвивальної роботи з активізації мовлення, розвитку фразового та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із порушеннями мовленнєвого розвитку; ефективність використання методу наочного моделювання для покращення стану зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку; взаємозв'язок між розвитком рухових можливостей дітей передшкільного віку з легкою виразністю проявів церебрально-органічного ураження, що відбувається під впливом систематичних занять в умовах науково-практичного центру, та покращення їх мовлення, загального стану організму, настрою, сну, зниження виразності вегето-судинних дисфункцій; взаємозв'язок між подоланням психологічних, особистісних та поведінкових порушень у розвитку дітей з порушеннями мовлення, що відбувався в процесі психокорекційної роботи та покращенням їх мовлення; умови створення арт-терапевтичного середовища для осіб з особливими потребами, в якому мають місце позитивні переживання, креативно-мовленнєві потреби, отже, необхідність у пошуку засобів їх задоволення в тому чи іншому виді мистецтва; умови застосування спеціалізованих комп'ютерних ігор корекційної спрямованості в логопедичній практиці; розкрито роль та значення комплексного застосування психологічних, логопедичних, педагогічних засобів у системі корекційно спрямованої роботи серед дітей з мовленнєвими порушеннями.

Розроблено: засоби мнемотехніки, пісочної анімації, крупотерапії, пальчикового та лялькового театру, сухого басейну, дрібного іграшкового матеріалу, коректурні таблиці, таблиці для складання оповідань у корекційно-розвивальної роботи з активізації мовлення,

розвитку фразового та зв'язного мовлення дітей дошкільного віку із порушеннями мовленнєвого розвитку; методику наочного моделювання для корекції діалогічного та монологічного мовлення старших дошкільників із затримкою психічного розвитку; методику розвитку дрібної моторики в дітей передшкільного віку у комплексній корекційно-логопедичній роботі з подолання проявів стертої форми дизартрії; психокорекційні програми з подолання поведінкових відхилень у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями письма, з формування саморегуляції емоційної сфери старших дошкільників із важкими порушеннями мовлення, з формування адекватної самооцінки у старших дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення.

Практична цінність результатів полягає у можливості їх використання в діяльності спеціального, практичного психолога, корекційного педагога, логопеда в освітніх та соціально-реабілітаційних закладах.

Тема: **«Теоретичні та методичні основи фізичної освіти різних груп населення»**.
Номер державної реєстрації 0116U000900. Керівник роботи: д.фіз.вих., проф. Томенко О. А.; кафедра теорії та методики фізичної культури.

Науковий результат та його значимість.

Обґрунтовано та розроблено модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури та хореографії до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності, яка охоплює чотири взаємопов'язані блоки (цільовий, теоретико-методологічний, організаційно-змістовий, діагностично-результативний) та відповідні педагогічні умови. До цільового блоку належать мета і завдання підготовки майбутніх учителів фізичної культури та хореографії до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності. Теоретико-методологічний блок становлять наукові підходи (особистісно орієнтований, системний, діяльнісний, естетичний та культурологічний) і принципи (природовідповідності, культуровідповідності, науковості, свідомості і активності, системності і послідовності, доступності, індивідуалізації, наочності, єдності теоретичної і практичної підготовки, урахування особистих можливостей студентів, професійної спрямованості). Організаційно-змістовий блок містить: зміст, форми, методи організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, види навчальних занять і засоби підготовки майбутніх учителів фізичної культури та хореографії, які реалізуються на трьох послідовних етапах (пропедевтичному, основному, рефлексивно-оцінному). Діагностично-результативний блок містить: компоненти, критерії та рівні сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури та хореографії до реалізації варіативних модулів за видами музично-рухової діяльності й хореографії й відображає оцінювання результатів відповідної підготовки.

Визначено педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури та хореографії до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності, а саме: мотивування студентів до набуття комплексного досвіду танцювально-рухової діяльності у процесі професійної підготовки; впровадження інноваційних методів реалізації варіативних модулів у ході педагогічної практики; забезпечення майбутніх учителів фізичної культури та хореографії технологією планування безпечного фізичного навантаження під час використання комплексів танцювально-рухових вправ.

Конкретизовано курикулум підготовки майбутніх учителів фізичної культури та хореографії до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності. Його структура складається з робочих програм окремих предметів, розділів і тем, що доповнюють зміст дисциплін циклу професійної підготовки, виробничої педагогічної практики.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження основних результатів дослідження в практику закладів вищої освіти, зокрема: навчально-методичні посібники «Музична-ритміка і хореографія. Практикум», «Теорія і методика викладання аеробіки: навчально-методичний комплекс», «Основи хореографії»; методичні рекомендації «Дозування фізичного навантаження під час використання комплексів танцювально-рухових вправ», «Структура, зміст та система оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Музично-ритмічне виховання»»; тестові завдання з дисциплін

«Музично-ритмічне виховання», «Теорія і методика викладання аеробіки».

Тема: **«Оптимізація навчально-тренувального процесу спортсменів у системі багаторічної підготовки»**. Номер державної реєстрації 0116U000898. Керівник роботи: к.фіз.вих., проф. Гончаренко В. І.; кафедра теорії та методики спорту.

Науковий результат та його значимість.

Встановлено, експериментально обґрунтовано та доведено основні положення теорії періодизації підготовки спортсменів різних вікових груп та етапів підготовки у системі багаторічної підготовки.

Визначено основні закономірності тренувальної та змагальної діяльності спортсменів різної кваліфікації у різних видах спорту (у плаванні передбачено включення в тренувальний процес групи плавців розробленого комплексу вправ як на суші так і в воді, спеціалізованих рухливих ігор, що дозволить якісно підвищити функціональні резерви організму та поліпшити вивчення і вдосконалення техніки; у стрільбі з лука – впровадження удосконаленої системи та елементів розминки спортсмена в період змагань та використання тренувань психологічних умінь та навичок в змагальних умовах призведе до підвищення стійкості спортсмена до екстремальних змагальних ситуацій та підвищить спортивний результат).

Розроблено методику спостереження за змагальною та тренувальною діяльністю спортсменів.

Визначено кількісні та якісні показники змагальної та тренувальної діяльності спортсменів.

Визначено співвідношення різних видів підготовки у тренувальній діяльності.

Розроблено модельні характеристики змагальної та тренувальної діяльності спортсменів у різних видах спорту.

Розроблено моделі структурних утворень макроциклу підготовки.

Розроблено моделі тренувальних занять різної спрямованості.

Розроблено моделі підготовленості.

Розроблено методики раціонального використання засобів відновлення у різних видах спорту.

Практична цінність. Результати досліджень використано при підготовці кваліфікованих легкоатлетів, біатлоністів, стрільків з лука, хокеїстів на траві та футболістів, упроваджено у навально-тренувальний процес команди МСК «Сумчанка», команди ІФК СумДПУ імені А.С.Макаренка – учасниць Чемпіонату України з хокею на траві, обласної дитячо-юнацької спортивної школи та її філій, Регіонального центру зимових видів спорту, ШВСМ міста Суми та футбольних аматорських команд «Вікторія» Сумська область, «Альянс» Липова Долина – учасників Чемпіону України серед аматорських команд. Результати науково-дослідної роботи за кафедральною темою можуть бути використані при підготовці юних спортсменів у системі ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ, а також при підготовці спортсменів-аматорів у командних ігрових видах спорту на різних етапах багаторічної підготовки.

Тема: **«Застосування інноваційних технологій у спорті вищих досягнень та у фізичному вихованні різних груп населення»**. Номер державної реєстрації 0118U100447. Керівник роботи: к.фіз.вих., доц. Лазоренко С. А.; кафедра спортивних дисциплін і фізичного виховання.

Науковий результат та його значимість.

Визначено ступінь впливу класів черлідінга на функціонування серцево-судинної системи дівчат у віці 10–16 років. Встановлено відмінності у показниках систолічного та діастолічного артеріального тиску, частоти серцевих скорочень у спокої та після дозованої фізичної діяльності, розглядається позитивний вплив вправ черлідінг на функціонування серцево-судинної системи.

Обґрунтовано застосування засобів фізичного виховання з метою зміцнити здоров'я майбутнього працездатного населення країни. Експериментальним шляхом встановлено

посередній рівень якості життя студентів про що свідчать значення фізичного ($51,7 \pm 0,48$ бала) та психологічний компонентів ($43,33 \pm 0,71$ бала). Вірогідна відмінність в залежності від форм фізичної активності встановлено у значенні шкали загального стану здоров'я (GH) у бік вищого для студентів розширеної групи фізичної культури, що свідчить про позитивний вплив додаткових занять іншими формами фізичного виховання на стан здоров'я студентів. В результаті кореляційного аналізу визначено зв'язок загального стану здоров'я (GH) з фізичним функціонуванням ($p \leq 0,05$) ($r=0,38$, $p \leq 0,001$), рольовим фізичним функціонуванням (RP), ($r=0,25$, $p \leq 0,01$), інтенсивністю болю (BP), ($r=0,34$, $p \leq 0,001$) та індексом маси тіла ($r=0,51$, $p \leq 0,05$).

Описано найбільш інформативний спосіб організації об'єктивного і інформативного медико-біологічного контролю під час підготовки до офіційних та міжнародних змагань – аналіз біохімії крові. Обґрунтовано використання методу біохімічного контролю, що визначає вміст гемоглобіну, кількість еритроцитів та рівень сечовини в крові (у стані відносного м'язового спокою). За цими тренерський штаб національних збірних команд з різних видів спорту має можливість перевірити ефективність обраної тренувальної програми, а також оцінити готовність підлеглих до виконання поставлених перед ними завдань.

Визначено завдання оздоровчої фізичної культури у вищому педагогічному навчальному закладі; обґрунтовано використання оздоровчих засобів фізичної культури в освітньому процесі; описано основні форми оздоровчої фізичної культури; розроблено навчальну програму з дисципліни «фізичне виховання» з оздоровчою направленістю; запропоновано орієнтовні комплекси вправ для стимуляції функціональних систем організму; розроблено завдання для лабораторних занять, самостійної, індивідуальної науково-дослідної роботи та для педагогічної практики студентів тощо. Комплекс вищеперерахованих заходів спрямований на формування навичок професійної валеологічної діяльності у студентів педагогічних закладів вищої освіти.

Проведено порівняльний аналіз підготовки, перепідготовки та регулювання професійної діяльності фахівців у сфері туризму в трьох країнах Східної Європи: Латвії, Республіці Білорусь та Україні. Аналіз навчальних планів, програм, освітніх курсів по підготовці, перепідготовці фахівців у сфері туризму, розгляд вимог чинного законодавства в Латвії, Республіці Білорусь і Україні показав нагальну потребу в обґрунтованій, змістовній, професійній підготовці і перепідготовці фахівців туристичної галузі в Україні.

Практична цінність. Розроблено рекомендації із застосування сучасних інноваційних технологій та засобів у тренувальний процес спортсменів різного рівня підготовленості, з пріоритетних видів спорту для Сумщини: з легкої атлетики, біатлону та лижних гонок, з вільної боротьби, а також спроба оптимізації процесу фізичного виховання студентської молоді і різних груп населення з використанням сучасних інноваційних технологій в умовах ринкових відносин. У ході наукових досліджень були розроблені програми та методичні рекомендації щодо удосконалення навчально-тренувального процесу студенток-футзалісток, легкоатлетів, лижників, біатлоністів, борців-вільників, методика виховання молоді на засадах патріотизму, визначено інтереси та мотивацію студентства до занять видами спорту у закладах вищої освіти, застосування інноваційних технологій у фізичній культурі різних груп населення, зацікавленість студентської молоді до занять фізичними вправами, як альтернативи малорухомого способу життя і рівень їх задоволеності змістом занять з фізичного виховання у закладах вищої освіти.

Навчально-науковий інститут історії та філософії

Тема: **«Філософсько-методологічний аналіз засад NBICS цивілізації»**. Номер державної реєстрації 0115U005934. Керівник роботи: к.філос.н., доц. Снегірьов І.О.; кафедра філософії та соціальних наук.

Науковий результат та його значимість:

– на основі філософсько-методологічного аналізу NBICS суспільства ризику встановлено, що еволюційна динаміка ризику під впливом меганауки прискорюється й

розвертається на всіх структурних рівнях буття цивілізації: субстрактно-енергетичному, організаційному, комунікативному й культурно-ментальному;

- на основі теоретико-методологічного інструментарію постнекласичної методології визначено сутність NBICS цивілізації, її принципи, перспективи розвитку глобального майбутнього;

- визначено роль та значення методу форсайту у прогнозуванні розвитку конвергентних технологій; здійснено філософський аналіз феномену трансгуманізму;

- визначено соціокультурні ефекти розвитку та впровадження Ні-tech технологій, у сфері етики та релігії, превентивної освіти;

- встановлено, що розвиток індустрії супертехнологій здатний якісно змінити умови існування людини, тілесність та генотип людини, породжуючи складний комплекс екзистенціональних, етичних, світоглядних проблем;

- обґрунтовано положення про те, що формування змісту меганауки в сучасному суспільстві зумовлено революційними змінами, пов'язаними з нано-біо-генно-нейро-інфо-комп'ютерно-мережевими технологіями та мегаприладами, які, перетворюючи фундаментальну структуру матерії справляють реальний вплив на умови людського існування у всій його тотальності;

- доведено, що в основі тенденцій розвитку меганауки лежить взаємодія нанонаук, молекулярної біології, штучного інтелекту, які можуть досягти технологічної сингулярності, наслідком якого може бути еволюційний стрибок «людина – постлюдина»

- виявлено специфіку біфуркаційних періодів розвитку соціальних систем, а саме кореляція між фактором та атрактором, в ролі якого виступають наукомісткі технології.

Практична цінність. Розкрита сутність категоріального апарату NBICS-цивілізації, проаналізовані основні методи та форми наукового пізнання на етапі постнекласической науки. Особливу увагу приділено новітнім технологіям: NBICS-конвергенції, нанотехнологіям, Ні-tech і Ні-hume технологіям та синергетичній парадигмі.

Тема: «Соціально-економічний, політичний та культурний розвиток України у ХХ столітті». Номер державної реєстрації 0115U005932. Керівник роботи: д.пед.н., проф. Бугрій В. С.; кафедра історії України.

Науковий результат та його значимість.

- Досліджено: кількісний склад окремих груп національних меншин, що проживали на території УСРР на початку 20-их рр. ХХ ст., умови впровадження у їх середовищі нової економічної політики, особливості господарчої діяльності окремих етнічних груп у різних регіонах республіки; антицерковну політику радянської влади на Конотопщині в 1919-1988 рр.; комунальні підприємства міст Лівобережної України в 1920-ті рр.; використання комуністичною владою у 1920-х роках в Україні робітників як допоміжної сили для реалізації радянських перетворень у селі; заходи української держави щодо розвитку історичної науки і освіти у вищих педагогічних навчальних закладах України у перші роки незалежності.

- Вперше: охарактеризовано основні тенденції політичного, економічного та культурного розвитку громад національних меншин у 20-30-ті рр. ХХ ст.; виявлено масштаби репресій проти окремих національних груп; охарактеризовано етапи закриття і руйнації православних храмів Конотопщини в 1919-1988 рр.; досліджено шлях становлення і розвитку комунальних підприємств (електростанції, водогони, різниці, лазні) міст Лівобережної України в 1920-ті рр.; встановлено причини залучення робітників до процесу радянзації українського села; проаналізовано ставлення робітників до участі у соціально-політичних та економічних перетворень в українському селі; висвітлена реакція селянства на участь робітничих бригад у колективізації сільського господарства, насильстві щодо селян; вивчено діяльність державних органів, наукових установ щодо поліпшення організації та змісту історичних досліджень та викладання історії у вищих педагогічних навчальних закладах України у 90-х рр. ХХ ст;

- Уточнено: кількість національних районів та селищних рад, де проживали представники національних меншин, кількість реорганізованих національних районів та

селищних рад наприкінці 30-их рр. ХХ ст.; статистичні дані, щодо репресованих представників етнічних меншостей; час, обставини та наслідки часткового руйнування, переобладнання під різні установи або знищення храмів Конотопщини; прізвища осіб місцевого партійно-державного керівництва, які ініціювали руйнацію храмів Конотопщини; становище робітників та селян в Україні у 1920-х роках; причини, нормативну базу реформування історичної науки і освіти у вищих педагогічних навчальних закладах України у 90-х рр. ХХ ст;

– До наукового обігу уведено: раніше не опубліковані архівні документи з фондів Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (15 справ), Центрального державного архіву громадських об'єднань (10 справ); Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України (1 справа); Державного архіву Запорізької області (1 справа); Державного архіву Полтавської області (1 справа), Державного архіву Сумської області (3 справа), Державного архіву Харківської області (3 справи);

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в навчальному процесі, зокрема, при викладанні курсу історії України, новітньої історії, спецкурсів з українознавства та історичного краєзнавства у вищих учбових закладах, підготовці підручників і навчальних посібників.

Факультет іноземної та слов'янської філології

Тема: «Формування культуромовної особистості фахівця в умовах неперервної освіти». Державний реєстраційний номер 0118U001666. Керівник роботи: д.пед.н., проф. Семенов О. М.; кафедра української мови.

Науковий результат та його значимість.

Здійснено аналіз термінологічного апарату дослідження проблеми формування культуромовної особистості фахівця в умовах неперервної освіти; аналіз законодавчого, нормативного, лінгвістичного, лінгводидактичного, лінгвоперсонологічного, психолого-педагогічних аспектів української мовної освіти майбутніх фахівців. Визначено сутність поняття «культуромовна особистість фахівця».

Проведена діагностика проблеми дослідження формування культуромовної особистості фахівця в умовах неперервної освіти в педагогічній теорії і практиці діяльності закладів вищої педагогічної освіти України та Польщі.

Розроблено науково-методичне забезпечення мовної підготовки фахівця (філологічних та нефілологічних спеціальностей, учителів-словесників, аспірантів спеціальностей Філологія; Професійна освіта) як культуромовної особистості.

Практична цінність. Науково-методичне забезпечення професійно орієнтованих, мовознавчих, лінгводидактичних дисциплін, педагогічної практики (програми, навчальні посібники, монографії) використовуються в освітньому процесі згідно з угодами про співпрацю.

Тема: «Методика викладання філологічних дисциплін у системі загальної та вищої освіти». Номер державної реєстрації 0116U005861. Керівник роботи: к.пед.н., доц. Іванова І. Б., кафедра російської мови зарубіжної літератури та методики їх викладання.

Науковий результат та його значимість.

У рамках дослідження й узагальнення доробку в галузях психології, педагогіки і методики викладання навчання російської мови як іноземної у ВНЗ, розробки теоретичних засад методики викладання російської мови як іноземної та забезпечення навчального процесу ефективними засобами навчання здійснюються кандидатські дослідження аспірантів спеціальності 014 Середня освіта (російська мова): аспірантки 3-го року навчання Мовчан Т. В. на тему «Формування науково-дослідницької компетентності іноземних студентів-філологів» та аспіранта 2-го року навчання Статівки А. М. на тему: «Формування умінь російського писемного наукового мовлення у іноземних магістрантів». Пропоновані дослідження

сприятимуть підвищенню рівня володіння мовою, наукового мислення і професійної майстерності студентів-іноземців.

З метою вдосконалення методики викладання лінгвістичних та літературознавчих дисциплін у системі вищої освіти та доведення доцільності використання нових принципів навчання окремих розділів лінгвістичної та літературознавчої науки та систем пізнавальних та практичних методів створено наукові доробки викладачів кафедри, зокрема, практикум для іноземних студентів «Введение в литературоведение» та навчальний посібник «Світова література ХХ століття: тенденції розвитку» доцента кафедри Савченко З.В.

У межах науково-дослідної роботи кафедрою було ініційовано і проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Формування мовного естетичного ідеалу засобами навчальних дисциплін», де розглянуто коло нагальних питань сучасної філології та фахових методик: мовний естетичний ідеал крізь призму сучасних концепцій; формування мовнокультурологічної компетентності й естетичного ідеалу в загальноосвітній і вищій школі; література як чинник формування мовного естетичного ідеалу; формування культуромовної особистості іноземних студентів у процесі засвоєння гуманітарних дисциплін; актуальні проблеми романо-германського мовознавства і методики викладання іноземних мов; роль мистецько-педагогічної освіти у формуванні культуромовної особистості.

Доцентом кафедри П'ятаченком С.В. подано заявку до участі у національному науковому конкурсі проекту ««Фольклор Слобожанщини: регіональні та загальнонаціональні етнокультурні коди»». Пропонований проект передбачає використання системного підходу до вивчення жанрово-тематичних груп фольклору Слобожанщини, його діахронічних змін та сучасного стану на прикладі фольклорних зразків з теренів Сумщини, Харківщини, Луганщини та територій, які зараз входять до складу РФ, а також дослідження типології сучасних видозмін, впливу на літературний процес та активне впровадження одержаних результатів у систему освіти та науки. У рамках проекту будуть запропоновані нові методики та підходи до вивчення загальних та специфічних рис українського фольклору Слобожанщини, їхній історико-генетичній спорідненості із загальнонаціональною традиційною культурою українців, впливу на розвиток української і російської літератури.

З метою розробки та теоретичного обґрунтування методики організації самостійної пізнавально-практичної діяльності студентів у відповідності до вимог ECTS під час опанування лінгвістичними та літературознавчими науками студентами ОР «бакалавр» упродовж року здійснено 4 дипломні дослідження.

Практична цінність. Опубліковані підручники і посібники є необхідними та важливими, оскільки за ними відбувається навчання учнів і студентів ЗОШ та ВНЗ України. Створені посібники для ВНЗ можуть використовуватися у вищих навчальних закладах України, зокрема Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Природничо-географічний факультет

Тема: «Хіміко-екологічний моніторинг річкових басейнів Сумської області». Номер державної реєстрації 0115U001666. Керівник роботи: к.х.н., доц. Касьяненко Г. Я.; кафедра хімії та методики навчання хімії.

Науковий результат та його значимість.

Вивчено хімічний склад поверхневих вод р. Сула, яка є притокою першого порядку р. Дніпро, встановлена відповідність значень таких показників якості, як загальна мінералізація, твердість води, водневий показник рН, окисно-відновний потенціал ОВП, перманганатна окиснюваність санітарним нормам. Концентрація PO₄³⁻, Cl⁻, F⁻, NO₂⁻, NO₃⁻, SO₄²⁻- йонів, сполук таких металів, як Fe, Mn, Zn, Cr, Cu, Pb знаходиться в межах ГДК на всій протяжності русла в межах Сумської області.

Концентрація практично усіх досліджених хімічних компонентів несуттєво збільшується від верхів'я річки до середньої частини течії. Далі залишається незмінною або ж навіть зменшується вниз за течією до її витоку за межі Сумської області. Це є наслідком невеликої

кількості населених пунктів, розташованих у басейні русла, несуттєвого антропо- та техногенного навантаження. Активні процеси самоочищення річки повністю нівелюють зовнішнє штучне навантаження.

Практична цінність. Результати проведених хіміко-екологічних моніторингових досліджень є основою для оцінки екологічного стану природного водного об'єкту – річки Сула, яка є притокою р. Дніпро, а також для прогнозування можливих змін в її екосистемі.

Тема: «Вивчення біологічного різноманіття природної флори та рослинності Сумської області». Номер державної реєстрації 0115U001665. Керівник роботи: к.б.н., доц. Вакал А. П.; кафедра загальної біології та екології.

Науковий результат та його значимість.

Вперше виявлено види рослин і грибів, які занесено до Червоної книги України, Європейського Червоного списку, Бернської Конвенції, регіонально рідкісні і зникаючі, занесені до Червоного списку видів рослин і тварин, що є регіонально рідкісними, малопоширеними та зникаючими і підлягають особливій охороні на території Середино-Будського, Роменського, Сумського, Охтирського, Тростянецького, Білоопільського районів Сумської області.

Розроблено рекомендації спрямовані на мінімізацію впливу антропогенних чинників на рослинний світ, збереження різноманіття флори *ex situ*.

Розпочато роботи з інвентаризації видового складу копрофільних аскоміцетів Деснянсько-Старогутського національного природного парку. На даний час для території парку описано 26 видів грибів з 13 родів, 10 родин, 4 порядків і 3 класів. Описано три нових для України види грибів. Серед них: *Coniochaeta leucoplaca* (Sacc.) Cain, *Sporormiella octomera* (Auersw.) S.I. Ahmed et Cain та *Trichodelitschia munkii* N. Lundq.

Продовжуються роботи з вивчення фітопатогенних грибів Гетьманського національного природного парку. У 2017 році на території Тростянецького ПОНДВ Гетьманського НПП відмічено зростання 81 виду грибів з 38 родів, 21 родини, 13 порядків, 8 класів відділів Oomycota (5 видів), Ascomycota (26 видів), Basidiomycota (47 видів) та групи Anamorphic fungi (3 види). Результати даного дослідження використані у “Літопису природи Гетьманського національного природного парку”.

На території НПП “Гетьманський” уточнено місця зростання популяцій 25 раритетних видів судинних рослин, серед яких – 1 вид занесений до Додатку 2 Бернської конвенції і 3 види – до додатку СИТЕС; 16 видів занесені до Червоної книги України і 12 видів занесені до Червоного списку Сумської області. У 2017 році завершено інвентаризацію видового складу копрофільних аскоміцетів Гетьманського національного природного парку. Створено анотований список, який включає 50 видів з 18 родів, 10 родин, 6 порядків і 4 класів. Відмічено сім нових для України види грибів – *Arnium arizonense* (Griffiths) N. Lundq. et J.C. Krug, *Ascobolus aglaosporus* Heimerl, *Preussia funiculata* (Preuss) Fuckel, *Sporormiella kansensis* (Griffiths) S.I. Ahmed et Cain, *Delitschia perpusilla* Speg., Anal. Mus. nac. Hist. nat. B. Aires, *Sporormiella octonalis* S.I. Ahmed & Cain, *Preussia* sp. Серед них *Arnium arizonense* є представником нового роду сумчастих грибів для території України.

Практична цінність. Отримані результати будуть використані з метою більш гарантованого збереження виявлених у районі дослідження червонокнижних, регіонально рідкісних і зникаючих видів і здійснення практичних заходів по відтворенню їх ресурсів. На основі отриманих даних розроблено рекомендації спрямовані на мінімізацію впливу антропогенних чинників на рослинний світ, збереження різноманіття флори *ex situ*. Дані отримані у результаті виконання теми можуть бути використаними Державним управлінням екології та природних ресурсів у Сумській області.

Проведені дослідження дозволили виявити таксони грибів, видова різноманітність яких на території Деснянсько-старогутського та Гетьманського національних природних парків була вивчена поверхнево або ж залишилась поза увагою дослідників. Результати досліджень, дозволять у майбутньому оцінювати зміни видового складу фітотронних міксоміцетів,

прогнозувати та контролювати ці зміни. Отримані дані увійшли до “Літопису природи Гетьманського національного природного парку” (розділ – “Рослинний світ”, том 5).

Тема: «Копрофільні аскоміцети заповідників та національних природних парків України». Реєстраційний номер 0118U100053. Керівник роботи: к.б.н., доц. Литвиненко Ю. І.; кафедра загальної біології та екології.

Вперше досліджено видовий склад копрофільних аскоміцетів Карпатського біосферного заповідника, який включає 25 видів з 9 родів, 7 родин, 4 порядків і 4 класів. До останнього часу дані щодо видової різноманітності копрофільних аскоміцетів Українських Карпат носили фрагментарний характер. Загальний список копрофільних сумчастих грибів, відомих для їх території, включав 12 видів з 6 родів.

Серед порядків провідне місце посідають Sordariales та Pezizales (по 11 видів кожен), на які припадає 88% від загальної кількості видів, виявлених у районі досліджень. У таксономічному спектрі родин кількісно переважають Lasiosphaeriaceae та Ascobolaceae (по 7 видів кожна), які охоплюють 56% видового списку аскоміцетів. За рівнем родового багатства порядок родин не змінюється. У родовому спектрі найчисельнішими є *Podospora* (5 видів) та *Saccobolus* (по 3 види кожен).

За період досліджень відмічено 20 нових для території Українських Карпат видів, 2 види (*Schizothecium dakotense* (Griffiths) N. Lundq. та *Sordaria lappae* Potebnia) наводяться вперше для України. 11 видів зареєстрованих копрофілів належать до маловідомих в Україні: *Ascobolus albidus*, *A. michaudii*, *A. sacchariferus*, *Coprotus dextrinoideus*, *Lasiobolus intermedius*, *Podospora pleiospora*, *Schizothecium miniglutinans*, *Sch. tetrasporum*, *Sordaria alcina*, *S. humana* та *Sporormiella subtilis*. Дані про поширення вказаних аскоміцетів у нашій державі обмежувалася лише 1–3 ботаніко-географічними районами.

За частотою трапляння у заповіднику домінують *Ascobolus immersus* та *Iodophanus carneus*. До групи поширених видів належать *Ascobolus sacchariferus*, *Podospora setosa*, *Saccobolus depauperatus*, *S. truncatus*, *Schizothecium conicum*, *Sch. dakotensis*, *Sordaria alcina* та *S. fimicola*. Група рідкісних видів є найчисельнішою та включає 15 видів грибів.

Копрофільні аскоміцети були відмічені на екскрементах жуйних домашніх тварин, що в певній мірі дозволяє складати досить повні регіональні списки копрофільних аскоміцетів. Найбільша кількість видів грибів зібрана на екскрементах вівці – 14. На посліді коня зареєстровано 11 видів, кози – 12. На копромах вівці та коня чисельно переважають дискоміцети, на екскрементах кози – пірено- та локулоаскоміцети.

Практична цінність. Отримано нові дані щодо видової різноманітності копрофільних аскоміцетів Українських Карпат. Остання робота, в якій було опубліковано гриби цієї групи з території Карпат датувалася 1991 роком. Вперше відмічено 25 нових для Карпатського біосферного заповідника видів грибів, 20 з них є новими для Українських Карпат, 2 види – для території України. Отримані результати може бути використано при веденні кадастру біоти Карпатського біосферного заповідника, а також при складанні визначників, написанні «Флор» і «Чеклистів», присвячених сумчастим грибам України.

Гербарні зразки зібраних видів передано до Гербарію Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кожен зразок зареєстровано та присвоєно відповідний гербарний номер.

Оригінальні фото грибів передано на кафедру загальної біології та екології природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка для використання в навчальному процесі під час вивчення курсів мікології та ботаніки, виконання дипломних та магістерських робіт.

Тема: «Географія Сумської області: особливості природи, соціально-економічного розвитку та раціонального природокористування». Номер державної реєстрації 0117U004980. Керівник роботи: к.геогр.н., доц. Корнус О. Г.; кафедра загальної та регіональної географії.

Науковий результат та його значимість.

Розвиток методичних основ та наукових положень тематичного економіко-географічного, економічного та суспільно-географічного картографування і картографічного моделювання, з'ясування їх ролі географічних дослідженнях регіону та можливості їх застосування при регіональному плануванні, дослідженні структурних трансформацій промисловості та здійсненні екологічного моніторингу. Створено серії карт: економічних карт України та суспільно-географічних і природно-ресурсних карт Сумської області. Збір інформаційно-аналітичних матеріалів геоекологічного дослідження річок та ґрунтів Сумської області.

Здійснювалося дослідження р. Ворскли у 3-х створах: № 1 - смт Велика Писарівка 8 км від кордону з Росією, № 2 - с. Климентово, після впадіння р. Боромлі, № 3 - с. Куземин, біля кордону з Полтавською областю для визначення гідрометричних параметрів води та фізико-хімічних характеристик річкової води у відповідності до фаз водного режиму. Оцінений екологічний стан малої річки Пожні який показав, що екологічний стан річки оцінюється як «незадовільний» – 14% довжини річки, для призупинення руйнування річки необхідно терміново застосувати комплекс коротко- і довготермінових заходів для призупинення деградації екосистеми річки і заплави; «задовільний» – 45% довжини річки в річці активно відбуваються негативні зміни, необхідно застосувати термінові заходи до призупинення руйнівних для річки та її екосистеми процесів, для оздоровлення річки та «ще добрий» – 41% довжини річки, але в ній активно розвиваються деградаційні процеси і потрібно запроваджувати попереджуючі заходи щодо її збереження, зокрема дотримання умов прибережної захисної смуги, недопущення зарегулювання стоку, недопущення будівництва у заплаві різних споруд, недопущення засмічення заплави і річки. При з'ясуванні еколого-геохімічного стану ґрунтів виконано порівняльний аналіз їх хімічного складу природної та техногенно-зміненої ділянок. Встановлено, що ґрунти, що знаходяться в зоні техногенного впливу Сумського промвузла дещо збагачені на загальний гумус та увібрані основи та є підкисленими на 0,2-0,3 одиниці рН. Вміст обмінних форм ВМ в техногенно-змінених ґрунтах майже не відрізняється від фонових показників, крім верхнього гумусного горизонту, в якому вміст Рв та Zn перевищує у 1,5-1,6 фонові показники, що свідчить про доволі відчутне забруднення ґрунтів у техногенній зоні.

Вивчено історію формування галузевої і територіальної структур господарського комплексу Сумської області та їхнього сучасного стану, апробацію методичних основ дослідження басейнової форми природокористування, створення природно-ресурсних та соціально-економічних карт регіону тощо. Названі картографічні твори дають уявлення про територіальні закономірності центр-периферічних процесів, а також передають територіальну структуру господарського комплексу Сумської області. Розглянуто сучасну структуру рекреаційного комплексу регіону, як галузі із значним «мультиплікаційним ефектом», що може сприяти виходу місцевого ринку праці з кризової ситуації. Розроблено рекомендації для подолання технологічного відставання та структурного оновлення економіки, зокрема й через збільшення глибини переробки сировини. Наукова новизна та значимість отриманих результатів полягає у тому, що всі економіко-географічні та соціально-географічні карти створені вперше і стосуються важливих явищ економіки і суспільних показників, допомагають уточнити місце регіонів країни у вартості виробленої промислової продукції та з'ясувати траєкторії розвитку регіонів за цим показником протягом 2001-2016 рр. Вперше оцінений екологічний стан малої річки Пожні. Отримали подальший розвиток наукові підходи, методи і технології картографування. Відпрацьовано методику складання регіональних економічних економіко-географічних та карт із застосуванням комп'ютерних технологій укладки об'єктів тематичного змісту на підготовлену картографічну основу.

Практична цінність. Серія економічних карт Сумської області буде корисна для фахівців з регіонального економічного розвитку та управління територіями, спеціалістів з розміщення продуктивних сил. Інвестиційна привабливість отриманих результатів є доволі високою. Вони могли б зацікавити місцеві видавництва та видавничі фірми, які займаються

тиражуванням друкованої картографічної продукції. Так як у р. Пожні відсутній паспорт річки, отримана інформація може бути використана для його створення. Апробована та удосконалена тест-методика оцінки екологічного стану річки може бути використана для оцінки екологічного стану інших малих річок. Також створено акт обстеження річки та лист-звернення до органів влади, щодо покращення її екологічного стану. Результати досліджень можуть бути покладені в основу розробки програми з екологічної оцінки ґрунтів Сумської області та організації системи ґрунтово-екологічного моніторингу обласними та районними екологічними службами. Результати дослідження дають можливість оцінити екологічний стан малих річок та встановити негативні наслідки зарегулювання річки греблями, а також отриманні результати можуть бути використанні державними і регіональними органами управління при розробці територіальних комплексних планів охорони природи, запровадженні водоохоронних заходів.

Матеріали дослідження можуть бути використані відділом економічного аналізу і прогнозування виконавчого апарату Сумської обласної ради, а також Сумською обласною державною адміністрацією при розробці стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року. Окремі результати, що стосуються вивчення структури виробничого комплексу Сумщини, міграційних рухів населення, стану ринку праці або регіональної конкурентоспроможності, можуть бути використані фахівцями у галузі регіонознавства, географії населення, рекреаційної географії тощо, які цікавляться територіальними відмінностями демографічної і соціально-економічної ситуації та господарськими структурами депресивних регіонів. Серія картографічних творів дозволяє краще сприйняти авторські ідеї та чіткіше представити територіальні особливості досліджуваних явищ. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх впровадження при розробці коротко- і середньострокових регіональних програм соціально-економічного розвитку; науково-методичні засади суспільно-географічного дослідження геодемографічних та соціально-економічних проблем господарського комплексу обласного рангу можуть бути застосованими при вивченні інших регіонів України й світу, також вони у різних формах можуть використовуватися у освітньому процесі.

Тема: «Медико-географічне дослідження стану здоров'я населення регіону (на прикладі Сумської області)». Державний реєстраційний номер 0118U001482. Керівник роботи: к.геогр.н., доц. Корнус О. Г.; кафедра загальної та регіональної географії.

Проаналізовано рівень первинної захворюваності населення та поширеності хвороб системи кровообігу серед мешканців Сумської області. Виявлено, що серед районів лідерами за зростанням первинної захворюваності населення є Недригайлівський та Липоводолинський райони, серед мешканців яких протягом 2005-2016 рр. вона зросла у 1,5 рази, у той час як у Білопільському, Великописарівському та Ямпільському районах ці показники навпаки хоч і не значно, але знизилися. За останні три роки у регіоні в цілому смертність від цих патологій знизилася на 5,3%, однак у 6 районах спостерігається зростання їх ролі у структурі причин смертності: Охтирському, Липоводолинському, Конотопському, Тростянецькому, Краснопільському та Недригайлівському. Розглянуто систему спеціалізованого медико-кардіологічного обслуговування населення у розрізі адміністративних одиниць регіону. У ЦРЛ Глухівського, Конотопського, Кролевецького та Лебединського районів для надання медичної допомоги пацієнтам із серцево-судинними захворюваннями кардіологічні ліжка організовані у терапевтичних відділеннях. Щодо решти районів, то у них взагалі відсутні кардіологи або кардіологічні ліжка (або і те, й інше), а відтак населення не забезпечене належним рівнем кардіологічної допомоги. Виділено кластери, які об'єднали райони що мають схожі показники захворюваності населення, поширеності хвороб системи кровообігу та рівня медичного обслуговування. Перший виділений кластер включає 3 райони. До другого кластеру увійшли 5 районів. Третій кластер склали всі інші райони та м. Суми. У результаті роботи створено нозогеографічну карту дає можливість побачити взаємозв'язки між рівнем захворюваності, поширенням захворювань і певними географічними факторами даної території, станом медичного обслуговування, що має вагоме значення при розробці лікувально-профілактичних заходів.

Вивчено динаміку поширеності хвороб органів дихання. Виділено три групи районів Сумської області за рівнем захворюваності населення на ці хвороби. 6 районів з містом Суми – мають високий рівень захворюваності. Середній рівень захворюваності мають 6 районів, у яких спостерігаються найвищі показники захворюваності на хронічні хвороби мигдалин та аденоїди, хронічний ларингіт та ларинготрахеїт, бронхіальну астму. Низький рівень захворюваності характерний для 2 районів.

Проаналізовано рівень первинної захворюваності населення та поширеності хвороб кістково-м'язової системи та захворювань сполучної тканини серед мешканців Сумської області. Нозології цього класу входять до основних у загальній структурі поширеності хвороб серед населення області й посідають друге місце у структурі причин, що зумовлюють інвалідизацію її мешканців. Виділено групи районів, що мають схожі показники захворюваності населення, поширеності хвороб кістково-м'язової системи та рівня забезпеченості населення лікувальними закладами й фахівцями ортопедичного профілю. І група включає райони з найбільш високим рівнем захворюваності населення на цю групу нозологій – м. Суми та 3 райони. До II групи з середнім рівнем захворюваності та поширеності даної патології серед жителів віднесено 10 районів. Найменше на ці хвороби хворіють мешканці 5 районів. Виявлено географічні невідповідності між рівнями захворюваності населення та спеціалізованого медико-ортопедичного обслуговування. Встановлено, що в багатьох районах серед фахівців, які надають медичну допомогу, відсутні лікарі-ортопеди, а в ЛПЗ не створені ортопедичні ліжка (у медичних закладах Великописарівського, Краснопільського, Липоводолинського, Недригайлівського, Середино-Будського та Ямпільського районів ортопедичні лікарняні ліжка взагалі відсутні), відтак населення не забезпечене належним рівнем спеціалізованої ортопедичної допомоги.

Практична цінність. Матеріали дослідження можуть бути використані управлінням охорони здоров'я в Сумській області при плануванні і реалізації організаційних заходів щодо формування мережі лікувально-профілактичних закладів у Сумській області та необхідності їх кадрового забезпечення, а також Сумською обласною державною адміністрацією при розробці стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх впровадження при розробці коротко- і середньострокових регіональних програм розвитку медичного обслуговування населення, поліпшення рівня профілактики захворювань та економічного розвитку регіонів України. Також вони у різних формах можуть використовуватися у навчальному процесі. Серія карт захворюваності населення на ортопедичні нозології та кардіоваскулярні хвороби і хвороби органів дихання могла б доповнити структуру регіонального медико-географічного атласу, від реалізації якого можна отримати певний прибуток. Розроблена серія карт, зокрема тих сюжетів, що стосується медико-географічних аспектів захворюваності населення може використовуватися фахівцями у галузі соціальної медицини, які цікавляться територіальними відмінностями первинної захворюваності, поширення хвороб та структурою причин смертності населення у регіоні.

Тема: «Адаптаційні реакції організму до ендогенних та екзогенних факторів середовища». Номер державної реєстрації 0116U008030 Керівник роботи: д.біол.н., проф. Шейко В. І.; кафедра біології людини та тварин.

Науковий результат та його значимість.

Досліджено стан клітинного імунітету у осіб з набутою короткозорістю. Отримані результати свідчать, що при короткозорості до -3 дптр формується функціональні порушення неспецифічної ланки системного імунітету, а саме зменшується кількість нейтрофілів та моноцитів, а також НК клітин, при короткозорості від -6 дптр – виявлено глибоке функціональне порушення неспецифічної ланки системного імунітету, що характеризується зниженням загальної кількості нейтрофілів та моноцитів та зниження фагоцитарної активності нейтрофілів.

Встановлено, що абсолютна і відносна кількість Т-лімфоцитів (CD3+) у осіб з слабким ступенем короткозорості були нижчі на 33,7 % та 18,9 %, ніж в контрольній групі, з високим ступенем - на 31,5 % та 14 % відповідно. В порівнянні з показниками практично здорових людей абсолютна і відносна кількість клітин субпопуляції Т-хелперів/індукторів (CD4+) у осіб зі слабким ступенем короткозорості знижена на 22 % та 20 %, з високим ступенем – на 29 % та 23,5 % відповідно. Протилежна тенденція відмічена нами при дослідженні Т-супресорів/цитотоксичних (CD8+): абсолютна і відносна кількість цих клітин у осіб з короткозорістю слабого ступеня була вища на 28 % та 41 %, ніж в контрольній групі, з короткозорістю високого ступеня – на 3 % та 20 % відповідно. Дослідження індексу CD4+/CD8+ свідчить про значно знижені його показники у осіб зі слабкою короткозорістю в 2 рази, з високою – в 1,5 рази (в порівнянні з групою-контролем).

Стан ЦНС на тлі набутої короткозорості характеризується підвищеною функціональною готовністю до роботи, винятком є люди у яких короткозорість від -6 діоптрій тут спостерігається різке зниження працездатності ЦНС до обробки зорової інформації.

Адаптаційні реакції організму до екзогенних факторів середовища. Досліджено стан клітинного імунітету у осіб з територій посиленого радіоекологічного контролю Сумської області (4-ї радіаційна зона; щільність забруднення ґрунтів ізотопами цезію-137 від 1 до 5 Кі /км²). Встановили, що у осіб з територій посиленого радіоекологічного контролю Сумської області спостерігається тенденція до зниження абсолютної кількості лейкоцитів та нейтрофілів у порівнянні з показниками контрольної групи, підвищення абсолютних і відносних значень показників еозинофілів, базофілів та моноцитів (у 2,6, 7,5 та 1,73 рази відповідно). Відмічено достовірне зниження абсолютних і відносних показників Т-лімфоцитів з фенотипами: CD3 (у 1,5 рази), CD4 (у 1,34 рази) та NK CD16 – у 2,3 рази. Кількість Т-лімфоцитів з фенотипом CD8 був у межах клінічної норми та не відрізнявся від показників контрольної групи. Спостерігається зниження імунорегуляторного індексу (ІРІ) у 1,5 рази.

Серед екзогенних факторів нами досліджувався комплексний вплив геохронокліматичних факторів на стан показників системного імунітету. Та переліт літаком із м. Києва до м. Пекін (КНР), що тривав 14 годі супроводжувався перетеном 6 годинних поясів та декількох кліматичних зон. Нами виявлен, що геохронокліматичні фактори викликають зниження абсолютної та відносної кількості лейкоцитів, лімфоцитів всіх субпопуляцій крім В-лімфоцитів, зменшення імунорегуляторного індексу (ІРІ) у 1,3 рази. Все вище зазначене вказує на функціональне напруження системного імунітету.

Практична цінність роботи. Одержані дані вказують на функціональне навантаження клітинної ланки імунітету та формування компенсаторних механізмів у відповідь на вплив ендогенних та екзогенних факторів середовища. Отримані результати можуть бути впроваджені до терапевтичних комплексних програм з імюнокорекції населення території України та Сумщини зокрема; та використовуватися під час подорожей на значні відстані. Матеріали дослідження можуть бути використані під час підготовки фахівців медичного та біологічного напрямів.

Фізико-математичний факультет

Тема: «Дослідження груп та інших математичних структур за заданими системами обмежень». Номер державної реєстрації 0118U100357. Керівник роботи: д.ф.-м.н., проф. Лиман Ф.М.; кафедра математики.

Науковий результат та його значимість.

– Дослідження умов локальної нільпотентності узагальнених норм для систем нециклічних, абелевих нециклічних та розкладних підгруп у різних класах груп. Встановлено критерії, за яких вказані норми є локально нільпотентними у класах локально скінчених та неперіодичних локально розв'язних груп;

- Дослідження скінченних 2-груп, в яких норми абелевих нециклічних та розкладних підгруп є негамільтоновими. Отримано структурний опис скінченних 2-груп з циклічним центром та негамільтоновою нормою абелевих нециклічних та розкладних підгруп;
- Визначення умов дедекіндовості узагальнених норм у класі локально скінченних груп;
- Дослідження різних аспектів обмеженості множин у топологічних лінійних просторах. Вивчено властивості мішаних зіркових збіжностей відносно порядкової (o) -збіжності в решітках;
- Дослідження властивостей арифметичних операцій над числами у зображенні рядами спеціальних видів;
- Знаходження критеріїв розв'язності лінійних інтегро-динамічних систем з імпульсним впливом та керуванням на часовій шкалі. Розглядаючи імпульсні умови як внутрішні крайові умови та використовуючи метод псевдообернених матриць Мура–Пенроуза, знайдено загальний вигляд розв'язків лінійних інтегро-динамічних систем з імпульсним впливом та керуванням на часовій шкалі. Для вирішення суміжних питань для тривимірних динамічних систем інтегро-динамічних рівнянь на часовій шкалі розглянуто можливість побудови наближеного розв'язку шляхом апроксимації вхідних даних за допомогою фрактальних інтерполяційних поверхонь.

Практична цінність. Результати досліджень розширюють та доповнюють структурну теорію груп, якісну теорію диференціальних рівнянь та теорію ймовірностей і можуть використовуватись у подальших дослідженнях фахівцями у галузі теорії груп, теорії ймовірностей та якісної теорії диференціальних рівнянь, а також студентами та аспірантами механіко-математичних факультетів університетів. Вони будуть корисними математикам, що займаються дослідженнями аналогічних математичних структур.

Тема: «Формування предметної компетентності засобами і технологіями сучасного освітнього середовища». Номер державної реєстрації 0118U006586. Керівник роботи: к.ф.-м.н., доц. Салтикова А. І.; кафедра фізики та методики навчання фізики

Науковий результат та його значимість:

- Проаналізовано теоретико-методичні засади формування предметної компетентності під час навчання фізики у ЗВО засобами і технологіями сучасного освітнього середовища;
- Висвітлено методичні аспекти формування у студентів знань про розвиток сучасної фізики та нанотехнологій під час навчання фізики у ВНЗ.
- Показано, що потенціал фізики, крім знання фаху, може забезпечити формування сучасного наукового світогляду й поліпшити цільову підготовку кадрів для актуальних напрямів виробництва;
- Створено структурно-логічну схему етапів написання курсової роботи з фізики та узагальнено власний досвід організації самостійної діяльності студентів під час виконання курсових робіт;
- Узагальнено досвід проведення перших занять з фізики для студентів іноземців;
- Розроблена методика, яка ґрунтується на системному підході до навчання та враховує особливості організації навчального процесу на підготовчому відділенні;
- Аналізуються питання індивідуалізації та диференціації навчання в контексті традиційної та інтегративної моделей процесу навчання фізики в школі;
- Проаналізовано позитивний досвід формування енергозберезувальної компетентності в процесі залучення учнівської молоді до енергозберезувальних проектів та акцентовано увагу на необхідності широкого впровадження у навчальні предмети, зокрема фізику, питань, пов'язаних з економним використанням енергетичних ресурсів;
- Висвітлено головні тенденції розвитку уявлень про фізичну картину світу в учнів загальноосвітніх закладів.
- Показано, що вияви даних тенденцій є результатом складного багатоаспектного процесу розвитку та становлення змісту теоретико-методологічного знання у фізиці. Уточнено

сутність поняття «фізична картина світу» та розкрито її роль у розвитку науково-природничого світогляду учнівської молоді;

– З'ясовано, що, у рамках концепції нової Української школи, педагогічні колективи, і особливо вчителі фізики, повинні стати провідниками вивчення та впровадження енергозберігаючих технологій і разом із учнями повинні залучатись до регіональних, міжрегіональних та міжнародних проектів з енергозбереження, що, поряд із просвітницькою діяльністю на уроках та поза їх межами, сприятиме формуванню нової енерго- і ресурсозберезувальної парадигми навчання та виховання і не лише молоді, а й всього населення країни.

Результати дослідження обговорювались на проведених наукових конференціях:

Практична цінність: створення якісної навчально-методичної літератури як дидактичного комплексу, що забезпечить освітні потреби тих, хто навчається, і професійні інтереси тих, хто навчає; реалізація предметних компетентностей у процесі навчання фізики в ЗВО та ЗОШ, розробка методик які ґрунтуються на компетентнісному підході до навчання.

Тема: «Стратегічне управління соціально-економічними системами в умовах глобальних викликів». Номер державної реєстрації 0117U004981. Керівник роботи: д.екон.н, проф. Кудріна О. Ю.; кафедра бізнес-економіки та адміністрування.

Науковий результат та його значимість:

Процеси глобалізації, структурні зрушення економіки визначають швидкі й широкомасштабні зміни конкурентного середовища і високий рівень динаміки економічних відносин. У зв'язку із цим, періоди стабільної діяльності промислових підприємств невинно скорочуються. Істотні зміни в масштабах й складностях середовища, у якому перебувають промислові підприємства, створюють невизначеність як для них самих, для галузей, де вони функціонують, й для національної економіки загалом.

В умовах кризи успішно можуть розвиватися лише ті промислові підприємства, менеджмент яких здатний забезпечити певний напрямок руху в нестабільному середовищі. Незалежно від галузевої приналежності, форм організації виробництва, масштабів діяльності та інших характеристик українських підприємств виникає об'єктивна необхідність у виборі стратегії їхнього керування. Розглядаючи питання стратегічного планування, окремі автори приділяли здебільшого увагу опису окремих стратегій або ж механізму стратегічного планування як такому.

Питання стратегічного планування розвитку були, в більшості своїй, предметом наукових досліджень зарубіжних фахівців, тому існує необхідність адаптації їх численних рекомендацій до особливостей вітчизняної економіки. Таким чином, низка завдань методологічного забезпечення стратегічного планування розвитку промислових підприємств вимагає уточнення в сучасних умовах господарювання. Концептуальною основою досліджуваної проблеми є використання синергетико-інституціональної парадигми розвитку промислового підприємства.

Слід зазначити, що стратегічне планування розвитку промислових підприємств, засноване на посиленні активізації їх синергетико-інституціонального потенціалу, не має повного наукового забезпечення відповідним понятійним апаратом і методичним інструментарієм.

Стратегічною метою промислових підприємств є забезпечення стратегічних і соціально-орієнтованих завдань держави при збільшенні їх прибутковості за рахунок розширення видів діяльності із створенням нових виробництв і одночасним вирішенням регіональної проблеми зайнятості населення. У ранг найважливіших цілей віднесено і підвищення добробуту працівників підприємств.

Вважаємо, що сьогодні, в умовах розростання економічної кризи, забезпечення сталого розвитку промислових підприємств є важливою проблемою сучасної української економіки, яка зумовлює необхідність поглиблених удосконалень стратегічного управління. Визначено, що початковим етапом у цьому напрямі повинно стати стратегічне планування і не стільки

функціонування, скільки розвитку промислових підприємств. Виявлено, що вирішення зазначеної проблеми в умовах інноваційно-структурної перебудови економіки України пов'язане з подальшими дослідженнями механізму стратегічного планування, яке повинно враховувати постійні зміни мікро- і макросередовища підприємства.

Ефективність розвитку високотехнологічних галузей із метою досягнення міжнародної конкурентоздатності та національної безпеки можна забезпечити шляхом використання інструментарію стимулювання взаємодій (обліково-аналітичне забезпечення, маркетинг) та еволюційної стратегії, що передбачає розвиток міжгалузевих зв'язків на основі кластерів, що в умовах глобалізації еволюціонують для відбору організаційно-технологічних ресурсів та їхньої інтеграції.

Практична цінність. У результаті дослідження будуть методологічні основи стратегічного управління соціально-економічними системами в умовах глобальних викликів, які будуть корисними для широкої аудиторії дослідників та науково-експертного співтовариства й органів управління при формуванні стратегічних програм розвитку.

Х. Розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень та розробок

№ з/п	Назва приладу, його марка, фірма-виробник, країна	Обґрунтування потреби закупівлі приладу (обладнання) в розрізі наукової тематики, що виконується кафедрою	Вартість, дол. США/євро	Вартість, тис. грн. (станом на 1.1.2019р.)
1.	Тривимірний принтер. 3D Printer. 3D ПРИНТЕР RAISE3D PRO2. 3D-Tool https://3ddevice.com.ua/product/3d-принтер-raise3d-pro2/	Прилад потрібен для розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців з комп'ютерних наук у галузі 3D-модельовання	5500	156

XI. Заключна частина

Висновки щодо труднощів та недоліків в організації досліджень, впровадженні їх результатів, а також пропозицій щодо їх усунення сформульовано за змістовими аспектами існуючих недоліків (організаційно-управлінський, фінансовий, нормативний) та можливими рівнями їх подолання (особистісний, інституційний, регіональний, державний).

В організаційно-управлінському аспекті функціонування ЗВО визначаємо такі труднощі та недоліки: відсутність у ЗВО, зокрема в педагогічного університету, завершеного інноваційного циклу (впровадження) як обов'язкової складової науково-інноваційної діяльності; відсутність сертифікованих адміністраторів наукових досліджень, що мають спеціальну профільну освіту; недостатній розвиток інноваційної структури та інноваційної культури університету, інформаційного забезпечення процесу управління інноваційним розвитком наукової роботи; неефективна маркетингова політика наукових колективів та ЗВО в цілому.

Шляхами їх подолання, на нашу думку, можуть бути такі:

- *на особистісному рівні* – розвиток науково-дослідницьких і управлінських компетентностей шляхом самоосвіти та неперервного професійного розвитку ПВС університету, встановлення професійних контактів з перспективними замовниками свого інтелектуального продукту; формування готовності ПВС до інноваційної діяльності; створення науковцями особистих сторінок на сайті університету, його структурних підрозділів з метою популяризації результатів наукових досліджень; ознайомлення з сучасними управлінськими технологіями;

- *на інституційному рівні* – запровадження практики колективної професійної рефлексії щодо результатів наукової діяльності та подальших планів розвитку наукових досліджень у ЗВО; освоєння основ стратегічного менеджменту розвитку наукових досліджень; мотивація дослідників до пошуку замовників з метою трансферу результатів наукових досліджень; розвиток системи інноваційних наукових підрозділів; мотивація викладачів до інноваційної діяльності; підтримка інноваційних структурних підрозділів; системне висвітлення досягнень у сфері наукової діяльності на сайті університету, в регіональній та центральній пресі, в соціальних мережах; розробка методики пошуку потенційних клієнтів і споживачів результатів науково-дослідної діяльності ЗВО, створення на його базі відповідної маркетингової структури;

- *на регіональному рівні* – розвиток співпраці адміністраторів університетів відповідного профілю; розробка та впровадження обласною адміністрацією системи заходів щодо сприяння встановленню контактів між науковими підрозділами ЗВО та регіональними замовниками наукових досліджень, розробка та впровадження цільової комплексної програми підтримки наукових досліджень у регіоні; розвиток системи грантів (малих, середніх за кошти обласного та міського бюджетів) для фінансування наукових досліджень, спрямованих на розвиток економіки та соціальної сфери регіону, залучення науковців ЗВО до створення регіональних кластерів тощо; утворення спеціалізованих веб-сайтів, ТВ-програм тощо з метою висвітлення напрямів, пріоритетів та результатів наукової діяльності в регіоні; забезпечення дієвості ринкових механізмів щодо комерціалізації та комодифікації результатів наукових досліджень;

- *на державному рівні* – утворення національної професійної асоціації менеджерів наукових досліджень, магістерської програми підготовки менеджерів наукової роботи, організація під керівництвом МОН України постійно діючої конференції (on-line) проректорів з наукової роботи; сприяння більш активному залученню ЗВО у національну інноваційну систему шляхом врахування специфіки ЗВО у державній політиці розвитку інноваційної діяльності ЗВО; удосконалення нормативно-правової бази сприяння розвитку інноваційної діяльності ЗВО, забезпечення моніторингу реалізації регіональних цільових програм підтримки наукових досліджень; розмежування функцій управління науковою діяльністю ЗВО на

державному, регіональному та інституційному рівнях (прогнозування, мережування, структурування, моніторинг); розвиток національних рейтингів університетів; законодавче забезпечення розвитку ринку наукової продукції, контроль регіональних структур щодо комерціалізації та модифікації результатів наукових досліджень.

У фінансовому аспекті труднощі функціонування ЗВО пов'язані з недостатнім рівнем фінансової підтримки досліджень соціально-гуманітарної спрямованості, впровадження яких відбувається безкоштовно в державних установах.

Пропозиції:

– *на регіональному рівні* – врахування потреб розвитку наукових досліджень соціальної та гуманітарної спрямованості при формуванні програм регіонального розвитку та виокремлення відповідних пріоритетів при формуванні регіональних бюджетів;

– *на державному рівні* – подальший розвиток банку інформації щодо перспективних наукових розробок у соціальній та гуманітарній сфері та їх фінансова підтримка на конкурентних засадах; законодавче забезпечення диференціації системи оплати праці викладачів (доплат за вчені звання та наукові ступені) згідно з актуальними результатами наукової роботи.

У нормативному аспекті головним недоліком вважаємо недостатньо дружнє до ЗВО законодавче регулювання фандрейзингової та комерційної діяльності.

Пропозиції:

– *на регіональному рівні* – розробка комплексу заходів (концепцій, стратегій програм тощо) щодо підтримки наукової діяльності, спрямованої на соціально-економічний розвиток регіону;

– *на державному рівні* – подальше удосконалення законодавчих актів на підтримку розвитку інноваційної, наукової діяльності українських ЗВО.

**Проректор
з науково-педагогічної роботи**

В. І. Шейко